Zpravodaj KVZ

ZPRAVODAJ KANCELÁŘE VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO ZASTUPOVÁNÍ ČESKÉ REPUBLIKY PŘED EVROPSKÝM SOUDEM PRO LIDSKÁ PRÁVA

2026

číslo 2 | červen | ročník 14

Judikáty Soudu za čtvrté čtvrtletí roku 2025

Diskriminace na základě pohlaví

Ortega Ortega proti Španělsku

Ochrana zaměstnanců před odvetnými opatřeními při uplatnění nároku na rovné odměňování

Ochrana dětí na internetu

Helme proti Estonsku

Použitelnost důkazů získaných tajným policejním agentem v online prostředí

Svoboda projevu soudců

Danileț proti Rumunsku

Vyvažování svobody projevu soudců v online prostoru a jejich povinnosti zdrženlivosti

Občanské právo

Zákaz diskriminace na základě pohlaví 7

Ortega Ortega proti Španělsku

Ochrana zaměstnanců před odvetnými opatřeními při uplatnění nároku na rovné odměňování.

Advokátní odměny 10

Diaco a Lenchi proti Itálii

Nárok advokátů na vyplacení odměn za poskytování právní pomoci v přiměřené lhůtě.

Řádné odůvodnění soudních rozhodnutí 12

Gondert proti Německu

Odmítnutí návrhu na položení předběžné otázky SDEU.

Jaklová a ostatní proti České republice

Odmítnutí žaloby na náhradu škody proti nemocnici v souvislosti se smrtí pacienta.

Právní jistota 16

Šabanović a ostatní proti Srbsku

Rozhodování o platových nárocích policistů na základě nejednotné judikatury.

Rodinné právo 17

Kyrian proti České republice

Úprava styku s dítětem a přístupu k informacím o něm.

Insolvenční právo 19

RAVAK a.s. proti České republice

Absence ústního slyšení v insolvenčním řízení ve fázi schvalování reorganizačního plánu.

Trestní právo

Ochrana dětí na internetu 21

Helme proti Estonsku

Použitelnost důkazů získaných tajným policejním agentem v online prostředí.

Advokátní tajemství 24

Černý a ostatní proti České republice

Založení e-mailové komunikace advokátů s klientem do trestního spisu.

Spolupracující obviněný .. 27

Fajstavr proti České republice

Odsouzení za organizovaný zločin spočívající zejména na výpovědi spolupracující obviněné.

Sexuální násilí 29

A. J. a L. E. proti Španělsku

Vyšetřování tvrzeného sexuálního násilí způsobeného podáním chemické látky.

Kamerové záznamy 31

Bousaid a Lokchiri proti Francii

Využití kamerových záznamů ze společných prostor bytového domu pro stíhání drogové kriminality.

Správní právo

Svoboda projevu 33

Danileţ proti Rumunsku

Vyvažování svobody projevu soudců a státních zástupců v online prostoru a jejich povinnosti zdrženlivosti.

Policie 36

Tsaava a ostatní proti Gruzii

Kritéria pro použití kinetických projektilů.

Životní prostředí 38

Greenpeace Nordic a ostatní proti Norsku

Procesní požadavky ve vztahu k řízení o posouzení dopadů na životní prostředí.

Fliegenschnee a proti Rakousku

Odmítnutí ministerstva vydat zákaz prodeje fosilních paliv.

Právo na informace 43

Khaghaghutyan Yerkkhosutyun proti Arménii

Přístup k údajům o nebojových úmrtích v ozbrojených silách.

Spravedlivé řízení 45

Stephan Kucera proti Rakousku

Konání celého jednání před správním soudem výhradně online prostřednictvím videokonference.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Trestní řízení 47

Domácí násilí 48

Pandemie COVID-19 49

Délka řízení 49

Výkon trestu odnětí svobody matek malých dětí ... 49

Ústavní výchova a kolizní opatrovnictví 50

Velký senát Soudu

Úplný zákaz kouření ve vězení 51

Výkon rozsudků Soudu

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Soudu 52

Ústní jednání ve Výboru ministrů Rady Evropy 53

Anotace rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva obsažené ve Zpravodaji nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Zpravodaj jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.

Přehled použitých piktogramů

Jednotlivé články Úmluvy a protokolů

článek 2: Právo na život

článek 3: Zákaz mučení

článek 4: Zákaz otroctví a nucených prací

článek 5: Právo na svobodu a osobní bezpečnost

článek 6: Právo na spravedlivé řízení

článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

článek 9: Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

článek 10: Svoboda projevu

článek 11: Svoboda shromažďování a sdružování

článek 14: Zákaz diskriminace

článek 1 Protokolu č. 1: Ochrana majetku

článek 2 Protokolu č. 1: Právo na vzdělání

článek 3 Protokolu č. 1: Právo na svobodné volby

článek 2 Protokolu č. 4: Svoboda pohybu

Ostatní piktogramy

Rozhodnutí proti ostatním státům Rady Evropy

Rozhodnutí proti České republice

Rozhodnutí velkého senátu Soudu

Mezistátní stížnost

Občanské právo

Správní právo

Trestní právo

Užitečné odkazy

Slovo úvodem

Milé čtenářky, milí čtenáři,

úvodní slovo tohoto čísla bude věnováno problematice, která bývá často vnímána jako „ženské téma“, ve skutečnosti však má významné sociální i ekonomické dopady a promítá se do životů nás všech. V KVZ se jí věnujeme při výkonu rozhodnutí University Women of Europe (UWE) proti ČR. Jedná se o rovnost žen a mužů na trhu práce.

ČR dlouhodobě čelí vysokému gender pay gap, čili rozdílu v odměňování žen a mužů. V roce 2024 jsme s GPG ve výši 18,5 % obsadili v EU druhou nejhorší příčku. Údaj pro rok 2025 je bohužel opět o něco horší: 18,9 %. Evropský průměr je přitom podstatně nižší – 11,1 %.

GPG je důležitým ukazatelem postavení žen a mužů na trhu práce, jelikož zachycuje míru znevýhodnění žen v pracovních podmínkách a jejich šancích na kariérní postup. Vysoký GPG totiž značí i to, že ženy výrazně méně než muži postupují vzhůru po kariérním žebříčku. Tyto nerovnosti mají širokou paletu příčin, které jsou často spojeny s mateřstvím, a rovněž k jejich řešení je tak třeba kombinace řady opatření. Patří mezi ně podpora většího zapojení mužů do péče o děti – a to i legislativními nástroji – či široká síť služeb péče o ty nejmenší. Jedním z účinných opatření se dle českých i zahraničních zkušeností ukazuje být zvýšení transparentnosti odměňování.

České republice se nyní otevřela významná příležitost ke změně, kterou bychom si neměli nechat ujít. Do právního řádu máme povinnost co nejrychleji (od začátku června jsme v prodlení) promítnout směrnici o transparentnosti odměňování. Směrnice státům ukládá zakotvit řadu práv zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání na informace a odpovídajících povinností zaměstnavatelů: např. povinnost sdělit uchazeči výši či rozpětí nástupního platu nebo právo zaměstnance na informace o průměrné mzdě zaměstnanců, kteří vykonávají stejnou či rovnocennou práci. Významnou změnu představuje také povinnost státu zveřejňovat údaje o rozdílech v odměňování, jejíž naplnění umožní snadné srovnání mezi zaměstnavateli, odvětvími a regiony každého státu. Poslední zmíněná povinnost se bude v první fázi týkat zaměstnavatelů s více než 250 zaměstnanci, postupně pak i menších.

Je nyní na České republice, jak k transpozici směrnice přistoupí. Ďábel se totiž skrývá v detailu a směrnice státům přirozeně ponechává jistou míru volnosti. Pokud bude promítnuta do zákoníku práce a dalších předpisů zodpovědně, může to postavení žen na trhu práce výrazně prospět. Nasvítí totiž u konkrétních zaměstnavatelů rozdíly v odměňování, na které dnes není vidět, a to je základní předpoklad k tomu, aby došlo k jejich nápravě. Nová úprava by ovšem pomohla i českému trhu práce jako celku. Vyšší transparentnost totiž může zároveň přispět i k debatě o tom, zda je mzdová hladina v České republice na odpovídající úrovni, a v některých případech podpořit tlak na její růst.

Zásada rovné odměny mužů a žen za stejnou či rovnocennou práci je zakotvena v článku 157 Smlouvy o fungování EU a byla součástí primárního práva EU od samého počátku. Tato problematika proto byla v otázce soudního přezkumu dlouho doménou Evropského soudního dvora. Nedávno však měl příležitost se poprvé k diskriminaci na základě pohlaví v oblasti odměňování vyjádřit i Evropský soud

pro lidská práva. V tomto čísle Zpravodaje KVZ naleznete zásadní rozsudek *Ortega Ortega proti Španělsku*. Soud v něm shledal porušení zákazu diskriminace ve spojení s článkem 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy neposkytly stěžovatelce dostatečnou ochranu před propuštěním ze zaměstnání, k němuž zaměstnavatel přistoupil poté, co před soudem úspěšně uplatnila svůj nárok na rovné odměňování. Rozsudek je významný, jelikož v něm Soud zdůraznil pozitivní závazek států zajistit účinnou ochranu zaměstnanců před odvetnými opatřeními souvisejícími s uplatněním nároků z diskriminace.

Nerovnosti v odměňování však nelze oddělit od širšího institucionálního kontextu, v němž jsou pracovní podmínky a kariérní příležitosti utvářeny. V rozhodnutí *UWE proti České republice* Evropský výbor pro sociální práva shledal kromě GPG a nedostatečné transparentnosti odměňování také porušení Evropské sociální charty v oblasti zastoupení žen v rozhodovacích orgánech společností. Pokud ženy v těchto procesech chybějí, jejich potřeby a zkušenosti často nejsou dostatečně zohledněny — například při slaďování pracovního a rodinného života, rozdělování pracovních agend nebo rozhodování o kariérním postupu.

I pro tento neduh přichází nástroj v podobě unijní legislativy. Česká republika má do svého právního řádu promítnout směrnici o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy orgánů kotovaných společností. Směrnice nevyžaduje závazná opatření, tedy tzv. tvrdé kvóty. Vyžaduje, aby si největší společnosti obchodované na burze zvolily cíl v oblasti dosahování vyrovnanějšího zastoupení žen a mužů ve svých vedoucích orgánech a usilovaly o to, aby zvoleného cíle dosáhly.

Politiky prosazující rovnost žen a mužů mají klíčový význam pro budování spravedlivé společnosti, která není ovládána stereotypy *žena–pečovatelka* vs. *muž–živitel* a která umožňuje ženám i mužům svobodnou volbu v organizaci vlastního života. Česká republika by proto neměla dále otálet s brzkým a řádným promítnutím obou směrnic do právního řádu ani s dalšími opatřeními, která povedou k lepšímu postavení žen na trhu práce. Pro praxi přitom bude klíčové, aby nové nástroje nezůstaly jen formální povinností, ale staly se skutečně účinným prostředkem ochrany před nerovným zacházením. Odpovědná implementace a aplikace těchto předpisů totiž není pouze plněním evropských a mezinárodních závazků, ale představuje investici do budoucnosti nás všech.

Milé čtenářky, milí čtenáři, pohodové léto nejen při čtení našeho Zpravodaje přeje

Eliška Hronová
právnička kanceláře vládního zmocněnce

Zákaz diskriminace na základě pohlaví

Rozsudek ze dne 4. prosince 2025 ve věci č. 36325/22 – *Ortega Ortega proti Španělsku*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení práv stěžovatelky chráněných článkem 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8, jelikož jí vnitrostátní soudy neposkytly dostatečnou ochranu před propuštěním ze zaměstnání, k němuž došlo poté, co úspěšně uplatnila před soudem svůj nárok na rovné odměňování. Soud zdůraznil pozitivní závazek států zajistit účinnou ochranu zaměstnanců před odvetnými opatřeními souvisejícími s uplatněním nároků z diskriminace na základě pohlaví.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka pracovala v letech 1994–2017 pro společnost poskytující administrativní služby bance a dalším společnostem ze skupiny této banky. Jako vedoucí finančního oddělení měla přístup k mzdovým údajům zaměstnanců.

Dne 6. dubna 2017 podala stěžovatelka smírčí návrh proti svému zaměstnavateli, v němž tvrdila, že je diskriminována z důvodu pohlaví, protože pobírá nižší odměnu než její kolegové na srovnatelné pozici vedoucích oddělení, kteří byli všichni muži. Vzhledem k neúspěchu smírčího řízení podala v červnu 2017 žalobu. Poukázala na to, že její mzda zahrnující jak základní plat, tak variabilní složky, se pohybovala v letech 2010–2016 mezi 33 672 a 38 711 eur ročně, zatímco celková mzda jejích mužských kolegů byla v rozpětí 43 000 a 49 000 eur ročně. Pracovní soud v srpnu 2017 nárok stěžovatelky uznal. Konstatoval existenci diskriminace v odměňování na základě pohlaví a nařídil společnosti upravit její plat na částku 48 950 eur a vyplatit jí náhradu škody (zahrnující i nemajetkovou újmu) ve výši 35 000 eur. Odvolání i dovolání společnosti byla zamítnuta. Náhrada škody byla stěžovatelce uhrazena po rozhodnutí Nejvyššího soudu v březnu 2019.

Současně dne 2. května 2017 byla stěžovatelka propuštěna z práce pro porušení povinnosti mlčenlivosti a interních pokynů společnosti o ochraně osobních údajů. V řízení o diskriminaci totiž použila podrobné údaje o odměňování svých kolegů a tyto údaje sdílela e-mailem s několika třetími osobami. Stěžovatelka podala proti výpovědi smírčí návrh a následně žalobu. Tvrdila, že šlo o odvetu za její diskriminační žalobu. Pracovní soud její žalobu zamítl a potvrdil zákonnost výpovědi. Všechny její další opravné prostředky byly neúspěšné. Její ústavní stížnost zamítl Ústavní soud v lednu 2022.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 14 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že jí vnitrostátní soudy neochránily před odvetným opatřením přijatým v souvislosti s její úspěšnou žalobou na diskriminaci na základě pohlaví, když potvrdily její propuštění ze zaměstnání. Opírala se o články 6 a 14 Úmluvy. Soud se rozhodl, že na základě své ustálené judikatury bude námitku posuzovat na poli článku 8 ve spojení s článkem 14.

a) K přijatelnosti

K námitce vlády, že článek 8 Úmluvy není použitelný na případ stěžovatelky, Soud podotkl, že pojem soukromého života je široký, přičemž v pracovněprávních sporech může být soukromý život ovlivněn propuštěním, přeřazením na nižší pozici, nepřijetím do pracovního poměru nebo jiným negativním opatřením (Denisov proti Ukrajině, č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018, § 115).

Soud shledal, že stěžovatelka pracovala pro stejnou společnost více než 20 let a po propuštění byla téměř pět let nezaměstnaná. Potvrzení výpovědi vnitrostátními soudy mělo zjevně negativní finanční dopady (Ovrachenko a Kolos proti Ukrajině, č. 27276/15 a 33692/15, rozsudek ze dne 12. ledna 2023, § 86). Skutečnost, že šlo o výpověď z důvodu závažného porušení povinností potvrzenou soudy, přímo zasáhla její osobní integritu a profesní pověst (tamtéž, § 166). Dle názoru Soudu měly tyto okolnosti dopad i na sebevnímání a sebeúctu stěžovatelky (Emel Boyraz proti Turecku, č. 61960/08, rozsudek ze dne 2. prosince 2014, § 44).

Kombinace těchto okolností tak měla nepříznivý vliv na její soukromý život. Proto skutkové okolnosti spadaly do působnosti článku 8. Otázku, zda článek 14 ve spojení s článkem 8 zakládá pozitivní povinnost chránit před odvetou po úspěšné žalobě na diskriminaci z důvodu pohlaví, se Soud rozhodl posuzovat v meritu věci.

K námitce vlády ohledně nevyčerpání dostupných prostředků nápravy na poli článku 8 Soud konstatoval, že stěžovatelka po celou dobu řízení tvrdila, že její propuštění bylo odvetou za diskriminační žalobu. Domáhala se ochrany před takovým jednáním. Tyto námitky podle Soudu spadají do působnosti článku 8 a byly před vnitrostátními soudy uplatněny alespoň co do podstaty.

Soud tak shledal, že stížnost je přijatelná.

b) K odůvodněnosti

1. Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 14 Úmluvy může členským státům ukládat pozitivní závazek zajistit dodržování zásady nediskriminace ve vztazích mezi soukromými osobami. Nemůže proto zůstat pasivní, pokud se výklad právního aktu vnitrostátním soudem, ať už se jedná o závěť, soukromou smlouvu, veřejnou listinu, zákonné ustanovení nebo správní rozhodnutí, jeví jako nepřiměřený, svévolný nebo zjevně v rozporu se zákazem diskriminace či zásadami plynoucími z Úmluvy (Pla a Puncernau proti Andoře, č. 69498/01, rozsudek ze dne 13. července 2004, § 59). Relevantní zásady, které se týkají pozitivních závazků státu na poli článku 8 Úmluvy, Soud shrnul ve věci López Ribalda a ostatní proti Španělsku (č. 1874/13, rozsudek velkého senátu ze dne 17. října 2019, § 110–112).

2. Aplikace zásad na projednávanou věc

i. Vymezení předmětného pozitivního závazku

Opatření, které stěžovatelka napadala, nepředstavovalo její propuštění ze zaměstnání státním orgánem, ale soukromou společností. Není sporu, že v řízení o diskriminaci, které předcházelo napadené výpovědi, vnitrostátní soudy jednaly v souladu s pozitivními závazky státu chránit před diskriminací na základě pohlaví. Soud se zabýval otázkou, zda pozitivní závazky státu zahrnují i ochranu před údajně odvetnými opatřeními, jako byla výpověď daná stěžovatelce poté, co podala žalobu z důvodu diskriminace na základě pohlaví.

Soud zdůraznil, že prosazování rovnosti žen a mužů je zásadním cílem členských států Rady Evropy (Emel Boyraz proti Turecku, cit. výše, § 51). Právo na rovné odměňování je zakotveno v řadě mezinárodních smluv, z nichž některé jsou ve Španělsku účinné již desítky let. V některých z těchto nástrojů, zejména v Evropské sociální chartě a směrnicích EU, je ochrana před opatřeními zaměstnavatele, zejména před výpovědí v reakci na uplatnění práva na rovné zacházení, považována za důležitý aspekt práva na rovné odměňování.

Soud zopakoval, že je zásadní, aby osoby dotčené diskriminací měly možnost účinně napadnout diskriminační jednání a domoci se nápravy (Zakharova a ostatní proti Rusku, č. 12736/10, rozsudek ze dne 8. března 2022, § 35). Dle Soudu by toto právo bylo vážně oslabeno, pokud by nebylo doprovázeno skutečnou a účinnou ochranou v případě odvety.

Z toho vyplývá, že pozitivní povinnosti států podle článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8 vyžadují zajištění ochrany proti jakékoli formě odvety ze strany zaměstnavatele v souvislosti s uplatněním práva nebýt diskriminován. Pokud jsou domácí soudy vyzvány, aby rozhodly o opatřeních údajně přijatých zaměstnavatelem jako odveta za uplatnění tohoto práva, musí zajistit, aby dotčené osoby mohly tato práva účinně vykonávat. Musí přihlédnout k údajně odvetné povaze napadeného opatření a k jeho kontextu a pečlivě vyvážit dotčené zájmy, přičemž musí uvést relevantní a dostatečné důvody pro svá rozhodnutí.

ii. Dodržení předmětného pozitivního závazku

Soud zhodnotil, že vnitrostátní právo stanovuje zásadu rovného zacházení s muži a ženami v oblasti zaměstnání a odměňování, jakož i ochranu proti odvetným opatřením v této souvislosti. Článek 24 Ústavy navíc zaručuje přístup k soudům a ochranu obětí diskriminace před odvetou. Soud neshledal žádné nedostatky vnitrostátního právního rámce, které by mohly vést k porušení pozitivních závazků. Povšiml si, že Evropský výbor pro sociální práva rovněž konstatoval, že situace ve Španělsku, pokud jde o povinnost zajistit právo na rovnou odměnu, je v souladu s Evropskou sociální chartou a jejími protokoly.

Při posuzování aplikace vnitrostátního práva pracovním soudem Soud nejprve poznamenal, že tento soud zamítl argument stěžovatelky o porušení jejího práva na ochranu před odvetou s tím, že předchozí stížnosti podané u zaměstnavatele ohledně diskriminačního zacházení nevedly k žádné odvetné reakci. Dále Nejvyšší soud uvedl, že existence porušení práva stěžovatelky na ochranu před odvetou byla vyloučena „nikoli ani tak

opakováním jejích tvrzení během pracovního poměru, jako spíše pravdivostí skutkových okolností uvedených ve výpovědním dopise“. Odůvodnění vnitrostátních soudů však nezohlednilo skutečnost, že absence odvetných opatření trvala pouze po dobu, kdy stěžovatelka uplatňovala otázku diskriminace interně. Reakce zaměstnavatele se změnila poté, co stěžovatelka podala svůj první externí návrh v dubnu 2017, kdy se poprvé obrátila na správní a soudní orgány. V tomto návrhu navíc poprvé vznesla otázku rozdílu v odměňování jako zásahu do svého základního práva nebýt diskriminována z důvodu pohlaví, což vyžadovalo, aby zaměstnavatel tento rozdíl objektivně odůvodnil.

Vnitrostátní soudy dostatečně nezohlednily relevantní kontext, když opomenuly rozlišit mezi podáním ze dne 6. dubna 2017 a předchozí interní komunikací se zaměstnavatelem. Stejně tak pominuly skutečnost, že údajně odvetné opatření následovalo bezprostředně po tomto podání. Soud dále neshledal, že by nečinnost zaměstnavatele vůči opakovaným interním stížnostem zaměstnankyně mohla vylučovat jeho případný odvetný úmysl ve chvíli, kdy spor eskaloval do fáze správního či soudního řízení. Naopak uvedl, že jeho pasivita sama o sobě nasvědčovala tomu, že neměl v úmyslu zaručit stěžovatelčina práva.

Zadruhé, vnitrostátní soudy vycházely z toho, že propuštění stěžovatelky bylo založeno na zvlášť závažném porušení pracovních povinností. Konstatovaly, že i kdyby použila dotčená soukromá data k doložení svého nároku, nebyla oprávněna tato data sdílet s osobami mimo společnost, které s nimi dříve nebyly obeznámeny. Stěžovatelka byla navíc vázána povinností mlčenlivosti ohledně údajů, s nimiž nakládala jako vedoucí finančního oddělení, a nezískala souhlas dotčených osob, čímž porušila pracovní předpisy a zákon o ochraně osobních údajů.

Soud zhodnotil, že vnitrostátní soudy tak stály před střetem práv a zájmů. Na jedné straně bylo právo stěžovatelky nebýt diskriminována v pracovněprávním kontextu a právo domáhat se ochrany tohoto práva bez rizika odvety. Na straně druhé stála práva jejích kolegů na ochranu osobních údajů a povinnost zaměstnavatele tyto údaje chránit. Zaměstnavatel měl povinnost chránit právo zaměstnanců na soukromí a byl oprávněn přijímat opatření k zajištění plnění jejich pracovních povinností v tomto ohledu.

Soud připomněl, že ochrana osobních údajů má zásadní význam pro právo na užívání soukromého a rodinného života chráněné článkem 8 Úmluvy (L. B. proti Maďarsku, č. 36345/16, rozsudek velkého senátu ze dne 9. března 2023, § 106). Soud proto připustil, že zveřejnění soukromých informací v pracovním kontextu může odůvodňovat disciplinární opatření nebo sankce vůči zaměstnanci. Vnitrostátní soudy však měly povinnost provést vyvážení dotčených zájmů a posoudit, zda bylo propuštění – závažné disciplinární opatření – za konkrétních okolností případu odůvodněné, zejména s ohledem na relevantní kontext a povinnost zajistit účinnou ochranu před diskriminací.

V tomto ohledu Soud poukázal na to, že ačkoli vnitrostátní soudy nezpochybnily tvrzení stěžovatelky ohledně důvodů zveřejnění mzdových údajů, podle všeho dostatečně nezohlednily existenci dlouhodobého konfliktu mezi ní a zaměstnavatelem ohledně diskriminace na základě pohlaví, skutečnost, že se stěžovatelka opakovaně bezvýsledně obracela na vedení zaměstnavatele, ani to, že vnitrostátní soudy později uznaly, že byla po dobu několika let obětí diskriminačního zacházení. Soud nezpochybnil, že zveřejnění mzdových údajů představovalo porušení pracovních povinností stěžovatelky. Shledal však, že uvedené skutečnosti byly vysoce relevantní pro posouzení kontextu a závažnosti tohoto porušení, a tedy i pro posouzení přiměřenosti uloženého – velmi přísného – disciplinárního opatření. Posouzení těchto skutečností bylo rovněž zásadní pro otázku, zda propuštění nebylo alespoň částečně motivováno odvetou.

Nebylo sporné, že stěžovatelka shromáždila údaje o odměňování a zahrnula je do svého návrhu výlučně za účelem jeho doložení. Použití těchto údajů jako důkazu v řízení o diskriminaci nebylo zaměstnavatelem zpochybněno a stalo se základem pro konstatování porušení jejích práv (M. P. proti Portugalsku, č. 27516/14, rozsudek ze dne 7. prosince 2021, § 48). Ačkoli bylo relevantní zohlednit, že stěžovatelka mohla tyto informace vyžádat prostřednictvím soudů a že nebyla oprávněna je sdílet s třetími osobami mimo společnost, měly vnitrostátní soudy při posuzování odůvodněnosti propuštění vzít v úvahu i další uvedené okolnosti.

Dále soudy nezohlednily, že příslušný e-mail byl součástí komunikace úzce související s nárokem stěžovatelky v oblasti diskriminace a že byl adresován omezenému okruhu osob přímo či nepřímo zapojených do sporu, bez úmyslu informace veřejně šířit. To bylo rovněž relevantní pro posouzení přiměřenosti propuštění. Rozhodnutí soudů navíc neobsahovala žádné

hodnocení dopadu zveřejnění osobních údajů na dotčené osoby, zejména s ohledem na povahu údajů (Le Marrec proti Francii, č. 52319/22, rozhodnutí ze dne 5. listopadu 2024, § 78) a zjevnou absenci stížností ze strany těchto osob.

Soud shrnul, že vnitrostátní soudy potvrdily propuštění stěžovatelky na základě vadného přístupu, který nebyl slučitelný s pozitivními závazky státu v oblasti ochrany před diskriminací. Propuštění fakticky popřelo ochranu poskytnutou v samostatném antidiskriminačním řízení, přičemž se touto skutečností soudy nezabývaly. Nedaly dostatečnou váhu relevantním faktorům, jako je kontext dlouhodobé diskriminace na základě pohlaví, opakovaná pasivita zaměstnavatele ve vztahu ke stěžovatelčiným pokusům řešit situaci interními prostředky, účel zveřejnění osobních údajů, omezený dopad tohoto zveřejnění a přísnost uloženého opatření, které mohlo nasvědčovat odvetnému motivu.

Důvody, o něž se vnitrostátní soudy opřely, proto nebyly za daných okolností dostatečné. Soud konstatoval, že byť nemůže spekulovat, zda řádné posouzení těchto faktorů mělo vést ke zrušení propuštění, uvedené skutečnosti postačují k závěru, že žalovaný stát nesplnil své pozitivní závazky zajistit účinnou ochranu před diskriminací z důvodu pohlaví v oblasti zaměstnání a rovného odměňování. Došlo tak k porušení práv stěžovatelky chráněných článkem 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8.

Advokátní odměny

Rozsudek ze dne 11. prosince 2025 ve věci č. 15587/10 – *Diaco a Lenchi proti Itálii*

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení práva na pokojné užívání majetku podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, jelikož stát stěžovatelům, kteří jsou advokáti, nevyplatil odměny za poskytování právní pomoci v přiměřené lhůtě.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé jako advokáti v několika soudních řízeních zastupovali klienty, jimž byla přiznána bezplatná právní pomoc. Za poskytnuté služby jim vnitrostátní soudy přiznaly odměny prostřednictvím platebních příkazů. Poté, co příkazy nabyly právní moci a kancelář soudu to povolila, stěžovatelé soudu zaslali faktury. Protože odměny nebyly vyplaceny, stěžovatelé platby urgovali. Odměny byly nakonec vyplaceny s prodlevami od jednoho roku do tří a půl let v případě prvního stěžovatele a přes čtyři roky v případě druhé stěžovatelky. V jejím případě k prodlevě přispěla ztráta soudního spisu, jeho rekonstrukce a následný nedostatek prostředků pro vyplacení odměny.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

Stěžovatelé namítali porušení práva na pokojné užívání majetku z důvodu nepřiměřeného prodlení při výplatě odměn za právní pomoc, které jim byly přiznány platebními příkazy.

a) K přijatelnosti

1. Námitka neslučitelnosti ratione materiae

Soud se nejprve věnoval otázce, zda pohledávky uznané platebními příkazy představovaly „majetek" ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě. Připomněl, že pojem „majetek" zahrnuje jak existující majetek, tak i majetkové hodnoty, včetně pohledávek, pokud mají dostatečný základ ve vnitrostátním právu (Radomilja a ostatní proti Chorvatsku, č. 37685/10, rozsudek velkého senátu ze dne 20. března 2018, § 142). Takovou povahu má pohledávka zejména tehdy, je-li založena právním předpisem nebo potvrzena ustálenou judikaturou vnitrostátních soudů, případně pokud zakládá dostatečně ustálený a vymahatelný nárok, jenž může vést alespoň k existenci legitimního očekávání (Maurice proti Francii, č. 11810/03, rozsudek velkého senátu ze dne 21. června 2006, § 63). Soud odkázal na judikaturu, podle které již správní nebo soudní rozhodnutí, které uznává právo na plnění, může založit majetkový zájem chráněný článkem 1 Protokolu č. 1 (Viaşu proti Rumunsku, č. 75951/01, rozsudek ze dne 9. prosince 2008, § 59-60).

V projednávané věci Soud konstatoval, že podle italského práva představují platební příkazy k úhradě odměn za právní pomoc formální tituly, jimiž stát uznává existenci svého závazku vůči advokátům a jejich vydáním potvrzuje existenci pohledávky i její výši. Soud dále odkázal na judikaturu italského kasačního soudu, podle níž advokátům v takových případech svědčí subjektivní majetkové právo. Soud uzavřel, že majetkový nárok stěžovatelů má dostatečný základ ve vnitrostátním právu, a představuje tak „majetek" ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1.

2. *Námitka nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy*

Soud se neztotožnil ani s námitkou vlády, že stěžovatelé nevyčerpali vnitrostátní prostředky nápravy, protože neusilovali o výkon platebních příkazů exekucí. Poukázal na to, že vláda nezpochybňuje ani existenci pohledávek, ani jejich výši. Jedná se o platební příkazy, které nabyly právní moci. Ve hře je jenom prodleva v jejich výplatě, která je přičitatelná státu. Soud v této souvislosti odkázal na svou ustálenou judikaturu, podle které nelze požadovat od jednotlivce, který má soudně uznanou pohledávku vůči státu, aby následně za účelem výplaty této pohledávky zahájil exekuční řízení (např. Metaxas proti Řecku, č. 8415/02, rozsudek ze dne 27. května 2004, § 19).

b) K odůvodněnosti

Soud připomněl, že nevykonání rozhodnutí, jímž je uznáno majetkové právo, představuje zásah do práva na pokojné užívání majetku (Ramadhi a ostatní proti Albánii, č. 38222/02, rozsudek ze dne 13. listopadu 2007, § 77). Pro posouzení, zda byla zachována spravedlivá rovnováha mezi ochranou majetkových práv stěžovatelů a požadavky obecného zájmu, je rozhodující, zda prodlení při vyplacení odměn nepředstavovalo pro stěžovatele nadměrnou a nepřiměřenou zátěž.

Soud se nejprve zabýval určením okamžiku, od kterého je třeba počítat prodlení. Nepřisvědčil vládě, že je třeba vycházet z okamžiku zaslání faktury advokátem. Byť není požadavek na zaslání faktury kanceláři soudu nerozumný, nezbavuje stát primární povinnosti jednat z vlastní iniciativy a v přiměřené lhůtě. Zaslání faktury navíc předchází administrativní fáze, která zcela závisí na orgánech veřejné moci. Za počátek rozhodné doby proto Soud vzal den vydání platebního příkazu.

Při posouzení rozumnosti délky prodlení Soud přihlíží zejména ke složitosti výkonu rozhodnutí, chování stěžovatele a orgánů veřejné moci a významu věci pro stěžovatele [Bourdov proti Rusku (č. 2), č. 33509/04, rozsudek ze dne 15. ledna 2009, § 66 a 87]. Prodlení delší než jeden rok při vyplacení částky přiznané vnitrostátním rozhodnutím je zpravidla *prima facie* nepřiměřené, pokud jej nelze odůvodnit zvláštními okolnostmi; v jednodušších případech je nepřiměřené již prodlení delší než šest měsíců (Gerasimov a ostatní proti Rusku, č. 29920/05, rozsudek ze dne 1. července 2014, § 169–170). V projednávané věci se prodlení pohybovala od jednoho roku a jednoho měsíce až po více než čtyři roky, což se jeví nepřiměřené. Proces vyplacení odměn nebyl složitý a vláda neprokázala, že by se na prodleních jakkoli podíleli stěžovatelé. Ti byli naopak aktivní. Soud konstatoval, že prodlení byla způsobena pochybeními v činnosti soudní kanceláře a nedostatkem finančních prostředků.

A nakonec, pokud jde o to, co bylo v projednávané věci ve hře, Soud podtrhl, že při vyplácení odměn advokátům za právní pomoc je nutná zvláštní míra pečlivosti, a to nejen s ohledem na zásadní roli advokáta v demokratické společnosti, ale také vzhledem ke klíčovému významu právní pomoci pro přístup k soudům a pro účinné uplatňování práv zaručených Úmluvou. S ohledem na povinnost států zajistit právo na právní pomoc praktickým a účinným způsobem je třeba klást zvýšené nároky na rychlost a efektivitu při výkonu rozhodnutí o odměnách za právní pomoc.

Soud dospěl k závěru, že prodlení s výplatou odměny by nemělo, s výjimkou mimořádných okolností, přesáhnout jeden rok (bez lhůty pro podání opravného prostředku proti platebnímu příkazu), zpravidla šest měsíců mezi vydáním platebního příkazu a možností vystavit fakturu a šest měsíců mezi vystavením faktury a platbou. V posuzované věci byly tyto lhůty výrazně překročeny a vláda pro to nepředložila přesvědčivé vysvětlení. Soud proto uzavřel, že nevyplacení přiznaných odměn v rozumné lhůtě představovalo pro stěžovatele nadměrnou a nepřiměřenou zátěž, čímž došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

c) K použití článku 46 Úmluvy

Stěžovatelé namítali, že prodlení při vyplácení odměn za zastupování advokátům představuje systémový problém. Soud jim přisvědčil, že zjevně nešlo o ojedinělý případ, přičemž poukázal na dostupné statistiky i na skutečnost, že aktuálně řeší třináct dalších stížností proti Itálii týkajících se prodlev při vyplácení odměn advokátům. Při projednávání stížnosti vyšly najevo pochybení v činnosti italské administrativy a nedostatek finančních prostředků státu určených pro výplatu odměn za zastupování. Soud proto vnitrostátním orgánům doporučil, aby za pomoci statistických dat ověřily, zda na národní úrovni nebo na úrovni obvodů konkrétních odvolacích soudů existují strukturální nedostatky, a v návaznosti na to případně určily příčiny nedostatků a identifikovaly a přijaly obecná opatření způsobilá tyto problémy vyřešit a předejít obdobným porušením do budoucna.

Řádné odůvodnění soudních rozhodnutí

Rozsudek ze dne 16. prosince 2025 ve věci č. 34701/21 – *Gondert proti Německu*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, k němuž došlo tím, že Spolkový soudní dvůr neodůvodnil odmítnutí návrhu stěžovatele na položení předběžné otázky SDEU ve světle kritérií vyplývajících z rozsudku *CILFIT*.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je bývalým společníkem německé pobočky mezinárodní advokátní kanceláře se sídlem ve Spojeném království. V roce 2006 byla do britského práva transponována směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání („Směrnice"). V reakci na to společnost v roce 2008 aktualizovala své důchodové schéma, přičemž změny se dotkly i nároků bývalých společníků na roční renty. Nové schéma připravilo o nárok všechny společníky narozené před květnem 1946. Společníci narození po tomto datu do dubna 1950 byly posuzováni případ od případu, přičemž těm narozeným později příslušela roční renta na pět let. Stěžovatel se narodil v roce 1949. Společnost mu přiznala nárok na výplatu renty po dobu tří let. Stěžovatel se proto obrátil na soudy s žalobou, ve které namítal diskriminaci z důvodu věku, jelikož byl oproti mladším společníkům krácen na nároku, a to bez ohledu na to, že působil ve společnosti déle než mnozí z nich. Nalézací soud nejprve stěžovateli vyhověl. Odvolací soud shledal, že došlo k rozdílnému zacházení, které však bylo podle Směrnice ospravedlnitelné. Stěžovatel podal dovolání ke Spolkovému soudnímu dvoru, ve kterém tvrdil, že dané rozdílné zacházení na základě věku je ve světle Směrnice neospravedlnitelné, jelikož neslouží legitimnímu cíli a není přiměřené. V této souvislosti poprvé navrhl, aby Spolkový soudní dvůr položil Soudnímu dvoru EU („SDEU") předběžnou otázku na výklad Směrnice. Sám formuloval čtyři takové otázky. Spolkový soudní dvůr dovolání odmítl, aniž by nevyhovění návrhu odůvodnil. Stejně postupoval i Spolkový ústavní soud.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že z odůvodnění rozhodnutí vnitrostátních soudů, zejména Spolkového soudního dvora, nebylo zřejmé, z jakých důvodů nevyhověly jeho návrhu a nepoložily předběžnou otázku SDEU, čímž mělo dojít k porušení jeho práva na náležité odůvodnění rozhodnutí a na spravedlivý proces.

a) Obecné zásady

Soud již dříve shledal, že nepodání předběžné otázky může porušovat právo jednotlivce na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, pokud je svévolné (Ullens de Schooten and Rezabek proti Belgii, č. 3989/07 a 38353/07, rozsudek 20. září 2011, § 57–67). Za svévolné lze rozhodnutí považovat, pokud příslušná pravidla nepřipouštějí žádné výjimky z povinnosti předběžnou otázku položit, nebyla-li předběžná otázka podána z jiných důvodů, než připouští příslušná pravidla, nebo nepodání předběžné otázky nebylo řádně odůvodněno. Řádné odůvodnění slouží k tomu, aby strany porozuměly rozhodnutí a je klíčovou pojistkou proti svévoli (Harisch proti Německu, č. 50053/16, rozsudek 11. duben 2019, § 33). Pokud soud, proti jehož rozhodnutí není podle vnitrostátního práva přípustný opravný prostředek, odmítl podat předběžnou otázku SDEU, a to i přes výslovný návrh stěžovatele, pak má povinnost své rozhodnutí řádně odůvodnit, a to v souladu s judikaturou SDEU a kritérii vyplývajícími z rozsudku SDEU C-283/81 ve věci *CILFIT* (Sanofi Pasteur proti Francii, č. 25137/16, rozsudek ze dne 13. února 2020, § 70). Rozhodující soud může nepoložení předběžné otázky odůvodnit tím, že: a) považoval danou otázku za irelevantní, b) unijní právo již bylo v daném ohledu SDEU vyloženo, c) správný výklad a aplikace unijního práva byly natolik zřejmé, že neponechávaly prostor pro žádné pochybnosti (Dhahbi proti Itálii, č. 17120/09, rozsudek ze dne 8. dubna 2014, § 31).

Soud shrnul celkem čtyři způsoby, jak může být požadavek na řádné odůvodnění rozhodnutí v kontextu nepodání předběžné otázky splněn: a) v samotném soudním rozhodnutí, b) odkazem soudu na některé z jeho dřívějších rozhodnutí, c) přijetím odůvodnění rozhodnutí nižšího soudu, pokud zohledňuje kritéria rozsudku *CILFIT* a d) je-li podání shledáno za nepřijatelné, přičemž toto posouzení by zodpovězení předběžné otázky nemohlo nijak ovlivnit (Astikos Kai Paratheristikos Oikodomikos Synetairismos Axiomatikon a Karagiorgos proti Řecku, č. 29382/16 a 489/17, rozsudek ze dne 9. května 2017, § 47).

b) Aplikace těchto zásad na věc stěžovatele

V projednávané věci stěžovatel navrhl podání předběžné otázky k SDEU ohledně výkladu Směrnice v řízení před Spolkovým soudním dvorem. Svůj návrh také pečlivě odůvodnil. Spolkový soudní dvůr je přitom soudem, proti jehož rozhodnutím již podle německého práva není dostupný opravný prostředek ve smyslu článku 267 Smlouvy o fungování EU. Právo na náležité odůvodněné rozhodnutí zakotvené v Úmluvě chrání jedince před svévolí soudní moci, přičemž ukazuje stranám sporu, že byly slyšeny, jimi nastolené otázky zodpovězeny a umožňuje jim pochopit rozhodnutí samotné. Jedinec sice nemá na základě Úmluvy právo na to, aby byla předběžná otázka SDEU podána, nicméně mu garantuje, že nebude-li jeho návrhu v tomto směru vyhověno, dozví se proč. Spolkový soudní dvůr v projednávané věci odmítl stěžovatelovo dovolání zkráceným způsobem bez podrobnějšího odůvodnění, což zákon umožňoval. K odmítnutí však nedošlo z ryze procesních důvodů, tj. kvůli prohlášení dovolání za nepřípustné. Spolkový soudní dvůr v odůvodnění rozhodnutí výslovně uznal, že posuzoval, zda měl povinnost podat předběžnou otázku SDEU. Byť Soud nevyžaduje, aby odůvodnění rozhodnutí – zvláště u vrcholných soudů – bylo stran nepoložení předběžné otázky obzvláště podrobné, musí z něho být zřejmé, na základě jakého z kritérií podle rozsudku *CILFIT* byl návrh odmítnut. Spolkový soudní dvůr této povinnosti nedostál. Došlo tak k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 14 ÚMLUVY

Stěžovatel rovněž namítal, že přístup vnitrostátních soudů, pokud jde o výklad unijního práva, byl diskriminační z důvodu věku. Soud připomněl, že mu nepřísluší zkoumat, zda byl výklad unijního práva ze strany vnitrostátních soudů rozumný, ledaže by byl svévolný (Avotiņš proti Lotyšsku, č. 17502/07, rozsudek velkého senátu ze dne 23. května 2016, § 100). Především však z podání stěžovatele, jím předložených důkazů, ani z dostupných materiálů nic nenasvědčovalo tomu, že by soudy zacházely se stěžovatelem rozdílně z důvodu jeho věku. Soud proto tuto námitku prohlásil za zjevně neopodstatněnou.

Rozsudek ze dne 4. prosince 2025 ve věci č. 38342/23 – *Jaklová a ostatní proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení procesního aspektu práva na život podle článku 2 Úmluvy v důsledku postupu civilních soudů v řízení o náhradu škody proti nemocnici. Toto řízení vedli pozůstalí pacienta, který umřel na následky podchlazení několik dnů po svém nečekaném odchodu z areálu nemocnice, kde byl dobrovolně hospitalizován. Dle Soudu spočívaly nedostatky řízení jednak v tom, že soudy neposkytly stěžovatelům náležitou odpověď na všechny jimi vznesené argumenty, a jednak v tom, že řízení trvalo nepřiměřeně dlouho.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Příbuzný stěžovatelů („pacient“) byl na přelomu listopadu a prosince 2009 dobrovolně hospitalizován pro podezření z právě prodělaného epileptického záchvatu. V dané době mu bylo 29 let a nikdy předtím se neléčil pro epilepsii ani pro psychické problémy. Byl umístěn na otevřené lůžkové oddělení neurologického oddělení nemocnice. Dle zdravotnické dokumentace byl pacient během příjmu při vědomí, plně orientovaný a spolupracující. Třetí den hospitalizace pacient ještě před ranní vizitou opustil oddělení jen v pyžamu, přičemž všechny své osobní věci zanechal na pokoji. V 11:45 hod. měl naplánováno vyšetření v jiné části nemocnice, na které se však nedostavil. V 14:50 hod. zdravotní personál nahlásil zmizení pacienta policii. Ještě téhož dne bylo po něm vyhlášeno celostátní pátrání. Dvanáctý den po zmizení policie nalezla pacienta mrtvého na špatně přístupném místě poblíž areálu nemocnice. Jako příčina úmrtí bylo stanoveno podchlazení organismu.

V listopadu 2011 podali stěžovatelé proti nemocnici občanskoprávní žalobu na náhradu škody za usmrcení. Tvrdili, že nemocnice zanedbala své prevenční povinnosti, když pacienta ponechala bez dozoru, byť jevil příznaky duševní poruchy. Prvostupňový soud nejprve stěžovatelům dvakrát vyhověl, nakonec ale byla jejich žaloba po zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu zamítnuta. Neuspěli ani před Ústavním soudem, který jejich ústavní stížnost odmítl v červnu 2023.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

Soud úvodem podtrhl, že stěžovatelé nezpochybňují adekvátnost příslušného právního rámce v České republice, jehož účelem je zajistit ochranu životů pacientů v nemocnicích, ale to, zda v jejich případě české

soudy tento rámec náležitě uplatnily. Na poli článků 6 a 8 Úmluvy stěžovatelé konkrétně namítali, že vnitrostátní soudy v řízení o náhradu škody dostatečně nereagovaly na jejich argumenty a nezohlednily všechny relevantní důkazy. Dle Soudu, který je oprávněn námitky stěžovatelů kvalifikovat právně odlišně, bylo potřeba se touto námitkou zabývat z hlediska procesního aspektu práva na život podle článku 2 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že z článku 2 Úmluvy plyne pozitivní závazek státu zavést účinný a nezávislý soudní systém, který je způsobilý odhalit příčiny úmrtí pacientů v zdravotnických zařízeních, a případně též vyvodit odpovědnost konkrétních osob. U nedbalostního pochybení se přitom nemusí nutně jednat o prostředek trestního práva a postačuje, má-li dotčená osoba možnost domoci se nápravy ve formě odškodnění v civilním řízení. Ve vztahu k tomuto řízení pak Soud zvláště zdůraznil požadavek nezávislosti, z něhož plyne, že osoby vyhotovující znalecké posudky nesmí být hierarchicky, institucionálně ani fakticky propojeny s osobami zapojenými v předmětné události. Dále v této souvislosti článek 2 Úmluvy vyžaduje, aby řízení proběhlo urychleně: promptní přezkoumání případů týkajících se nedbalosti zdravotníků v nemocničním prostředí je klíčové pro odstranění případných pochybení a prevenci podobných událostí v budoucnu, což má dopad na bezpečí všech pacientů. Procesní závazek státu vyplývající z článku 2 je přitom povinností ohledně prostředků, nikoliv co do výsledku. Samotný fakt, že řízení skončilo pro dotčené osoby neúspěchem, tedy neznamená, že stát nedostál svým pozitivním povinnostem. Úkolem Soudu je zhodnotit, zda vnitrostátní orgány za okolností dané věci a s ohledem na zásadní význam práva na život podrobily věc důkladnému přezkumu a poskytly stěžovatelům náležitou a včasnou reakci na jejich podání (Lopez de Sousa Fernandes proti Portugalsku, č. 56080/13, rozsudek velkého senátu ze dne 19. prosince 2017, § 214–221 a 238).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Úvod

Soud předně konstatoval, že vzhledem ke všem okolnostem projednávané věci lze mít za to, že stěžovatelé předložili hájitelné tvrzení, že smrt jejich příbuzného mohla být důsledkem medicínské nedbalosti; pozitivní závazek státu na poli procesní složky článku 2 Úmluvy zde tedy byl založen (srov. tamtéž, § 222). Zároveň Soud podtrhl, že jeho závěry v této věci nelze vykládat jako nabádání států k tomu, aby omezily svobodu pohybu pacientů v nemocničním prostředí. Z hlediska Úmluvy je naopak žádoucí umožnit hospitalizovaným osobám maximální svobodu pohybu, aby si zachovaly co nejvíce ze své důstojnosti a práva na sebeurčení

(Hiller proti Rakousku, č. 1967/14, rozsudek ze dne 22. listopadu 2016, § 54).

2. K odůvodnění soudních rozhodnutí

Soud dále poukázal na to, že dle zrušujícího rozsudku Nejvyššího soudu, kterým byla věc vrácena nižším soudům, měly nižší obecné soudy posoudit, zda personálu nemocnice byly nebo měly být známy konkrétní faktory, jako např. známky duševní poruchy, pro něž bylo třeba přijmout mimořádná opatření týkající se sledování pacienta či dozoru nad ním. Nejvyšší soud rovněž nižší soudy instruoval, aby objasnily povahu a obsah interních předpisů nemocnice vztahujících se na obdobné situace. Prvostupňový ani odvolací soud se těmito aspekty ale dostatečně nezabývaly, a to navzdory opakovaným žádostem stěžovatelů i navzdory skutečnosti, že se jednalo o otázky velmi důležité, ne-li rozhodující, pro výsledek daného řízení, které tudíž vyžadovaly konkrétní a explicitní reakci soudů (srov. Tülay Yıldız proti Turecku, č. 61772/12, rozsudek ze dne 11. prosince 2018, § 68).

Svůj závěr založily vnitrostátní soudy především na znaleckém posudku, dle něhož v daném případě neměl nemocniční personál důvody předpokládat, že se u pacienta projevují příznaky duševní poruchy, a tedy neměl ani povinnost zavést nad ním zvýšený dohled. Soud ale upozornil, že tento posudek vycházel pouze ze zdravotnické dokumentace pacienta a nezohlednil další okolnosti, na které stěžovatelé během řízení poukazovali, a to zejména skutečnost, že pacient v den svého zmizení nebyl přítomen na svém pokoji již během ranní vizity, že se v poledne nedostavil na naplánované vyšetření a že ho v ten den pracovník ostrahy nemocnice spatřil, jak zmateně pobíhá po areálu. Na jednání před prvostupňovým soudem navíc vypovídala lékařka, která byla jedním ze zpracovatelů zmíněného znaleckého posudku. Ta na dotaz právní zástupkyně stěžovatelů mj. uvedla, že pokud by se pacient choval výše popsaným způsobem v nemocnici, kde pracuje ona, rozhodně by k němu přivolali odborníka nebo by ho převedli na oddělení, kde by mohl být vyšetřen. Toto vyjádření ale vnitrostátní soudy podle všeho nevzaly v potaz. Soud se rovněž ztotožnil s názorem stěžovatelů, dle něhož z rozhodnutí vnitrostátních soudů není zcela zřejmé,

z kterých důkazů vycházely a jak tyto důkazy vyhodnotily. Týká se to zejména výslechu dvou ze stěžovatelů (manželky a bratra pacienta) na jednání před prvostupňovým soudem. Tento soud následně ve svém rozsudku (třetím v pořadí v dané věci a zároveň prvním, kde stěžovatelům nevyhověl) uvedl, že provedené důkazy vztahující se k jiným původně tvrzeným pochybením nemocnice, které však již stěžovatelé nadále netvrdí, už pro nadbytečnost v odůvodnění tohoto rozsudku uvádět nebude. Přitom však prvostupňový soud dle Soudu pochybil v tom, že neposoudil relevanci těchto důkazů pro zbytek žaloby, a to navzdory silným indiciím, že v tomto směru dané důkazy relevantní byly. S příslušnou otázkou se posléze dostatečně nevypořádal ani Nejvyšší soud. V této souvislosti Soud připomněl, že pravidla ohledně rozložení důkazního břemene by neměla podstatně znevýhodňovat stěžovatele jakožto žalobce (Storck proti Německu, č. 61603/00, rozsudek ze dne 16. června 2005, § 162).

Soud dále znovu zdůraznil, že pokud existuje *prima facie* hájitelné tvrzení o tom, že sled událostí mohl být spuštěn tvrzeným nedbalostním jednáním zdravotnického personálu, které mohlo přispět ke smrti pacienta, jsou vnitrostátní orgány povinny důkladně případ přezkoumat (Lopez de Sousa Fernandes proti Portugalsku, cit. výše, § 237). Rodině zemřelého náleží právo na to, aby byly okolnosti úmrtí jejich příbuzného pečlivě objasněny a aby se jim dostalo přesvědčivé odpovědi na všechny jejich legitimní otázky.

Soud uzavřel, že byť není jeho rolí, aby spekuloval o potenciální odpovědnosti nemocnice v této věci, ani o hypotetickém výsledku řízení v případě řádného zohlednění výše zmíněných aspektů a důkazů, lze konstatovat, že uvedené nedostatky oslabily způsobilost daného řízení zajistit náležité uplatnění relevantního právního rámce, jehož účelem je ochrana práva pacienta na život.

3. K délce řízení

Dále Soud poukázal na to, že v případech na poli článku 2 Úmluvy, které se týkají medicínské nedbalosti, je pro posouzení způsobilosti vnitrostátního řízení objasnit okolnosti smrti pacienta relevantní i dodržení požadavku rychlosti řízení (Bajić proti Chorvatsku, č. 41108/10, rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, § 103).

Stěžovatelé v projednávané věci průtahy v řízení nenamítali před Soudem ani před vnitrostátními orgány. Soud však zdůraznil, že tato skutečnost mu nebrání, aby vzal aspekt délky řízení v potaz při posuzování otázky, zda vnitrostátní soudy postupovaly v souladu s pozitivním závazkem státu na poli procesní složky

článku 2 Úmluvy. V minulosti již Soud v mnoha případech shledal porušení Úmluvy v této oblasti v důsledku průtahů v řízení (např. Dodov proti Bulharsku, č. 59548/00, rozsudek ze dne 17. ledna 2008, § 98).

V projednávané věci trvalo řízení bezmála 12 let, přičemž první rozsudek byl vydán až téměř 5 let po podání žaloby a věc byla nadto opakovaně vrácena prvostupňovému soudu. To dle Soudu ukazuje, že soudy případu nevěnovaly náležitou péči a řízení neproběhlo v rozumné lhůtě.

4. Závěr

Ve světle výše uvedeného Soud uzavřel, že reakce vnitrostátních soudů na žalobu vznesenou stěžovateli nebyla přiměřená a včasná, jak to vyžaduje článek 2 Úmluvy. K porušení procesního aspektu tohoto ustanovení tudíž došlo.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatelé dále namítali, že řízení o odškodnění, které iniciovali na vnitrostátní úrovni, nelze z důvodu různých nedostatků považovat za účinný prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy. Soud nicméně konstatoval, že uvedené otázky spadají pod procesní větev článku 2, a jelikož již shledal porušení tohoto ustanovení, není nutné odděleně se zabývat námitkou porušení článku 13.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides ve svém částečně nesouhlasném stanovisku uvedl, že Soud měl separátně posoudit i námitku na poli článku 13 Úmluvy. Rozsah a obsah procesního závazku provést účinné šetření podle článku 2 se dle jeho názoru pojmově i funkčně liší od obsahu a rozsahu článku 13, který přiznává právo na účinný prostředek nápravy. První z těchto práv vzniklo judikaturou Soudu, a jako takové nemůže nahradit ani umenšit druhé z uvedených práv, které je explicitně zakotveno v Úmluvě.

Právní jistota

Rozsudek ze dne 7. října 2025 ve věci č. 39819/16 a 4 další – *Šabanović a ostatní proti Srbsku*

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že v řízení o nárocích policistů na vyplacení příplatků k platu nedošlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Přestože v rozhodné době existovaly hluboké rozpory v judikatuře nižších soudů, vnitrostátní systém je úspěšně a v přiměřené lhůtě vyřešil prostřednictvím sjednocujících stanovisek Nejvyššího soudu. Skutečnost, že stěžovatelé z nově sjednocené judikatury nemohli těžit, protože v jejich věcech bylo rozhodnuto dříve, než byla stanoviska vydána, nepředstavuje porušení zásady právní jistoty.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé, policisté, se domáhali prostřednictvím žalob proti státu vyplacení příplatků k platu za práci přesčas, práci ve svátek a noční práci. Své nároky opírali o tvrzení, že jim zaměstnavatel nezvýšil platové koeficienty v souladu se zákonem o policii, a proto by jim měly být tyto příplatky vyplaceny podle obecných pracovněprávních předpisů.

Vnitrostátní soudy žaloby stěžovatelů v období let 2012 až 2015 zamítly jako nedůvodné. Dospěly k závěru, že stěžovatelé sice práci v nestandardní době vykonávali, avšak nemají nárok na další příplatky, neboť jejich koeficient příplatků již byl navýšen, což ověřily srovnáním koeficientu příplatků s koeficienty příplatků jiných státních zaměstnanců, tzv. "srovnatelných zaměstnanců". Stěžovatelé se následně obrátili na Ústavní soud a namítali nekonzistentnost vnitrostátní judikatury ohledně příplatků policistům za práci v nestandardní dobu. Ústavní soud stížnosti zamítl s odkazem na svá předchozí zamítavá rozhodnutí v obdobných věcech a konstatoval, že skutková a právní situace stěžovatelů je s těmito dřívějšími případy téměř totožná.

Poté, co Nejvyšší soud svými stanovisky sjednotil výklad definice srovnatelného zaměstnance a metodiku výpočtu, což v případech jiných kolegů-policistů vedlo k vyhovění jejich nárokům, požádali stěžovatelé o obnovu řízení. Vnitrostátní soudy jim však nevyhověly s tím, že procesní předpisy neumožňují obnovu řízení pouze na základě změny právního výkladu nebo judikatury Nejvyššího soudu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení práva na spravedlivý proces, jelikož vnitrostátní soudy zamítly jejich nároky, přičemž zároveň rozporuplně rozhodovaly jak ve prospěch, tak v neprospěch stovek jejich kolegů-policistů, ačkoli jejich nároky vycházely ze stejných nebo podobných skutkových okolností a týkaly se totožných právních otázek. To způsobilo právní nejistotu a představovalo odepření spravedlnosti.

Soud nejprve připomněl, že relevantní obecné zásady k otázce tvrzeného porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy z důvodu protichůdných vnitrostátních rozhodnutí byly shrnuty ve věcech Nejdet Şahin and Perihan Şahin proti Turecku (č. 13279/05, rozsudek velkého senátu ze dne 20. října 2011, § 49–58) a Lupeni Greek Catholic Parish a ostatní proti Rumunsku (č. 76943/11, rozsudek velkého senátu ze dne 29. listopadu 2016, § 116).

Při posuzování tvrzených rozporů v rozhodování vnitrostátních soudů musí Soud nejprve určit, zda se tato rozhodnutí týkala totožných skutkových okolností (Nejdet Şahin and Perihan Şahin proti Turecku, cit. výše, § 61). Pokud jsou fakta totožná, ale právní výklad soudů se liší, musí se Soud při svém zkoumání řídit následujícími kritérii: zda existují „hluboké a dlouhodobé rozpory“, zda vnitrostátní právo poskytuje mechanismus pro překonání těchto nesrovnalostí a zda byl tento mechanismus použit a s jakým účinkem (tamtéž, § 53).

a) K existenci hlubokých a trvalých rozporů

Soud konstatoval, že v době, kdy odvolací soudy vydávaly svá rozhodnutí ve věcech stěžovatelů, existovaly v judikatuře vnitrostátních soudů rozpory. Judikatura byla jednotná až do doby, kdy Ústavní soud rozhodl, že navýšení koeficientů podle zákona o policii musí být zjišťováno případ od případu než lze konstatovat, že použití obecných pravidel pracovního práva je vyloučeno. V následujícím období vydávaly vnitrostátní soudy protichůdná rozhodnutí v řízeních o nárocích policistů na nevyplacené příplatky za práci v nestandardní dobu, a to na základě různých metod srovnávání platových koeficientů. Nejvyšší soud nakonec shledal

nezbytným vydat dvě právní stanoviska s cílem sjednotit judikaturu nižších soudů.

Soud však zároveň zopakoval, že samotná existence protichůdných rozhodnutí, která je přirozeným rysem soudních systémů s více instancemi, ještě sama o sobě neznamená porušení Úmluvy (viz Stanković a Trajković proti Srbsku, č. 37194/08 a 37260/08, rozsudek ze dne 22. prosince 2015, § 41), a proto je nezbytné posoudit, zda vnitrostátní právo poskytlo funkční mechanismus k nápravě těchto rozporů a s jakým výsledkem.

b) K existenci a využití vnitrostátního mechanismu k překonání rozporů v judikatuře

Soud konstatoval, že státy mají povinnost uspořádat své právní systémy tak, aby předcházely protichůdným rozsudkům, a to zejména tehdy, pokud nekonzistentní judikatura zasahuje velký počet osob (viz Lupeni Greek Catholic Parish a ostatní proti Řecku, cit. výše, § 129).

Soud již ve věci Svilengaćanin a ostatní proti Srbsku (č. 50104/10 a 9 dalších, rozsudek ze dne 12. ledna 2021, § 14 a 81) potvrdil, že vydání stanoviska Nejvyššího soudu, které je následně aplikováno soudy nižších stupňů, je adekvátním mechanismem k překonání rozporů v judikatuře.

V projednávané věci trvaly rozpory v judikatuře dva roky a pět měsíců (od června 2013 do listopadu 2015).

Nejvyššímu soudu trvalo rok a tři měsíce od vzniku rozporů, než vydal první sjednocující stanovisko, a další rok, než situaci definitivně vyřešil. Soud v této souvislosti připomněl věc Croatian Radio-Television proti Chorvatsku (č. 52132/19 a 19 dalších, rozsudek ze dne 2. března 2023, § 147 a 149–153), kde rozpory trvaly více než tři roky, a přesto neshledal porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Jelikož v projednávané věci sjednocení proběhlo v kratší lhůtě, Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány judikaturu sjednotily v přiměřeném čase.

Skutečnost, že o žalobách stěžovatelů rozhodly odvolací soudy ještě před vydáním sjednocujících stanovisek Nejvyššího soudu, pak podle Soudu sama o sobě k porušení zásady právní jistoty nepostačuje (viz např. Schwarzkopf a Taussik proti České republice, č. 42162/02, rozhodnutí ze dne 2. prosince 2008, a Petrescu a ostatní proti Rumunsku, č. 31390/18 a 9 dalších, rozhodnutí ze dne 7. března 2023, § 61).

Soud rovněž shledal, že řízení před obecnými soudy byla kontradiktorní, stěžovatelé mohli předkládat své argumenty a přijatá rozhodnutí byla řádně odůvodněna, aniž by vykazovala znaky svévole.

Soud proto uzavřel, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy nedošlo.

Rodinné právo

Rozsudek ze dne 6. listopadu 2025 ve věci č. 15956/23 – *Kyrian proti České republice*

Senát páté sekce Soudu rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že stížnost biologického otce dítěte, který není jeho právním otcem, je v části týkající se neupravení osobního kontaktu s dítětem zjevně neopodstatněná. Soudy k tomuto závěru dospěly po kontradiktorním řízení, s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte a po vyčerpání jiných možností. Ve vztahu k právu na informace dospěl Soud stejným poměrem hlasů k závěru o neporušení článku 8 Úmluvy. Zdůraznil, že přístup k informacím může být pro biologického rodiče zásadní a že toto právo lze přiznat i nezávisle na osobním kontaktu. V projednávané věci však vnitrostátní soudy individuálně posoudily okolnosti případu, spravedlivě vyvážily zájmy všech zúčastněných a sledovaly nejlepší zájem dítěte.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je biologickým otcem dítěte narozeného v roce 2013 ze vztahu s vdanou ženou. Právním otcem dítěte se vzhledem k právní domněnce otcovství stal její manžel. Biologické otcovství stěžovatel prokázal soukromým testem DNA v roce 2015. S dítětem se vídal dvakrát až čtyřikrát do měsíce při návštěvách matky, a to až do února 2016. O dva měsíce později se obrátil na okresní soud s návrhem na úpravu styku podle § 927 občanského zákoníku. Ten stěžovateli vyhověl a určil, že se stěžovatel bude se synem vídat každou středu odpoledne a každou druhou neděli během letních prázdnin.

Od září 2016 do listopadu 2017 probíhal styk převážně dle rozsudku. Řada setkání se nicméně neobešla bez konfliktů stěžovatele s matkou a došlo ke zhoršení psychického stavu dítěte. Několik styků proto proběhlo v asistované formě a po určitou dobu styk neprobíhal vůbec.

Stěžovatel mezitím v září 2017 požádal o rozšíření styku. Po soudem nařízené mediaci byl styk stěžovatele se synem v dubnu 2018 obnoven, avšak dítě setkání nadále odmítalo. Psycholog konstatoval silnou vazbu dítěte na právní rodiče, stres při kontaktu s cizími osobami a doporučil, aby styk nebyl proti jeho vůli vynucován.

V prosinci 2018 právní rodiče navrhli, aby byl styk stěžovatele s dítětem zakázán. Okresní soud v roce 2020 rozhodl, že styk nebude upraven. Přihlédl přitom ke znaleckému posudku, podle nějž by kontakt nebyl v zájmu dítěte vzhledem k jeho křehkému psychickému stavu, vývojovému opoždění a negativnímu postoji ke stěžovateli. Rozhodnutí potvrdil krajský i Ústavní soud. Soudy zdůraznily, že stěžovatel opakovaně vyvíjel tlak na výkon styku, což konflikty prohlubovalo, a doporučily zklidnění situace. Současně nezpochybnily roli stěžovatele v životě dítěte a nevyloučily možnost úpravy styku v budoucnu.

V dubnu 2021 stěžovatel znovu požádal o úpravu styku, případně alespoň o právo na písemný kontakt a informace o dítěti. Ze znaleckého posudku z března 2022 vyplynulo, že předchozí konflikty byly pro dítě traumatizující, dítě trpí vývojovým opožděním a vynucený kontakt by nebyl vhodný. Soud proto žalobu zamítl. Právním rodičům nicméně uložil, aby respektovali biologické otcovství stěžovatele. Rozhodnutí následně potvrdil odvolací soud. Ústavní stížnost byla v lednu 2023 odmítnuta.

Mezitím došlo v dubnu 2022 k rozvodu právních rodičů. Dítě zůstalo v péči právního otce. Matka obnovila vztah se stěžovatelem, který se tak se synem příležitostně setkal. V řízení o úpravě péče v roce 2024 dítě uvedlo, že matku nechce vídat hlavně kvůli obavám ze stěžovatele. Soud svěřil dítě do péče právního otce a styk s matkou neupravil.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatel na poli článku 6 Úmluvy a několika ustanovení Úmluvy o právech dítěte namítal, že došlo k porušení jeho práv, jelikož mu vnitrostátní soudy odmítly přiznat právo na styk se synem a informace o něm. Poukazoval na to, že jeho vztah s dítětem byl původně pozitivní, změna nastala vinou právních rodičů a vnitrostátní soudy neprovedly všechny rozumné kroky k zachování jejich vztahu. Namítal také, že se soudy nezabývaly možností přiznat mu právo na informace samostatně.

Soud stížnost posoudil z hlediska článku 8 Úmluvy (Radomilja a ostatní proti Chorvatsku, č. 37685/10 a 22768/12, rozsudek velkého senátu ze dne 20. března 2018, § 114 a 126).

K POUŽITELNOSTI ČLÁNKU 8 ÚMLUVY A EXISTENCI ZÁSAHU

Soud se nejprve zabýval otázkou, zda mezi stěžovatelem a jeho synem existoval zamýšlený rodinný život chráněný článkem 8 Úmluvy (Anayo proti Německu, č. 20578/07, rozsudek ze dne 21. prosince 2010, § 60). Soud nevyloučil, že zamýšlený vztah stěžovatele s biologickým synem mohl představovat rodinný život ve smyslu článku 8 Úmluvy. V každém případě však určení právních vztahů mezi stěžovatelem a dítětem – tedy zda měl právo na styk a na informace o dítěti – i pokud by nedosahovalo intenzity rodinného života, představovalo podstatnou součást jeho identity, a tudíž jeho soukromý život ve smyslu čl. 8 odst. 1 Úmluvy. K zásahu, přinejmenším do jeho práva na soukromý život, proto podle Soudu došlo (viz také Schneider proti Německu, č. 17080/07, rozsudek ze dne 15. září 2011, § 81).

K ODŮVODNĚNOSTI ZÁSAHU

a) Neupravení osobního styku stěžovatele se synem

Soud úvodem konstatoval, že § 927 občanského zákoníku umožňuje, aby otázka styku stěžovatele s biologickým synem byla projednána soudem, čehož stěžovatel využil. V této souvislosti Soud považoval za podstatné, že vnitrostátní soudy – s odkazem na znalecký psychologický posudek a vlastní přímý kontakt s účastníky – upřednostnily nejlepší zájem dítěte. Měly za to, že nucený styk proti výslovné vůli dítěte by v kontextu jeho křehkého psychického stavu, potíží s pochopením složité rodinné situace, setrvalého odmítání stěžovatele a napjatých vztahů mezi dospělými nebyl vhodný. Jejich závěry Soud nepovažoval za nerozumné. Současně výslovně připustily, že v budoucnu může být styk se stěžovatelem upraven, pokud se vztahy v rodině zlepší. K neupravení styku stěžovatele se synem navíc přistoupily teprve poté, co jiné možnosti (konkrétně pravidelný asistovaný i neasistovaný kontakt, období bez styku za účelem stabilizace psychického stavu dítěte a opakované výzvy všem zúčastněným, aby vyhledali

odbornou pomoc a zlepšili vzájemné vztahy) selhaly. Roli stěžovatele v životě dítěte nikdy nezpochybnily a výslovně uznaly, že v budoucnu může být kontakt upraven, pokud se vztahy všech zúčastněných zlepší. Soud přihlédl i k nejnovějšímu vývoji v rodině, kdy se stěžovatel měl po obnovení vztahu s matkou se synem příležitostně setkat. Napadená rozhodnutí pak byla přijata v kontradiktorním řízení, soud prvního stupně vyslechl stěžovatele, právní rodiče dítěte i jeho opatrovníka, zohlednil celkovou rodinnou situaci a opřel se o znalecký posudek psychologa.

Ačkoli odmítnutí upravit styk představovalo závažný zásah do práv stěžovatele a stát má obecně povinnost napomáhat rozvoji již existujících rodinných pout, v tomto případě Soud uzavřel, že vnitrostátní soudy přijaly přiměřená opatření v tomto smyslu, svá rozhodnutí dostatečně odůvodnily a rozhodovací proces odpovídal požadavkům článku 8 Úmluvy.

Stížnost proto v rozsahu týkajícím se neupravení osobního styku stěžovatele s biologickým synem odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

b) Nepřiznání práva na informace o dítěti

Soud nejprve zdůraznil, že právo na informace o dítěti náleží primárně osobám, které jsou nositeli rodičovské odpovědnosti. Připomněl však, že u biologického rodiče, který dítě nevychovává, může i samotné získávání informací představovat významnou součást jeho identity (Schneider proti Německu, cit. výše, § 90). Podle Soudu pak z článku 8 Úmluvy, vyloženého ve světle čl. 2 písm. a) bodu iii) a čl. 4 odst. 3 Úmluvy o styku s dětmi, vyplývá, že právo na informace je formou styku, která může být přiznána nezávisle na úpravě osobního kontaktu, a to zejména v případech, kdy udržování osobního kontaktu s rodičem není v nejlepším zájmu dítěte. Vnitrostátní orgány proto musí s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým okolnostem posoudit, zda poskytnutí informací biologickému rodiči odpovídá nejlepšímu zájmu dítěte, případně zda zájem biologického rodiče nepřevažuje nad zájmem právních rodičů (*mutatis mutandis* Schneider proti Německu, cit. výše, § 95). Pokud jde o českou právní úpravu, ta podle Soudu umožňuje, aby se osoby dítěti společensky blízké, včetně biologického otce, který není nositelem rodičovské odpovědnosti, domáhaly přijetí opatření k zachování vztahu k dítěti. Vláda uvedla, a podle Soudu to plyne i z rozhodovací praxe vnitrostátních soudů, že právo na informace lze podle § 927 občanského zákoníku přiznat i samostatně.

V projednávané věci vnitrostátní soudy – přestože vycházely z toho, že primárně jde o otázku rodičovské odpovědnosti – posoudily, zda by poskytování informací stěžovateli bylo v nejlepším zájmu dítěte. Přihlédly přitom k postoji právních rodičů, kteří se sdělování informací zásadně bránili a vnímali chování stěžovatele jako hraničící se stalkingem, k trvale negativnímu postoji dítěte ke stěžovateli a absenci pozitivního citového pouta ze strany dítěte. Soud připustil, že v okolnostech dané věci byly otázky styku a informací úzce propojené a že použití stejných skutkových východisek pro obě rozhodnutí bylo rozumné, přičemž vnitrostátní soudy důsledně sledovaly ochranu psychického stavu a pocitu bezpečí dítěte v péči právních rodičů.

Soud také uznal, že právo na informace je pro rodiče, který není s dítětem v osobním kontaktu, zásadní. Mohou však nastat situace, kdy odepření práva na informace lépe odpovídá zájmům dítěte. V projednávané věci se vnitrostátní soudy právem stěžovatele na informace zabývaly, spravedlivě vyvážily zájmy stěžovatele, právních rodičů a dítěte, a poskytly přesvědčivé důvody pro svá rozhodnutí, která sledovala nejlepší zájem dítěte. Soud přihlédl také k tomu, že stěžovatel v nedávné době získával informace o synovi prostřednictvím matky.

S ohledem na shora uvedené, subsidiární roli Soudu a prostoru státu pro uvážení proto Soud dospěl k závěru, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides nesouhlasil se závěrem většiny, jelikož soudy stěžovatele fakticky zbavily jak kontaktu se synem, tak práva na informace o něm. Stát podle něj nedostál pozitivnímu závazku, jelikož po slibné mediaci nepřijal žádná další účinná opatření k zachování či rozvoji vztahu otce a dítěte. Rozhodnutí podle něj byla vnitřně rozporná: na jedné straně apelovala na právní rodiče, aby nenarušovali vztah dítěte k biologickému otci, ale současně zcela vyloučily kontakt i poskytování informací, čímž podle jeho názoru učinily práva plynoucí z článku 8 Úmluvy pouze teoretickými a iluzorními. Odepření informací označil za zbytečně tvrdé a nepřiměřené.

Insolvenční právo

Rozhodnutí ze dne20. listopadu 2025 ve věci č. 15866/23 – *RAVAK a.s. proti České republice*

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že absence ústního slyšení v insolvenčním řízení ve fázi

schvalování reorganizačního plánu, ač o něj jedna z věřitelských společností opakovaně žádala, nebyla v rozporu s právem na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Stížnost tak odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka byla jednou z věřitelek předlužené společnosti O., které insolvenční soud v roce 2018 povolil řešit svou situaci reorganizací. Plán reorganizace byl schválen na osobním jednání věřitelů, které insolvenční soud uspořádal o půl roku později. Stěžovatelka na tomto jednání hlasovala proti přijetí navrženého plánu. Soud první instance nejprve plán neschválil s odůvodněním, že nezákonně zvýhodňuje jednoho z věřitelů, který měl společnost O. v jeho důsledku převzít. Po zásahu vrchního soudu však městský soud plán schválil. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka odvolání a navrhla konání ústního slyšení, na kterém by před vrchním soudem byli vyslechnuti svědci, kteří měli prokázat nepoctivost reorganizačního plánu. Vrchní soud však ústní slyšení nepovažoval za potřebné s odůvodněním, že skutkové okolnosti již byly dostatečně objasněny na základě spisu a navrhované svědecké výpovědi nejsou v dané věci relevantní. Dovolání stěžovatelky bylo následně zamítnuto rovněž s argumentem, že jednání věřitelů je ústním slyšením *sui generis*.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že nekonáním ústního slyšení v dané věci, ačkoliv o něj opakovaně žádala, bylo porušeno její právo na spravedlivý proces.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že právo na ústní projednání je jedním za základních principů, na nichž spočívá čl. 6 odst. 1 Úmluvy, avšak nejedná se o právo absolutní. Ústní slyšení není třeba konat, pokud: a) neexistuje spor ohledně skutkových okolností a soudy mohou věc dostatečně posoudit na základě spisu, b) jedná se o právní otázky omezeného rozsahu či nižší míry složitosti a c) jsou předmětem řízení vysoce technické otázky (Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalsku, č. 55391/13 a 2 další, rozsudek velkého senátu ze dne 6. listopadu 2018, § 190).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud konstatoval, že v projednávané věci se jednalo o druhou fázi insolvenčního řízení, tj. už bylo stanoveno, že dlužník je v insolvenci, a soudy měly posoudit výnosnost navrhovaného řešení pro věřitele dané společnosti (viz *a contrario* Exel proti České republice, č. 48962/99, rozhodnutí ze dne 5. července 2005). Rozhodovalo se o tom, zda věřiteli již schválený reorganizační plán sleduje nepoctivé úmysly tím, že neoprávněně zvýhodňuje jednoho z věřitelů. Podle ustálené vnitrostátní judikatury to znamenalo zejména posoudit, v jakém rozsahu je tento plán způsobilý uspokojit pohledávky věřitelů v porovnání s možnými alternativami (Hodina proti České republice, č. 18381/23, rozhodnutí ze dne 3. července 2025, § 13). Dle Soudu se tedy jednalo spíše o technické zhodnocení než o objasňování skutkových okolností. Vnitrostátní soudy zde tudíž mohly učinit informované rozhodnutí na základě písemných vyjádření stěžovatelky a spisu (Brož proti České republice, č. 11216/22, rozhodnutí ze dne 13. března 2025, § 19). Soud navíc uznal, že stěžovatelka se účastnila ústního slyšení *sui generis* na jednání věřitelů, které se konalo na městském soudě a kde mohla ústně přednést své argumenty a námitky proti reorganizačnímu plánu. Rovněž o něm mohla hlasovat, přičemž hlasovala proti. Ve světle těchto skutečností Soud rozhodl, že nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a stížnost odmítl pro zjevnou neopodstatněnost podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy.

Ochrana dětí na internetu

Rozsudek ze dne 7. října 2025 ve věci č. 3023/22 – *Helme proti Estonsku*

Senát třetí sekce rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že nedošlo k porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy v situaci, kdy byl stěžovatel odsouzen za pokus o svádění nezletilé osoby na základě skutečnosti, že vedl sexuálně laděné konverzace v online chatovací místnosti s policistou vystupujícím pod pseudonymem a s fiktivní identitou dvanáctileté dívky. Soud konstatoval, že operace nepřekročila meze pasivního vyšetřování a nenavedla stěžovatele ke spáchání trestné činnosti.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2019 obdržela estonská policie informaci, že některé osoby prostřednictvím konkrétních webových stránek navazují sexuálně laděné konverzace s dětmi mladšími 14 let. Na základě tohoto zjištění povolil státní zástupce provedení tajné sledovací operace. V rámci operace vystupoval od října do prosince 2019 policista pod smyšlenou identitou dvanáctileté dívky s přezdívkou „Marleen12" v online chatovací místnosti na jedné z dotčených webových stránek s názvem „Síň lásky". Uživatelku „Marleen12" následně přes soukromé zprávy kontaktoval stěžovatel, který nebyl před zahájením této operace ani trestně stíhaný, ani podezřelý z žádné trestné činnosti. Přestože „Marleen12" při prvním online kontaktu výslovně uvedla, že je jí 12 let, stěžovatel s ní opakovaně vedl explicitně sexuální konverzace. Byl to přitom vždy stěžovatel, kdo tyto rozhovory inicioval, a v situacích, kdy „Marleen12" zůstávala pasivní, ji aktivně vyzýval, aby hovořila o sexu a svých erotických touhách. Dotazoval se jí například, zda již měla sex, zda sledovala porno, zda masturbovala nebo zda měla orgasmus. Policista v roli nezletilé přitom většinou reagoval pouze stručnými odpověďmi. Na základě obsahu těchto konverzací byl stěžovatel odsouzen za pokus o svádění nezletilé osoby. Vnitrostátní soudy v řízení na podnět stěžovatele přezkoumávaly rovněž zákonnost tajné sledovací operace a dospěly k závěru, že policista v utajení postupoval v souladu se zákonem, a důkazy získané v rámci této operace proto shledal přípustnými.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož byl jakožto osoba, která před zahájením tajné operace neměla žádný záznam v trestním rejstříku, na internetu policií protiprávně naveden k trestnému činu.

a) Obecné zásady

1. Celkový přístup ohledně použití utajených agentů

Soud připomněl, že použití utajených vyšetřovacích metod, zejména agentů, samo o sobě neporušuje právo na spravedlivý proces; vzhledem k riziku policejního navádění však musí být jejich použití omezeno jasnými mantinely (Ramanauskas proti Litvě, č. 74420/01, rozsudek velkého senátu ze dne 5. února 2008, § 49–51). O policejní navádění se jedná, pokud policejní příslušníci či osoby jimi pověřené nepůsobí jen pasivně, ale svým vlivem aktivně přimějí osobu ke spáchání trestného činu, který by jinak nespáchala, aby bylo možné získat důkazy a zahájit trestní stíhání (tamtéž, § 54–55). Soud ve své judikatuře stanovil rozlišovací kritéria mezi nepřípustným policejním naváděním a přípustným použitím utajených metod. Tato kritéria byla rozvinuta prostřednictvím dvou testů – hmotněprávního a procesního testu navádění – jejichž konkrétní obsah vymezil Soud zejména ve věci Bannikova proti Rusku, (č. 18757/06, rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, § 37–65) a následně ve věci Matanović proti Chorvatsku (č. 2742/12, rozsudek ze dne 4. července 2017, § 122–135).

2. Hmotněprávní a procesní test navádění

V rámci hmotněprávního testu Soud jako první krok zkoumá, zda šlo o policejní provokaci, tedy zda tajná operace nezašla nad rámec pasivního vyšetřování. Soud v tomto ohledu posuzuje důvody, které vedly k provedení tajné operace, zejména zda existovalo objektivní podezření, že je stěžovatel zapojen do trestné činnosti

či že měl tendenci páchat trestné činy (Furcht proti Německu, č. 54648/09, rozsudek ze dne 23. října 2014, § 51). Dále se Soud zabývá jednáním orgánů, které tajnou operaci prováděly, konkrétně zda na stěžovatele vyvíjely takový vliv, že podnítily spáchání trestného činu, který by jinak spáchán nebyl (Morari proti Moldavsku, č. 65311/09, rozsudek ze dne 8. března 2016, § 32). Soud zdůrazňuje, že utajené operace musí být založeny na jasných pravidlech a podléhat řádnému povolování a účinnému dohledu – ideálně soudnímu. Za dostatečných záruk jsou však možné i jiné postupy, jako dohled státního zástupce (Furcht proti Německu, cit. výše, § 53). Nedostatek procesních záruk při povolování tajných operací představuje riziko svévole a policejního navádění (Nosko a Nefedov proti Rusku, č. 5753/09, rozsudek ze dne 30. října 2014, § 64).

V procesní části testu Soud zdůrazňuje, že vnitrostátní soudy musí být schopny účinně přezkoumat námitku policejního navádění způsobem slučitelným s právem na spravedlivý proces, tedy jako relevantní obhajobu či důvod pro vyloučení důkazů. Takové řízení musí být kontradiktorní, důkladné a zaměřené na úplné objasnění otázky navádění. Soudy přitom musí posoudit zejména důvody zahájení operace, míru zapojení policie a případný nátlak na obviněného, přičemž ten musí mít možnost se ke všem těmto otázkám vyjádřit (Ramanauskas proti Litvě, cit. výše, § 71).

3. Aplikace hmotněprávního a procesního testu navádění

Soud nejprve posuzuje, zda stížnost obsahuje hájitelnou námitku policejního navádění a zda spadá *prima facie* mezi případy provokace; pokud tomu tak není, další přezkum neprovádí (Trifontsov proti Rusku, rozhodnutí ze dne 9. října 2012, č. 12025/02). Pokud stížnost mezi případy provokace spadá, přistoupí Soud nejprve k posouzení podle materiálního testu navádění. Jestliže na základě tohoto testu dospěje k závěru, že šlo o v zásadě pasivní vyšetřování bez navádění, zpravidla uzavírá, že použití získaných důkazů nevyvolává otázky na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

K procesnímu testu, jako k druhému kroku, Soud přistupuje tehdy, nejsou-li jeho závěry vyplývající z hmotněprávního testu jednoznačné, zejména z důvodu nedostatečných informací ve spise, absence relevantních důkazů nebo rozporů v popisu skutkového děje ze strany účastníků řízení (Bannikova proti Rusku, č. 18757/06, rozsudek ze dne 4. listopadu 2010, § 52 a § 67). Stejně tak je třeba k procesnímu testu přistoupit v případech, kdy Soud již na základě hmotněprávního testu shledá, že stěžovatel byl vystaven nepřípustnému navádění v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a je tedy třeba ve druhém kroku posoudit otázku navádění z procesního hlediska (Matanović proti Chorvatsku, cit. výše, § 134).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud nejprve podotkl, že jde o první případ, v němž posuzuje otázku policejní provokace v čistě online prostředí. Klíčovou otázkou, kterou se dále zabýval, bylo, zda se orgány činné v trestním řízení při zahájení a vedení tajné sledovací operace v konkrétních podmínkách daného případu omezily na vyšetřování vedené v zásadě pasivním způsobem. Za tímto účelem Soud zkoumal, zda existovaly dobré důvody pro zahájení tajné operace a zda chování policie v jejím průběhu zůstalo v zásadě pasivní.

1. Zda existovaly dostatečné důvody pro zahájení operace

Soud připustil, že před zahájením operace neexistovala žádná předchozí znalost ani podezření týkající se závadného jednání stěžovatele a vyšetřování bylo zahájeno na základě informací obdržených policií, podle nichž různé osoby využívaly vybrané webové stránky k navazování sexuálně laděných konverzací s dětmi mladšími 14 let. Soud konstatoval, že soud prvního stupně přezkoumal spis o utajené operaci a posoudil celkovou zákonnost operace, mimo jiné ověřením existence důvodného podezření, že byl spáchán trestný čin. Stěžovatel ve svých opravných prostředcích nenamítal celkovou nezákonnost utajené operace ani nedostatečnost procesních záruk. V průběhu vnitrostátního řízení i před Soudem však namítal, že byl vyprovokován policejním agentem v utajení a že před jeho nasazením neexistovalo žádné objektivní podezření směřující konkrétně proti němu.

Při posuzování významu skutečnosti, že před zahájením operace s nasazením agenta v utajení neexistovalo objektivní podezření, že by to byl právě stěžovatel, kdo se dopustil protiprávního svádění nezletilé osoby, případně že by měl k takovému jednání předpoklady, připomněl Soud specifický kontext, v němž k posuzovanému jednání došlo. Estonský zákonodárce kriminalizoval jednání spočívající ve vědomém svádění osoby mladší 14 let. Z kontextu příslušného ustanovení vyplývá, že taková činnost nemusí nezbytně probíhat (zcela či zčásti) ve fyzickém světě; veškerá komunikace mezi pachatelem a obětí může být realizována výlučně elektronickými prostředky v online prostředí, jak tomu bylo v projednávané věci, aniž by podezřelý kdykoliv

navrhl či domluvil osobní setkání s dítětem. Komunikace mezi stěžovatelem a „Marleen12" se ostatně odehrávala prostřednictvím soukromých zpráv v online chatovací místnosti, kde obě strany vystupovaly pod pseudonymy.

Samotná kriminalizace určitého jednání má omezený odrazující účinek, pokud neexistují prostředky k identifikaci pachatele a jeho postavení před soud. V této souvislosti Soud již dříve shledal, že pozitivní závazky státu podle článku 8 Úmluvy chránit fyzickou a morální integritu jednotlivce se mohou vztahovat i na otázky účinnosti trestního vyšetřování, a to i tehdy, není-li přímo ve hře trestní odpovědnost osob zastupujících stát (srov. K. U. proti Finsku, č. 2872/02, rozsudek ze dne 2. prosince 2008, § 46). Účinné trestní vyšetřování vyžaduje přijetí praktických a efektivních kroků k identifikaci a stíhání pachatelů. Soud připustil, že pokud spáchání trestného činu usnadňuje komunikace prostřednictvím internetu nebo pokud veškerá trestná činnost probíhá online, je nezbytné, aby policie využívala rovněž online prostředky k jejich odhalování a stíhání.

V kontextu, jaký je dán v projednávané věci, nemusí být pro orgány veřejné moci možné, aby po obdržení informací o potenciálně protiprávní činnosti na určitém webu identifikovaly možné podezřelé již před zahájením operace v utajení, resp. aby tak učinily bez rizika nepřiměřeného zásahu do práv jiných osob, zejména práva na respektování soukromého života. Osoby pohybující se na určitých internetových stránkách, jako jsou chatovací místnosti, obvykle nejsou povinny uvádět svou skutečnou či úplnou totožnost a často tak ani nečiní. Lze také měnit uživatelská jména, resp. jedno uživatelské jméno může být používáno různými osobami. Pokud protiprávní činnost probíhá prostřednictvím soukromých zpráv, byť v jinak veřejné chatovací místnosti, nemusí být pro třetí osoby zjistitelná.

Soud shledal, že za okolností projednávané věci měly vnitrostátní orgány dostatečné důvody k zahájení utajené operace. Byly povinny reagovat na informace, které obdržely o možném svádění dětí mladších 14 let na internetu. Skutečnost, že v této fázi neexistovalo objektivní podezření, že to byl konkrétně stěžovatel, kdo se dopouštěl tohoto jednání či k němu měl předpoklady, nebyla rozhodující (srov. Morari proti Moldavsku, cit. výše, § 36–37). Policie disponovala objektivním podezřením vztahujícím se ke konkrétně vymezenému virtuálnímu prostoru – identifikované chatovací místnosti na určitém webu; tuto skutečnost potvrdil soud prvního stupně a stěžovatel ji nezpochybnil. Kromě toho šlo o podezření ze spáchání trestného činu vůči nezletilým, kteří vzhledem ke své zranitelnosti nemusejí být schopni porozumět tomu, že se stali obětí anebo takové jednání oznámit.

2. Postup orgánů při operaci

Zaprvé Soud konstatoval, že skutečnost, že byla provedena operace s utajeným policistou, ještě sama o sobě nepředstavuje úmysl vyprovokovat stěžovatele (policejní navádění) k páchání trestné činnosti, kterou by jinak nespáchal. Takové operace jsou ze své povahy realizovány s cílem získat informace a důkazy a zahrnují užívání krycích identit.

Zadruhé kroky policejních orgánů – vytvoření uživatelského profilu v chatovací místnosti, přihlašování se a komunikace s dalšími osobami – samy o sobě nepředstavovaly protiprávní jednání ani nepředjímaly nezákonné jednání osoby, s níž policie komunikovala. Použití uživatelského jména „Marleen12" nepředstavovalo ze strany policie nepřípustné navádění k trestné činnosti. I když mohlo být vnímáno jako odkaz na věk dané osoby, v žádném případě nevyzývalo ke komunikaci výslovně sexuální povahy. Jak poznamenaly vnitrostátní soudy, rovněž uživatelské jméno stěžovatele „m41tln" zahrnovalo jeho věk.

Navíc stěžovatel se mohl zcela svobodně rozhodnout, zda bude s „Marleen12" komunikovat, jaká témata zvolí a jaká rozhodnutí v tomto ohledu učiní poté, co mu „Marleen12" v úvodu první komunikace sdělila svůj věk. Stěžovatel se však do chatů od října do prosince 2019 opakovaně zapojoval, přičemž je vždy sám inicioval a otevíral témata výslovně sexuální povahy. Stěžovatel si ani v řízení před vnitrostátními orgány, ani v řízení před Soudem nestěžoval na průběh komunikace z hlediska probíraných témat ani na to, že by jej utajený policista vybízel k hovorům o sexuálních otázkách. Soud proto shledal, že utajený policista si po celou dobu operace zachoval požadovaný pasivní přístup a že stěžovatel nebyl vystaven žádnému výslovnému ani implicitnímu nátlaku spáchat trestný čin.

Soud shledal, že dostupné podklady mu umožňují dospět k závěru, že využití utajeného policisty nepředstavovalo navádění ve smyslu judikatury Soudu k článku 6 odst. 1 Úmluvy. Následné použití takto získaných důkazů v trestním řízení proti stěžovateli proto nevyvolalo otázku z hlediska tohoto ustanovení. K porušení čl. 6 odst. 1 tak nedošlo.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

K rozsudku bylo připojeno jedno souhlasné stanovisko soudce Pavliho a jedno nesouhlasné stanovisko soudkyně Mingorance Cairat. Obě tato stanoviska se vyjadřují ke skutečnosti, že Soud před zahájením tajné operace nevyžadoval existenci individuálního podezření vůči konkrétní osobě. Tím se toto rozhodnutí odchyluje od ustálené judikatury Soudu (viz Lagutin a ostatní proti Rusku, č. 6228/09, rozsudek ze dne 24. dubna 2014). Soudce Pavli vyjádřil obavu, že kritéria stanovená tímto rozsudkem nejsou dostatečná k zabránění náhodnému „testování počestnosti" uživatelů internetu. Za klíčový aspekt označil skutečnost, že se jedná o zločiny proti nezletilým, kteří si často neuvědomují, že jsou oběťmi, a na základě tohoto důvodu hlasoval s většinou soudu. Podle soudkyně Mingorance Cairat policista v tomto případě plnil roli „návnady" a v tomto smyslu bylo vyšetřování průzkumné a prospektivní, jednalo se tedy v podstatě o nahodilý průzkum. Dále soudkyně vyjádřila obavu, že takové tajné operace budou využívány jako nástroj pro obecné sledování online komunikace.

Advokátní tajemství

Rozsudek ze dne 18. prosince 2025 ve věci č. 37514/20 a další – *Černý a ostatní proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení práva stěžovatelů, advokátů, na respektování soukromého života a korespondence podle článku 8 Úmluvy kvůli založení jejich e-mailové komunikace s klientem do trestního spisu, a v této souvislosti i porušení práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy. Týmž poměrem hlasů Soud konstatoval, že v řízení před Ústavním soudem došlo k porušení práva stěžovatelů na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, když jim Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti nezaslal písemné podání České advokátní komory.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé hájili zájmy klienta, proti kterému orgány činné v trestním řízení vedly dvě související trestní řízení. V roce 2016 při vyšetřování první trestní věci (krácení daní) policie zajistila při domovní prohlídce klienta stěžovatelů elektronická zařízení, ze kterých vyňala také komunikaci mezi ním a jeho obhájci, stěžovateli. Tu posléze soud rozhodující ve druhé trestní věci (ovlivňování svědků a tlumočníka) založil do spisu, aniž by posoudil, zda je pro věc relevantní. Stěžovatelé i jejich klient se proti tomu opakovaně ohradili a neúspěšně usilovali před různými vnitrostátními orgány, včetně Ústavního soudu, o vynětí komunikace ze spisu a o její zničení. V řízení o ústavní stížnosti Ústavní soud obdržel návrh České advokátní komory na přiznání postavení vedlejšího účastníka, který nezaslal k vyjádření stěžovatelům, přičemž podání obsahovalo i názor komory na význam zajištění ochrany privilegované komunikace mezi advokáty a jejich klienty. Část stěžovatelů se následně domohla před civilními soudy omluvy v řízení o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, když tyto shledaly pochybení v postupu trestního soudu. V roce 2025 Nejvyšší soud v souvislosti s odškodňovacím řízením zahájeném klientem stěžovatelů shledal, že je povinností trestních soudů nezakládat data zjevně nepotřebná pro dané trestní řízení do spisu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení práva na respektování soukromého života a korespondence kvůli založení jejich privilegované komunikace s klientem do trestního spisu.

a) K přijatelnosti stížností

Soud se nejprve zabýval tím, zda stěžovatelé vyčerpali jim dostupné prostředky nápravy. Podotkl, že tvrzený zásah zde spočíval v založení komunikace do trestního spisu, čímž se její obsah stal přístupným dalším osobám. Připomněl, že účinný prostředek nápravy proti zásahu v těchto případech musí umožňovat přezkoumání zákonnosti vytýkaného jednání a vést k vynětí či zničení materiálů, bylo-li jednání shledáno protiprávním (Pruteanu proti Rumunsku, č. 30181/05, rozsudek ze dne 3. února 2015, § 55–56). V posuzované věci vnitrostátní právo neumožňovalo civilním soudům nařídit vynětí či zničení materiálu z trestního spisu. Z toho vyplývá, že žaloba na náhradu škody proti státu za nesprávný úřední postup, i kdyby vedla k přiznání přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, nebyla sama o sobě účinným a adekvátním prostředkem nápravy. Týž závěr Soud učinil i stran možnosti stěžovatelů obrátit se na trestní soud poté, co civilní soudy konstatovaly protiprávnost založení komunikace do spisu.

Trestní soud totiž již dříve opakovaně odmítl stěžovatelům v tomto ohledu vyhovět. Stěžovatelé tak nemohli rozumně očekávat, že na základě rozhodnutí civilních soudů trestní soud obrátí a komunikaci ze spisu vyjme. Ostatně to mohl učinit z vlastní iniciativy bez ohledu na aktivitu stěžovatelů a neučinil. Podle Soudu stěžovatelé vyčerpali dostupné prostředky nápravy a chtít po nich, aby čerpali další prostředky nápravy s nejistým výsledkem by bylo přehnaně formalistické.

Dále Soud podotkl, že uznání porušení práv stěžovatelů civilním soudem je nezbavilo postavení obětí ve smyslu článku 34 Úmluvy, jelikož komunikace mezi nimi a klientem nebyla ze spisu odstraněna. Konečně Soud zdůraznil, že založením komunikace do spisu trestní soud zpřístupnil její obsah, včetně strategie obhajoby, státnímu zástupci a spoluobžalovaným, jejichž zájmy mohly být v rozporu se zájmy klienta stěžovatelů. Byť komunikace neposloužila v trestním řízení jako důkaz, její zpřístupnění narušilo vztah důvěry a důvěrnosti komunikace mezi stěžovateli jako obhájci a jejich klientem. Již samotné zařazení privilegovaných materiálů do spisu proto mohlo stěžovatelům značně uškodit s ohledem na význam jejich role coby advokátů (Michaud proti Francii, č. 12323/11, rozsudek ze dne 6. prosince 2012, § 118). Soud proto tuto námitku prohlásil za přijatelnou.

b) K odůvodněnosti stížností

Mezi stranami nebylo sporu, že data vyňatá z elektronických zařízení a založená do spisu obsahovala chráněnou komunikaci mezi stěžovateli a klientem a že tím došlo k zásahu do práva stěžovatelů na respektování soukromého života a korespondence. Komunikace mezi advokáty a klienty přitom podle článku 8 Úmluvy požívá zvláštní ochrany. Byť v dané věci došlo k vynětí dat z elektronických zařízení klienta, podle Soudu nelze dovodit, že se stěžovatelé vzdali práv zaručených jim daným článkem jen kvůli existenci možnosti, že data zaslaná klientovi mohou získat další osoby či úřady. Naopak mohli očekávat, že soukromí jejich komunikace bude nadále respektováno (Bărbulescu proti Rumunsku, č. 61496/08, rozsudek velkého senátu ze dne 5. září 2017, § 73). Ochrana poskytovaná komunikaci mezi advokátem a klientem by postrádala smysl, pokud by se nevztahovala na elektronickou komunikaci uloženou na zařízeních advokáta či klienta. Soud se proto zaměřil na posouzení oprávněnosti daného zásahu, který lze ospravedlnit podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy pouze, je-li v souladu se zákonem, sleduje legitimní cíl a je k dosažení tohoto cíle v demokratické společnosti nezbytný.

Soud vyšel z toho, že civilní soudy uznaly protiprávnost zásahu, byť nenalezly konkrétní ustanovení výslovně zakazující prohlížení privilegované komunikace uložené na zajištěných elektronických zařízeních. Opřely se proto o obecné zásady ochrany profesního tajemství a analogicky o § 88 odst. 1 a § 158d trestního řádu, které se ale uplatňují v odlišných kontextech. Naopak trestní soud a další vnitrostátní orgány shledaly, že vynětí privilegované komunikace a její založení do spisu protiprávní nebylo. Ústavní soud konstatoval, že samotným stěžovatelům jako advokátům nenáleželo v trestním řízení vedeném proti jejich klientovi právo na zvláštní ochranu jejich komunikace s klientem.

K požadavku, aby k zásahu došlo v souladu se zákonem, Soud připomněl, že dané opatření musí mít základ ve vnitrostátním právu, právní úprava musí být v souladu se zásadami právního státu a předvídatelná co do důsledků (Big Brother Watch a ostatní proti Spojenému království, č. 58170/13 a další, rozsudek velkého senátu ze dne 25. května 2021, § 332). Znění právní úpravy musí být dostatečně jasné, aby osobám poskytovalo přiměřené informace o okolnostech a podmínkách, za kterých jsou úřady oprávněny přijmout opatření, a musí obsahovat dostatečné záruky proti svévoli a možnému zneužití, včetně konkrétních procesních záruk při ochraně důvěrnosti komunikace mezi advokáty a klienty. Nesplnění požadavku zákonnosti Soud shledal, jestliže vnitrostátní právo neobsahovalo konkrétní a předvídatelný postup pro nakládání s nosiči dat a pro oddělení privilegovaných materiálů, potažmo neexistoval postup zajišťující, že privilegovaná komunikace nebude zpřístupněna orgánům provádějícím vyšetřování dříve, než soudy provedou jejich důkladnou analýzu (Särgava proti Estonsku, č. 698/19, rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, § 99–103, § 107).

Ve věci stěžovatelů proto Soud zkoumal, zda právní úprava vynětí dat ze zajištěných elektronických zařízení byla dostatečně jasná a předvídatelná pro adresáty a zda obsahovala dostatečné záruky k ochraně důvěrnosti komunikace mezi advokáty a klienty. Podtrhl, že vnitrostátní právo neobsahovalo jasný a výslovný zákaz nakládání s privilegovanou komunikací na zajištěných elektronických zařízeních v rámci trestního řízení. Civilní soudy dovodily, že komunikace podléhá ochraně profesního tajemství, poukázaly na Listinu základních práv a svobod a analogii s § 88 odst. 1 trestního řádu. Ostatní vnitrostátní orgány, včetně Ústavního soudu, ale porušení zákazu neshledaly. Podle Soudu tedy

nebylo zřejmé, zda existuje úprava zakazující seznamování se s privilegovanou komunikací získané z elektronických zařízení klienta, a pokud ano, jak je v praxi uplatňována. Jinými slovy, neexistovala právní úprava nakládání s privilegovanou elektronickou komunikací, jejíž účinky byly předvídatelné pro adresáty. Tento stav podle Soudu vedl k tomu, že úprava neobsahovala žádný konkrétní a předvídatelný postup pro třídění dat a oddělení privilegovaných materiálů uložených na nosičích dat, který by odpovídal judikatuře Soudu. Byť určitá vodítka poskytl rozsudek Nejvyššího soudu, k jeho vydání došlo až poté, co stěžovatelé podali stížnosti k Soudu. Současně neměl vliv na skutečnost, že jejich komunikace již byla zařazena do spisu a zpřístupněna dalším osobám. Nadto samotný rozsudek Nejvyššího soudu nepovažoval Soud za postačující pro účely stanovení jasného a předvídatelného postupu ve smyslu své judikatury.

Soud dospěl k závěru, že právní úprava nebyla předvídatelná kvůli nejasnému rámci a absenci dostatečných procesních záruk stran ochrany privilegované komunikace na zajištěných elektronických zařízeních. Právní úprava tedy nevyhověla požadavku, že zásah musí být v souladu se zákonem ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy. Zásah do práv stěžovatelů tak neměl dostatečnou oporu ve vnitrostátním právu. Z tohoto důvodu nebylo nutné, aby Soud zkoumal naplnění ostatních požadavků uvedených v čl. 8 odst. 2 Úmluvy. Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 13 ÚMLUVY

Stěžovatelé dále namítali porušení práva na účinný prostředek nápravy, když neměli k dispozici postup, jehož prostřednictvím by mohli dosáhnout odstranění chráněné komunikace z trestního spisu.

Soud ve smyslu závěrů uvedených výše podotkl, že právo na účinný prostředek nápravy ve vztahu k tvrzenému porušení článku 8 Úmluvy kvůli založení privilegovaného materiálu do soudního spisu vyžaduje možnost dosáhnout přezkoumání zákonnosti vytýkaného jednání a nařízení vyjmutí nebo zničení chráněných materiálů, jestliže je dané jednání shledáno protiprávním. Zopakoval rovněž, že stěžovatelé takový prostředek k dispozici neměli. Podání adresované trestnímu soudu nesplňovalo kritéria účinného prostředku nápravy zejména proto, že neexistoval jasný a předvídatelný postup stran posouzení dat a odstranění privilegované komunikace. Podle Soudu tak stěžovatelé neměli v rozhodné době k dispozici žádný účinný prostředek nápravy, tudíž došlo k porušení článku 13 ve spojení s článkem 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODST. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelé konečně namítali porušení práva na spravedlivý proces, jelikož jim Ústavní soud nezaslal k vyjádření podání ČAK.

Soud připomněl obecné zásady ohledně práva na kontradiktorní řízení. Toto právo není absolutní; jeho rozsah se může lišit podle charakteru konkrétního řízení (Vorotnikova proti Lotyšsku, č. 68188/13, rozsudek ze dne 4. února 2021, § 21–22, s dalšími odkazy). Soud připomněl, že v minulosti při posuzování, zda stěžovatelé utrpěli „podstatnou újmu“, jestliže jim Ústavní soud nezaslal podání jiného účastníka řízení k vyjádření, bral v úvahu dvě kritéria: a) zda předmětné podání odkazovalo pouze na vlastní rozhodnutí daného účastníka vydané v předmětné věci a b) zda Ústavní soud své rozhodnutí o nepostoupené podání opřel. Později k tomu dodal, že musí také existovat skutečně pádné důvody k tomu, aby podání přijatá a založená do spisu pro účely posouzení soudem nebyla účastníkům poskytnuta (Janáček proti České republice, č. 9634/17, rozsudek ze dne 2. února 2023, § 53).

V posuzované věci ČAK požádala o přiznání postavení vedlejší účastnice v řízení před Ústavním soudem. V návrhu předestřela i svůj názor na ochranu důvěrnosti privilegované komunikace, který následně Ústavní soud stručně shrnul ve svém usnesení, ve kterém ČAK rovněž přiznal postavení vedlejší účastnice. Stěžovatelé však nedostali možnost se k návrhu či názoru ČAK vyjádřit. Podání ČAK přitom obsahovalo nové argumenty, s nimiž se mohl vypořádat už jen Ústavní soud. Přesto neuvedl žádné důvody, proč neposkytl podání stěžovatelům. Soud nepřehlédl, že se ČAK o řízení před Ústavním soudem dozvěděla od právního zástupce stěžovatelů, že její podání směřovalo ve prospěch stěžovatelů a že se Ústavní soud v usnesení neopřel o její argumenty. Pro posouzení věci však nepovažoval za rozhodující, zda jim mohlo nezaslání podání způsobit újmu na právech (tamtéž, § 54). Totéž platí i stran toho, v jaké míře mohl názor ČAK ovlivnit úvahy Ústavního soudu (Kuopila proti Finsku, č. 27752/95, rozsudek ze dne 27. dubna 2000, § 35). Konečně ani možnost právního zástupce stěžovatelů nahlédnout do spisu prostřednictvím online aplikace nezbavila Ústavní soud povinnost

zaslat podání ČAK k vyjádření. S ohledem na výše uvedené Soud konstatoval, že respektování práva na spravedlivý proces v dané věci vyžadovalo, aby stěžovatelé dostali příležitost seznámit se s podáním ČAK a vyjádřit se k němu. Soud proto shledal, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides uplatnil k části rozsudku týkající se práva na spravedlivý proces souhlasné stanovisko. Podle jeho názoru samotné nezaslání podání účastníkům řízení k vyjádření má bez dalšího vést k závěru o porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Vzhledem k významu zásady kontradiktornosti považuje za irelevantní, zda pro tento postup existovaly důvody.

Spolupracující obviněný

Rozsudek ze dne 16. října 2025 ve věci č. 48303/21 – *Fajstavr proti České republice*

Senát páté sekce Soudu rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že odsouzení stěžovatele za organizovanou drogovou kriminalitu, které bylo založeno zejména na výpovědi spolupracující obviněné, nevedlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Řízení totiž provázely náležité vyvažující faktory.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V červenci 2016 policie zahájila trestní stíhání N. M. pro nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy. Činu se měla dopustit tím, že na různých místech České republiky jiným osobám prodávala nebo jinak opatřila pervitin. Stejného dne policie vyslechla J. J., bývalého partnera N. M. Ten uvedl, že N. M. v roce 2015 opakovaně dopravovala do Švýcarska drogy obdržené od jistého O. K., a že jednou viděl, že u balení těchto drog v bytě N. M. byl přítomen i stěžovatel. Zapojení stěžovatele do uvedené činnosti potvrdila následně v rámci opakovaných výslechů i N. M. Zároveň požádala, aby v dalším řízení vystupovala jako spolupracující obviněná ve smyslu § 178a odst. 1 trestního řádu.

V listopadu 2016 policie zahájila trestní stíhání N. M., O. K. a stěžovatele pro nedovolenou výrobu a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, čehož se měli dopustit tím, že se od ledna do června 2015 podíleli na organizování a realizaci neoprávněného vývozu a následné nabídky a prodeje konopí a kokainu z České republiky do Švýcarska. V rámci šetření policie zjistila, že N. M. v uvedeném období opakovaně cestovala linkovým autobusem z Prahy do Curychu. Z telefonních odposlechů dále vyplynulo, že N. M. v tomto období komunikovala s O. K. ohledně svých cest do Švýcarska. Při domovní prohlídce u O. K. byl nalezen kokain a pervitin. Policie následně vyslechla stěžovatele, který uvedl, že spolu s O. K. jednou doprovázel N. M. na autobusové nádraží do Prahy, odkud odjížděla do Švýcarska.

V prosinci 2016 policie zadala vypracování psychiatrického posudku k duševnímu stavu N. M. V posudku se uvádí, že N. M. užívá drogy od svých 14 let, avšak nebylo u ní zjištěno duševní onemocnění a je schopná plnohodnotné účasti na trestním řízení.

V říjnu 2017 podalo krajské státní zastupitelství obžalobu na O. K., N. M. a stěžovatele, v níž byla N. M. poprvé výslovně označena jako spolupracující obviněná. Na hlavním líčení před krajským soudem stěžovatel vypověděl, že předmětné trestné činnosti se nedopustil a že dle jeho názoru proti němu N. M. vypovídala, protože ji v minulosti urazil, a taky proto, aby pro sebe dosáhla snížení trestu. Na hlavním líčení vypovídal i J. J., který uvedl, že chce odvolat svoji výpověď z přípravného řízení s tím, že zmíněné balení drog neviděl, pouze o něm slyšel.

Stěžovatel v rámci řízení před krajským soudem navrhl předvolání dvou svědků, kteří měli potvrdit jeho alibi na dobu, kdy se měl dopouštět předmětné trestné činnosti. Jednoho z těchto svědků krajský soud předvolal, u druhého návrh na předvolání odmítl. V závěrečné řeči krajská státní zástupkyně navrhla uložit N. M. vzhledem k jejímu postavení spolupracující obviněné trest pod spodní hranicí zákonné trestní sazby, a to konkrétně v trvání tří let.

Rozsudkem ze září 2019 krajský soud odsoudil stěžovatele, O. K. a N. M. za to, že se jako členové organizované skupiny podíleli na vývozu a následné nabídce a prodeji konopí a kokainu z České republiky do Švýcarska. Za to byl stěžovatel odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 10 let, O. K. v trvání 13 let a u N. M. byl uložen tříletý trest spolu s ochranným protitoxikomanickým léčením. V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že nezjistil žádné skutečnosti nasvědčující tomu, že je výpověď N. M. nevěrohodná či účelová. Tvrzení stěžovatele o tom, že její výpověď je motivována snahou o pomstu, krajský soud vyhodnotil jako nepodložené, a u alibi přeloženého stěžovatelem dospěl k závěru o jeho nevěrohodnosti. Při ukládání trestu N. M. krajský soud vzal v potaz to, že se plně doznala k trestné činnosti a usvědčila ostatní spoluobžalované.

Odvolání, dovolání ani ústavní stížnost stěžovatele nebyly úspěšné.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení svého práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Poukázal zejména na to, že jeho odsouzení bylo založeno na výpovědi spolupracující obviněné, kterou však nelze považovat za důvěryhodnou, jelikož výpověď učinila výměnou za snížení trestu.

a) Obecné zásady

Soud úvodem zdůraznil, že použití výpovědí svědků získaných výměnou za imunitu či jiné výhody představuje důležitý nástroj boje vnitrostátních orgánů proti závažné kriminalitě. Připomněl nicméně svoji judikaturu, z níž plyne, že tento postup může narušit celkovou spravedlivost řízení; taková výpověď totiž může být z povahy věci učiněna čistě za účelem získání výhody nebo z důvodů osobní msty (Xenofontos a ostatní proti Kypru, č. 74339/16 a další, rozsudek ze dne 25. října 2022, § 76–78). Při posuzování, jak použití usvědčující výpovědi spoluobviněné osoby ovlivnilo celkovou spravedlivost řízení, Soud zohledňuje zejména následující kritéria: a) zda byla identita svědka obhajobě známá, b) zda obhajoba věděla o existenci dohody se státním zastupitelstvím, c) zda tuto dohodu přezkoumal soud, d) zda soud vzal v potaz, jaké z této dohody plynou pro svědka výhody, e) zda byla tato dohoda zmíněna v rámci hlavního líčení, f) zda byla obhajobě poskytnuta možnost výpověď svědka, resp. důkazy předložené obžalobou zpochybnit, g) zda si byl soud vědom nástrah spojených se založením skutkových závěrů na výpovědi spoluobviněného, h) zda soud přistupoval k této výpovědi obezřetně, i) zda soud podrobně vysvětlil, proč shledal uvedenou výpověď za hodnověrnou, j) zda v dané věci existovaly objektivní důkazy, které potvrzovaly verzi předloženou svědkem a k) zda závěry nalézacího soudu ohledně svědka přezkoumal odvolací soud, resp. zda se touto otázkou zabývaly všechny vnitrostátní soudy rozhodující v dané věci (tamtéž, § 79).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Stěžovatel předně namítal, že celý institut spolupracujícího obviněného podle českého práva je v rozporu s Úmluvou. Příslušná právní úprava totiž nevyžaduje existenci žádné formální dohody mezi dotčenou osobou a státním zástupcem ohledně benefitů přiznaných spolupracujícímu obviněnému, přičemž z judikatury Soudu dle stěžovatele plyne požadavek takovéto transparentní dohody, která by následně mohla být přezkoumána soudem. K tomu však Soud konstatoval, že jeho rolí není zabývat se vnitrostátní legislativou *in abstracto*, ale soustředit se na otázku, zda bylo řízení proti stěžovateli spravedlivé jako celek. Soud dále připustil, že výpověď N. M. představovala v projednávané věci klíčový důkaz usvědčující stěžovatele. Ztotožnil se však s argumentací vlády poukazující na řadu vyvažujících faktorů.

Zaprvé, nejednalo se o případ utajeného či nepřítomného svědka. Identita N. M., které bylo přiznáno postavení spolupracující obviněné podle § 178a trestního řádu, byla od počátku známa obhajobě i soudům, jelikož N. M. byla takto výslovně označena v obžalobě.

Zadruhé, poté, co byl stěžovatel obviněn, proběhly nejméně tři výslechy N. M., a to v přítomnosti stěžovatele i jeho právního zástupce, kteří tak mohli zpochybnit její věrohodnost a pravdivost její výpovědi. To obhajoba i učinila a zároveň předložila vlastní verzi událostí; tvrzené alibi stěžovatele však soudy vyhodnotily jako nevěrohodné a uvedly, jak k tomuto závěru dospěly.

Zatřetí, spolupracující obviněná poprvé vypovídala proti stěžovateli v červenci 2016, tj. v době, kdy jí výměnou za tuto výpověď nebyl přislíben žádný benefit (srov. *Adamčo proti Slovensku*, č. 45084/14, rozsudek ze dne 12. listopadu 2019, § 58 a 65).

Začtvrté, spolupracující obviněná ve výsledku nezískala úplnou imunitu, ale pouze snížení trestu. Ve skutečnosti byla N. M. původně obviněná z trestného činu podle § 283 odst. 1 a 2 písm. c) trestního zákoníku, avšak po své výpovědi bylo stíhání změněno na závažnější trestný čin, a to včetně kvalifikace podle § 283 odst. 4 písm. c) trestního zákoníku, za což jí hrozilo odnětí svobody v trvání od 10 let. Nakonec byla odsouzena k tříletému trestu. Rozsah jejího benefitu byl tedy ve výsledku určen soudem, tak jak to stanovují relevantní ustanovení trestního zákoníku.

Zapáté, vnitrostátní soudy poukázaly na to, že výpověď N. M. byla ve vztahu ke stěžovateli v přípravném řízení potvrzena také další osobou – J. J., který uvedl, že viděl, že u balení drog v bytě N. M. byl přítomen i stěžovatel. Ten přiznal, že v bytě N. M. byl a že jí také doprovázel na autobusové nádraží do Prahy. Navíc ve věci existovaly i důkazy objektivní povahy (např. telefonní odposlechy, výsledky domovní prohlídky či informace poskytnuté autobusovou společností), které potvrzovaly verzi událostí předloženou N. M. ohledně dalšího člena skupiny, konkrétně O. K. To vedlo vnitrostátní soudy k tomu, aby vyhodnotily výpověď N. M. jako spolehlivou.

Zašesté, N. M. se zúčastnila hlavního líčení, kde odpovídala na otázky položené soudem, státní zástupkyní i právními zástupci spoluobviněných. Prvostupňový soud tak vstoupil se spolupracující obviněnou v přímý kontakt, a mohl i díky tomu lépe posoudit její věrohodnost.

Zasedmé, soudy hodnotily výpověď spolupracující obviněné i ve světle znaleckého posudku k jejímu duševnímu stavu. Navíc se náležitě zabývaly tvrzením stěžovatele, že její motivací je pomstít se mu za předchozí konflikty, avšak vyhodnotily jej jako nepodložené. Třebaže je tedy možné české soudy kritizovat za to, že zcela jasně nezvážily vliv výpovědi spolupracující obviněné na spravedlivost řízení, nelze říct, že si nebyly vědomy snížené důkazné hodnoty této výpovědi, nebo že nezkoumaly její věrohodnost pečlivým a kritickým způsobem.

A konečně *zaosmé*, nic nenasvědčuje tomu, že by hodnocení důkazů českými soudy v projednávané věci bylo svévolné. V této souvislosti Soud připomněl, že výpověď svědka v řízení nemusí pokrývat všechny aspekty předmětného obvinění; některé z nich je možné odvodit prostřednictvím logické argumentace nebo jiných důkazů předložených soudu (Sievert proti Německu, č. 29881/07, rozsudek ze dne 19. července 2012, § 66).

Ve světle uvedeného Soud uzavřel, že nelze tvrdit, že odsouzení stěžovatele bylo založeno na důkazech, vůči nimž stěžovatel nemohl v dostatečné míře realizovat práva obhajoby podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, ani že by celková spravedlivost řízení byla narušena v důsledku toho, že soudy vycházely z výpovědi spolupracující obviněné. K porušení čl. 6 odst. 1 tedy nedošlo.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides v nesouhlasném stanovisku poukázal na to, že N. M. čelila v daném řízení trestu odnětí svobody v trvání až 18 let, přičemž nakonec obdržela trest tříletý; stupeň výhody, který získala jakožto spolupracující obviněná, byl tedy značný. Dále odkázal na svůj názor vyslovený již v nesouhlasných stanoviscích k dřívějším rozsudkům Soudu. Existují dva možné přístupy k výkladu pojmu „spravedlivost řízení". První razí současná judikatura Soudu a spočívá v tom, že se Soud zabývá dodržením jednotlivých „dílčích" záruk na poli článku 6 Úmluvy, a následně zkoumá, zda nedodržení jedné z těchto záruk bylo vyváženo dodržením dalších záruk, což pak označí za zachování „celkové" spravedlivosti řízení. Druhý možný přístup, který dle soudce Serghidese lépe odpovídá znění a účelu článku 6, vychází z toho, že každá jednotlivá záruka obsažená v tomto ustanovení Úmluvy má zásadní hodnotu, a tedy její porušení nelze „vyvážit" dodržením jiných záruk. Jinými slovy, porušení kterékoliv „dílčí" záruky podle článku 6 znamená automaticky porušení spravedlivosti řízení jako takové. Co se týče využití výpovědi spolupracujícího obviněného coby klíčového usvědčujícího důkazu proti stěžovateli, uvedený postup dle soudce Serghidese z podstaty věci vždy „kontaminuje" řízení do takové míry, že jej pak už nelze považovat za spravedlivé. Představuje totiž porušení zásady, kterou uznávalo už římské právo, dle níž by nikdo neměl být svědkem výměnou za svůj vlastní profit. Výpověď založenou na očekávání, že za ní dotyčná osoba získá výhodu, nelze považovat za nestrannou. Pokud je taková výpověď soudem přijata mezi důkazní materiál, a pokud je to dokonce důkaz natolik důležitý, že bez něj by nedošlo k odsouzení stěžovatele, nemohou tuto vadu vyvážit žádné procesní záruky, ani zájem na boji proti organizovanému zločinu.

Sexuální násilí

Rozsudek ze dne 23. října 2025 ve věci č. 40312/23 – *A. J. a L. E. proti Španělsku*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení procesní složky článků 3 a 8 Úmluvy v důsledku neúčinného vyšetřování tvrzeného sexuálního násilí způsobeného podáním chemické látky. Soud shledal, že systematická ztráta a manipulace s potenciálně klíčovými důkazy během policejní úschovy, nedostatečná nezávislost vyšetřování a opožděná reakce na tato pochybení znemožnily účinné vyšetření tvrzených skutků.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelky popíjely v baru se dvěma muži, načež se druhý den probudily v bytě jednoho z nich bez vzpomínek na průběh večera a s podezřením, že byly omámeny (skrze tzv. drink spiking) a následně donuceny k pohlavnímu styku. Policie na základě lékařského vyšetření jedné ze stěžovatelek zahájila vyšetřování a podezřelé zadržela. Vyšetřování provázela závažná procesní pochybení, včetně ztráty forenzních zpráv z analýzy telefonů, vymazání pevného disku s důkazními daty získanými z telefonů a manipulace s kamerovými záznamy z baru. Současně v průběhu vyšetřování vyšlo najevo, že jeden z policistů zapojených do případu byl příbuzným jednoho z podezřelých.

Vnitrostátní soud odmítl podezřelé obžalovat. Přestože označil výpovědi stěžovatelek za věrohodné, dospěl k závěru, že neexistují dostatečné důkazy o

nedobrovolné povaze sexuálních aktů ani o podání omamných látek. Ztrátu důkazů a manipulaci s nimi soudy řešily v oddělených řízeních, žádná pochybení však neshledaly.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 3 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelky namítaly, že vnitrostátní orgány nesplnily svou povinnost účinně vyšetřit jejich tvrzení o sexuálním napadení a že nedostatky ve vyšetřování, včetně ztráty a manipulace s důkazy ze strany policie, porušily jejich práva podle článků 3 a 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že znásilnění a závažné sexuální útoky spadají pod ochranu článku 3 Úmluvy a současně se dotýkají základních aspektů soukromého života chráněného článkem 8 Úmluvy. Námitky stěžovatelek proto posuzoval společně z hlediska obou ustanovení (Y proti Bulharsku, č. 41990/18, rozsudek ze dne 20. února 2020, § 62–65).

Soud dále zdůraznil, že státy mají pozitivní závazek kriminalizovat a účinně stíhat všechny sexuální akty bez souhlasu a zajistit jejich důsledné vyšetření (M. C. proti Bulharsku, č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 149–150). Tyto povinnosti je třeba vykládat ve světle Istanbulské úmluvy, která vyžaduje rychlé a účinné vyšetřování násilí na ženách při respektování práv obětí. Soud dále připomněl, že současné standardy ochrany sexuální autonomie kladou důraz na absenci souhlasu, nikoli na použití fyzického násilí či prokazování aktivního odporu oběti. Vnitrostátní právo proto musí postihovat všechny nesouhlasné sexuální akty (Z proti České republice, č. 37782/21, rozsudek ze dne 20. června 2024, § 52).

Vyšetřování musí být způsobilé vést ke zjištění a potrestání pachatelů a musí být důkladné, nestranné a včasné. Přestože přímé důkazy o absenci souhlasu nemusí být vždy dostupné, těžiště vyšetřování musí spočívat v posouzení, zda byl souhlas skutečně udělen (M. C. proti Bulharsku, cit. výše, § 181). Zajištění a uchování důkazů, včetně forenzních materiálů a videozáznamů, pak představuje základní procesní požadavek (M. N. proti Bulharsku, č. 3832/06, rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, § 39). Ztráta klíčových důkazů poté, co se úřady o případu dozvěděly, může indikovat selhání státu v přijetí adekvátních opatření. Takovou ztrátu lze sice kompenzovat jinými důkazy, to však pouze tehdy, je-li vyšetřování jako celek dostatečně důkladné a alternativní kroky vedou k objasnění skutkového stavu (Hentschel a Stark proti Německu, č. 47274/15, rozsudek ze dne 9. listopadu 2017, § 97).

Soud konečně připomněl, že orgány odpovědné za vyšetřování musí být nezávislé nejen formálně, ale i fakticky (Bouyid proti Belgii, č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 118), přičemž ztráta důkazů osobami, které samy mohou být předmětem vyšetřování, může zpochybnit jak nezávislost, tak účinnost celého procesu (Hentschel a Stark proti Německu, cit. výše, § 96).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud nejprve konstatoval, že vnitrostátní právní rámec poskytoval obětem sexuálních trestných činů odpovídající ochranu a příslušné orgány po oznámení skutků reagovaly promptně.

Soud dále zdůraznil, že případy týkající se tvrzeného sexuálního násilí způsobeného podáním chemické látky představují mimořádnou vyšetřovací výzvu, spočívající v potřebě bezodkladně a důkladně zajistit důkazy. Digitální komunikace, kamerové záznamy a forenzní zjištění zde mají zásadní význam, neboť omamné látky rychle mizí z organismu a oběti si často nepamatují průběh událostí. V projednávané věci přitom došlo ke zmizení forenzní zprávy o telefonu jednoho z podezřelých, dostupnosti pouze neúplného videozáznamu z baru bez odůvodnění a k vymazání externího datového úložiště obsahujícího digitální důkazy, tedy právě takových důkazů, které mohly být pro objasnění relevantních skutečností rozhodující (Hentschel a Stark proti Německu, cit. výše, § 95). I kvůli systematické povaze ztráty důkazů v dané věci a jejich kumulativnímu účinku se dle Soudu nejednalo jen o ojedinělá či drobná pochybení, jimiž se zpravidla nezabývá (X proti Kypru, č. 40733/22, rozsudek ze dne 27. února 2025, § 116).

Ztráta důkazů sice může být vyvážena jinými vyšetřovacími úkony, v této věci tomu tak ale nebylo, jelikož nepřinesly jednoznačné závěry ohledně relevantních skutečností. Soud proto nemohl vyloučit, že vzniklá důkazní mezera zabránila vnitrostátním orgánům provést dostatečně komplexní posouzení rozporných verzí událostí, a tím i účinně vyšetřit předložený případ (Pósa proti Maďarsku, č. 40885/16, rozsudek ze dne 7. července 2020, § 31).

Soud spatřoval další závažný problém v nedostatečné nezávislosti vyšetřování. Existence úzkého rodinného vztahu mezi vyšetřujícím policistou a jedním z podezřelých totiž podle Soudu mohla ohrozit důvěryhodnost a účinnost vyšetřování (Ramsahai a ostatní proti

Nizozemsku, č. 52391/99, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2007, § 337).

Soud rovněž kritizoval postup orgánů po zjištění ztráty důkazů. Upozornil, že stěžovatelkám byly po určitou dobu poskytovány nepřesné informace a že vyšetřování možného pochybení policistů bylo zahájeno až s výrazným časovým odstupem (W. proti Slovinsku, č. 24125/06, rozsudek ze dne 23. ledna 2014, § 64). To navíc vedly tytéž policejní a soudní orgány, které dohlížely na původní vyšetřování (Hentschel a Stark proti Německu, cit. výše, § 96).

Soud proto uzavřel, že vnitrostátní orgány nesplnily svou povinnost vést účinné vyšetřování tvrzeného sexuálního násilí. K porušení článků 3 a 8 Úmluvy vedla zejména systematická ztráta a manipulace s potenciálně klíčovými důkazy během jejich policejní úschovy, nedostatečné záruky nezávislosti vyšetřování a zjevně nepřiměřená reakce orgánů na tato selhání.

Kamerové záznamy

Rozsudek ze dne 21. října 2025 ve věci č. 5109/24 a 6623/24 – *Bousaid a Lokchiri proti Francii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o zjevné neopodstatněnosti stížnosti na poli práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy, týkající se postupu policistů, kteří si od ubytovatele vyžádali *pro futuro* přístup ke kamerovým záznamům ze společných prostor domu, z nichž část poté využili při šetření drogové trestné činnosti stěžovatelů.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2020 policie získala poznatky o možném páchání drogové kriminality v prostorách domu sloužícího k sociálnímu bydlení, na které se měli podílet i zdejší obyvatelé. Státní zástupce vydal podle příslušné právní úpravy policistům obecný pokyn k obstarání informací relevantních pro účely předběžného šetření. Policisté si posléze vyžádali od ubytovatele přístup do společných prostor, včetně podzemních garáží, a k záznamům z kamer z těchto míst, které budou pořízeny v budoucnu. Ubytovatel jim to nejprve umožnil na dobu jednoho roku; později se telefonicky domluvili na prodloužení, o čemž policisté sepsali úřední záznam. V průběhu několika měsíců se policisté několikrát dorazili seznámit s kamerovými záznamy, které se ukládaly po dobu jednoho měsíce, resp. dvou týdnů. Díky záznamům následně identifikovali vozidla stěžovatelů a jejich schůzky s jedním z obyvatel domu. Na základě dalších úkonů policisté zjistili, že se stěžovatelé podíleli na organizované drogové kriminalitě. Stěžovatelé neúspěšně brojili před trestními soudy proti úkonům policie souvisejících s přístupem k záznamům a s jejich využitím.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení práva na respektování soukromého života kvůli postupu policie při zajištění přístupu k záznamů z kamerového systému a jejich využití.

a) K existenci zásahu

Soud vyšel z toho, že si policie v dané věci na základě pokynu státního zástupce vyžádala *pro futuro* přístup ke kamerovým záznamů od soukromé osoby. Díky tomu mohla následně po dobu několika měsíců sledovat zpětně záznamy s příjezdy a pohybem vozidel stěžovatelů a tyto záznamy využít v trestním řízení proti nim. Podle Soudu tak opatření představovalo zásah do soukromého života stěžovatelů chráněného čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Takový zásah lze ospravedlnit podle čl. 8 odst. 2 Úmluvy, je-li v souladu se zákonem, sleduje legitimní cíl a je nezbytný v demokratické společnosti k dosažení tohoto cíle (Sârbu proti Rumunsku, č. 34467/15, rozsudek ze dne 28. března 2023, § 48).

b) K oprávněnosti zásahu

K požadavku, aby k zásahu došlo „v souladu se zákonem“, Soud připomněl, že z něj především plyne, že dotčené opatření musí mít oporu ve vnitrostátním právu. Relevantní jsou zde nejen právní předpisy, ale i vnitrostátní judikatura (Ben Faiza proti Francii, č. 31446/12, rozsudek ze dne 8. února 2018, § 56). Kvůli nedostatku veřejné kontroly a nebezpečí zneužití moci je také při užívání utajených sledovacích zařízení ze strany státních orgánů třeba, aby vnitrostátní právo poskytovalo ochranu proti svévolným zásahům do práv zaručených článkem 8 Úmluvy. V tomto ohledu musí existovat dostatečné a účinné záruky proti zneužití. Posouzení této otázky závisí na všech okolnostech daného případu, jako například na povaze, rozsahu a délce trvání opatření, na důvodech, jež vedly k jejich nařízení, na orgánech oprávněných k jejich povolení, provádění a kontrole nad jejich prováděním, jakož i na povaze prostředků nápravy zakotvených ve vnitrostátní právní úpravě (Uzun proti Německu, č. 35623/05, rozsudek ze dne 2. září 2010, § 63).

Soud podotkl, že v dané věci nedošlo k nasazení utajeného sledovacího zařízení policisty, ale k zajištění *pro futuro* přístupu a využití záznamů z kamerového systému dříve nainstalovaného a provozovaného ubytovatelem. Vnitrostátní soudy po posouzení jejich dosavadní judikatury shledaly, že se na situaci neuplatní zvláštní úprava vyžadující povolení soudce, jak tvrdili stěžovatelé, ale toliko obecná úprava k obstarání informací, v jejímž rámci policisté postupovali. Stěžovatelé, kteří disponovali právním zastoupením, si této judikatury museli být vědomi. To, že vnitrostátní soudy poprvé rozhodovaly o použití zvláštní úpravy na daný kontext a o povaze opatření, bez dalšího nevede k nezákonnosti. Podle Soudu tedy výklad a uplatnění právní úpravy nebyly zjevně nepřiměřené, resp. nepředvídatelné. K jasnosti a předvídatelnosti právní úpravy Soud připomněl, že vnitrostátní právo nemusí uvádět vyčerpávající výčet podkladů, které lze vyžadovat v rámci vyšetřování (Ben Faiza proti Francii, cit. výše, § 72). Zároveň měl za to, že vnitrostátní právo poskytovalo záruky proti možné svévoli; jednak předchozí pokyn státního zástupce, jednak následný soudní přezkum (tamtéž, § 73). Nadto, využívání záznamů nespočívalo ve sledování v reálném čase, ale v příležitostném, dodatečném přístupu a zpětném prohlížení vybraných záznamů, které mohly být relevantní pro další vyšetřování. Ani prodloužení doby přístupu k záznamům nevybočilo z původního pokynu státního zástupce uděleného po dobu trvání předběžného šetření; policisté si prodloužení doby domluvili telefonicky a učinili o tom úřední záznam. Konečně Soud nepovažoval za nutné zabývat se tím, zda se na daný kontext uplatnily předpisy stavebního či bytového práva, když zásah měl oporu v trestních předpisech. Soud proto konstatoval, že zásah byl v souladu se zákonem.

K požadavku, aby zásah sledoval legitimní cíl, Soud uvedl, že postup policie sledoval objasnění skutečností o možném páchání drogové trestné činnosti. Soud tak neměl pochyb, že zásah sledoval legitimní cíle ochrany veřejného pořádku, prevence kriminality a ochrany veřejného zdraví (tamtéž, § 77).

K požadavku nezbytnosti Soud připomněl, že pojem „nezbytnost" znamená, že zásah reaguje na naléhavou společenskou potřebu a zejména, že je přiměřený sledovanému legitimnímu cíli (tamtéž, § 78). Podle Soudu si stěžovatelé museli být vědomi přítomnosti kamer ubytovatele umístěných viditelným způsobem ve společných prostorách, a nemohou se tedy dovolávat ochrany soukromí a soukromého života ve stejném rozsahu jako osoba sledovaná nahrávacím zařízením nasazeným bez jejího vědomí policisty. Ostatně zde vůbec nešlo o sledovací zařízení policie, policisté ani neměli pod kontrolou kamery nainstalované a spravované ubytovatelem, který také neučinil žádné úpravy systému po kontaktu s policisty (srov. Perry proti Spojenému království, č. 63737/00, rozsudek ze dne 17. července 2003, § 41–42). Nadto policisté nesledovali záznamy „v reálném čase", nýbrž až dodatečně. Stěžovatelé tedy nebyli sledováni „naživo", resp. nebyli vystaveni soustavnému sledování, což už by podle vnitrostátních soudů vyžadovalo povolení či dohled soudce. Stran rozsahu využití záznamů a potenciálního přístupu k nim po dobu více než jednoho roku Soud poukázal na to, že se přístup ve skutečnosti týkal jen sedmi dnů v roce 2020 a dvaceti sedmi dnů v roce 2021, z nichž sedmnáct záznamů se týkalo prvního stěžovatele a devět druhého stěžovatele.

Soud dále neshledal důvod odchýlit se od závěrů vnitrostátních soudů, podle kterých zásah do soukromí stěžovatelů byl založen na relevantních a dostatečných důvodech a byl přiměřený sledovaným legitimním cílům. Vzal v úvahu zejména trestní minulost stěžovatelů a jejich odsouzení za obchodování s drogami, jakož i existenci strukturované organizace s mnoha členy, z nichž někteří byli opakovaně odsouzeni. Vnitrostátní soudy tak oprávněně uvedly, že využití záznamů bylo nezbytné a přiměřené sledovaným legitimním cílům. Soud již dříve potvrdil nutnost boje proti drogové kriminalitě a vyjádřil pochopení pro rozhodnost, kterou musí vnitrostátní orgány projevovat vůči těm, kdo aktivně přispívají k šíření tohoto nešvaru (Medvedyev a ostatní proti Francii, č. 3394/03, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2010, § 81). Konečně záznamy byly použity v rámci trestního řízení, v němž stěžovatelé těžili z „účinné kontroly" a omezení zásahu pouze na to, co bylo „nezbytné v demokratické společnosti" (Ben Faiza proti Francii, cit. výše, § 79).

c) Závěr

Vzhledem k výše uvedenému Soud dospěl k závěru, že využití kamerových záznamů bylo přiměřené sledovaným legitimním cílům. K porušení článku 8 Úmluvy tedy nedošlo.

Soud proto považoval stížnost za zjevně neopodstatněnou a rozhodl o nepřijatelnosti podle čl. 35 odst. 3 písm. a) a odst. 4 Úmluvy.

Svoboda projevu

Rozsudek ze dne 15. prosince 2025 ve věci č. 16915/21 – *Danileț proti Rumunsku*

Velký senát Soudu poměrem hlasů deset ku sedmi rozhodl, že disciplinární sankce uložená rumunskému soudci za jeho veřejné příspěvky na sociálních sítích představovala porušení článku 10 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy dostatečně nevyložily, jak konkrétně mohly sporné výroky narušit fungování justice či důvěru veřejnosti v soudnictví. Zároveň Soud stanovil obecná kritéria pro vyvažování svobody projevu soudců a státních zástupců v online prostoru a jejich povinnosti zdrženlivosti.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stížnost podal rumunský soudce, který se aktivně zapojoval do veřejných debat o demokracii, právním státu a justičním systému, a to i prostřednictvím sociálních sítí. V lednu 2019 zveřejnil na svém veřejně přístupném facebookovém profilu, kde ho sledovalo zhruba 50 000 osob, dva příspěvky, v nichž kriticky reagoval na aktuální politické dění v Rumunsku. V prvním příspěvku komentoval údajné oslabování státních institucí, zejména justice, bezpečnostních složek a armády, a upozornil na ústavní úlohu armády při ochraně demokracie v souvislosti se sporem o prodloužení mandátu náčelníka generálního štábu armády. Ve druhém příspěvku sdílel rozhovor se státním zástupcem kritizujícím stav justice a doplnil jej komentářem oceňujícím jeho odvahu kritizovat propouštění nebezpečných vězňů a upozorňovat na „lynčování" soudců a státních zástupců.

Na základě příspěvků zahájila Soudní inspekce v lednu 2019 proti stěžovateli disciplinární řízení pro poškození důvěryhodnosti a pověsti justice. Disciplinární orgány dospěly k závěru, že první příspěvek naznačoval ústavní přijatelnost zásahu armády na obranu demokracie. Druhý příspěvek pak zejména používal nepřiměřený jazyk. Rumunská Nejvyšší rada soudnictví shledala, že stěžovatel porušil povinnost zdrženlivosti spjatou s výkonem funkce soudce, a uložila mu sankci v podobě snížení platu o 5 % na dobu dvou měsíců, kterou později potvrdil i rumunský Nejvyšší soud s odkazem na povinnosti zdrženlivosti soudců při výkonu svobody projevu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatel namítal, že kárná sankce uložená za jeho facebookové příspěvky představovala nepřiměřený zásah do jeho svobody projevu podle článku 10 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Senát čtvrté sekce Soudu rozsudkem ze dne 20. února 2024 dospěl k závěru o porušení článku 10 Úmluvy. Věc byla následně na žádost vlády postoupena velkému senátu.

Velký senát úvodem připomněl, že zásah do svobody projevu je třeba ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy posoudit z hlediska zákonnosti, legitimního cíle a nezbytnosti v demokratické společnosti.

a) K zákonnosti zásahu

Soud konstatoval, že disciplinární sankce uložená stěžovateli měla dostatečný zákonný základ a že právní úprava splňovala požadavek předvídatelnosti podle článku 10 odst. 2 Úmluvy. Připomněl, že v oblasti disciplinární odpovědnosti soudců je určitá míra obecnosti právní úpravy legitimní, neboť umožňuje pružně reagovat na různé okolnosti (Oleksandr Volkov proti Ukrajině, stížnost č. 21722/11, rozsudek ze dne 9. ledna 2013, § 175–178). Navíc stěžovatel jako zkušený soudce byl způsobilý posoudit rizika, která mohla jeho jednání v souvislosti s jeho povoláním přinést (Brisc proti Rumunsku, stížnost č. 26238/10, rozsudek ze dne 11. prosince 2018, § 94). Mohl proto přizpůsobit své jednání tak, aby rizikům zabránil (Kudrevičius a ostatní proti Litvě, stížnost č. 37553/05, rozsudek velkého senátu ze dne 15. října 2015, § 114).

b) K legitimnímu cíli zásahu

Soud připomněl zvláštní postavení justice jako garanta právního státu a nezbytnost zachování důvěry veřejnosti v nezávislé a nestranné soudnictví. Povinnost zdrženlivosti soudců při veřejném vystupování proto tvoří součást jejich „povinností a odpovědností" podle článku 10 odst. 2 Úmluvy, zejména tehdy, může-li být jejich projev způsobilý zpochybnit autoritu

a nestrannost justice (Baka proti Maďarsku, stížnost č. 20261/12, rozsudek velkého senátu ze dne 23. června 2016, § 164). V projednávané věci proto Soud uznal, že namítaný zásah sledoval legitimní cíl zachování autority a nestrannosti soudní moci.

b) K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

1. Obecné zásady

Ve vztahu k internetovému prostředí a sociálním sítím Soud uvedl, že tato prostředí nesou zvýšené riziko rychlého šíření škodlivého obsahu (Sanchez proti Francii, stížnost č. 45581/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2023, § 158–166). Pokud jde konkrétně o svobodu projevu soudců, Soud zopakoval, že zásahy do této svobody podléhají přísnému přezkumu, neboť otázky fungování justice a dělby moci představují témata veřejného zájmu požívající vysoké míru ochrany (Morice proti Francii, stížnost č. 29369/10, rozsudek velkého senátu ze dne 23. dubna 2015, § 128).

Soud však konstatoval, že se projednávaná věc odlišuje od dosavadní judikatury ke svobodě projevu soudců či státních zástupců, neboť stěžovatel byl sankcionován za osobní názor vyjádřený na veřejně přístupném profilu na sociální síti s vysokou sledovaností, přičemž část jeho sdělení nesouvisela přímo s výkonem justice. Tuto věc je tedy potřeba odlišit od případů týkajících se soudců a státních zástupců, kteří veřejně vyjádřili své názory ve své oficiální kapacitě (např. Baka proti Maďarsku, cit. výše, § 168 a 171), případně mimo veřejně přístupných internetových fór (např. Kudeshkina proti Rusku, stížnost č. 29492/05, rozsudek ze dne 26. února 2009, § 93–100).

Specifické aspekty projednávané věci poskytly velkému senátu Soudu příležitost, aby upřesnil a sjednotil svá dosavadní kritéria pro posuzování projevu soudců a státních zástupců na internetu, včetně fotografií, videí či dokonce i pouhých „lajků". Účelem těchto kritérií bude poskytnout vnitrostátním soudům vodítko pro vyvažování svobody projevu soudců a státních zástupců vůči jejich povinnosti zdrženlivosti. Zároveň Soud zdůraznil, že tato kritéria nelze řadit hierarchicky; jejich význam se odvíjí od okolností konkrétní věci (Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku, stížnost č. 931/13, rozsudek velkého senátu ze dne 27. června 2017, § 166).

Jako první kritérium Soud stanovil obsah a formu projevu. Výroky k otázkám veřejného zájmu požívají vysoké ochrany (Kudeshkina proti Rusku, cit. výše, § 86–95) a spadají sem i záležitosti související s fungováním soudnictví či soudním reformami. Je-li v ohrožení demokracie a právní stát, soudci mají právo vystoupit na obhajobu právního řádu. V každém konkrétním případě je potřeba položit si otázku, zda v daném společenském kontextu a z perspektivy rozumného a informovaného pozorovatele mohl příslušný projev soudce objektivně narušit jeho nezávislost či nestrannost. Projevy soudců zároveň musí respektovat povinnost zdrženlivosti, která se vztahuje i na formu a jazyk vyjádření; soudnictví musí působit nestranně i navenek (Denisov proti Ukrajině, stížnost č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018, § 62). Je žádoucí, aby soudci ve svých projevech na internetu používali umírněný a obezřetný jazyk a aby bylo jejich vyjadřování jasné a jednoznačné, což zabrání různým výkladům, které by mohly podrýt důvěru veřejnosti v soudnictví.

Za druhé relevantní kritérium Soud označil kontext projevu a postavení jeho autora. Důležitou roli zde hraje historický kontext. Navíc soudci či státní zástupci, kteří zastávají vysoké pozice (jako např. předseda soudu, nejvyšší státní zástupce, představitel profesního sdružení nebo člen soudní rady) požívají vyšší míry svobody projevu, neboť jejich veřejná vyjádření jsou často motivována snahou o zachování soudního systému. To však zároveň neznamená, že by „obyčejní" soudci či státní zástupci nemohli vyjádřit své názory o věcech veřejného zájmu. Zvláštní omezení platí u probíhajících řízení, kde je nezbytné zdržet se jakýchkoli komentářů, které by mohly ovlivnit výsledek řízení nebo narušit jeho spravedlivost (Eminağaoğlu proti Turecku, stížnost č. 76521/12, rozsudek ze dne 9. března 2021, § 138–140).

Třetím kritériem jsou důsledky projevu. V tomto směru je potřeba u výroků soudců a státních zástupců rozlišovat, zda byly na sociální síti přístupné všem, nebo pouze uzavřenému okruhu „přátel" či členům určité profesní skupiny.

Čtvrtým kritériem Soud stanovil závažnost uložené sankce, která může mít odrazující účinek nejen u dotčeného soudce či státního zástupce, ale i na danou profesní skupinu jako takovou (tamtéž, § 124).

Konečně jako páté kritérium Soud označil nezbytnost procesních záruk v disciplinárních řízeních, včetně nezávislého a plného přezkumu, kontradiktornosti řízení a povinnosti řádného odůvodnění rozhodnutí (Baka proti Maďarsku, cit. výše, § 174).

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

V kontextu projednávané věci Soud zdůraznil, že nedostatky v odůvodnění vnitrostátních soudů mohou vést

k porušení článku 10 Úmluvy, neboť mohou znemožnit přezkum Soudu nebo neprokázat existenci „relevantních a dostatečných" důvodů pro zásah (Ergündoğan proti Turecku, č. 48979/10, rozsudek ze dne 17. dubna 2018, § 33). Vzhledem k výsadnímu postavení soudnictví v demokratické společnosti je však nezbytný přísný přezkum proporcionality (Baka proti Maďarsku, cit. výše, § 165). V této věci proto Soud ponechal vnitrostátním orgánům pouze úzký prostor pro uvážení při posouzení, zda zásah do stěžovatelovy svobody projevu odpovídal „naléhavé společenské potřebě" a byl přiměřený legitimnímu cíli.

Pokud jde o samotné výroky stěžovatele, Soud uvedl, že je třeba je posuzovat v jejich kontextu. První příspěvek lze chápat jako obranu ústavního pořádku a pokračující nezávislosti institucí demokratického státu. Soud poznamenal, že v odůvodnění vnitrostátních orgánů o omezení svobody projevu stěžovatele není nic, co by naznačovalo, jak mohly jeho výroky narušit řádné fungování vnitrostátní justice nebo poškodit důstojnost a čest soudcovského povolání či důvěru veřejnosti, kterou toto povolání musí vzbuzovat (Simić proti Bosně a Hercegovině, stížnost č. 75255/10, rozsudek ze dne 15. listopadu 2016, § 35–36).

K formě sdělení Soud připustil, že stěžovatel první příspěvek formuloval víceznačně. Podle Nejvyššího soudu příspěvek naznačoval možnost nasazení armády v ulicích jako řešení pro zachování ústavní demokracie, podle vlády představoval „výzvu chopit se zbraní" za účelem ochrany demokracie. Stěžovatel naopak tvrdil, že jeho záměrem bylo vyzvat čtenáře, aby si představili, že armáda jednoho dne vyjde do ulic proti vůli lidu pod záminkou ochrany demokracie. Dle Soudu používání nejasného jazyka ve vyjádřeních soudce nebo státního zástupce na sociálních sítích může být problematické zejména tehdy, mohou-li být tato vyjádření vykládána jako podněcování k nenávisti či násilí, byť i nepřímé. Dále Soud poznamenal, že odkazy na armádu v stěžovatelově příspěvku v podstatě vyjadřovaly jeho obavy z rizika politického vlivu, byť by bylo vhodnější použít přesnější formulace.

Ve vztahu k druhému příspěvku Soud konstatoval, že uložení disciplinární sankce bylo založeno především na použití rumunského výrazu, jehož překlad byl v řízení před velkým senátem předmětem sporu mezi stěžovatelem a vládou. Soud připustil, že vnitrostátní orgány jsou lépe postaveny k pochopení a posouzení určitých slovních obratů a jejich významu v konkrétním případě, a zejména k posouzení toho, jak je může vnímat veřejnost (Panioglu proti Rumunsku, stížnost č. 33794/14, rozsudek ze dne 8. prosince 2020, § 116). Zároveň nevyloučil, že i jediný výraz použitý soudcem nebo státním zástupcem může sám o sobě odůvodnit disciplinární sankci, pokud tón či jazyk postrádají potřebnou zdrženlivost a mohou ohrozit důvěru veřejnosti v justici.

V posuzovaném případě nicméně Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nevysvětlily, v čem měl výraz významně překročit meze přiměřenosti inherentní ve funkci stěžovatele (tamtéž, § 40 a 117), ani proč byl natolik závažný, že odůvodňoval disciplinární sankci. Jejich odůvodnění se omezilo na konstatování, že samotné použití tohoto výrazu postačuje k odpovědnosti, aniž by byl posouzen jeho význam v kontextu, v němž byl použit (Vajnai proti Maďarsku, stížnost č. 33629/06, rozsudek ze dne 8. července 2008, § 53). Zároveň stěžovatelovy výroky zjevně spadaly do kontextu debaty o otázkách veřejného zájmu, týkajících se legislativních reforem justice (Żurek proti Polsku, stížnost č. 39650/18, rozsudek ze dne 16. června 2022, § 224). Stěžovatel navíc vyjádřil osobní názor v rámci svých aktivit zaměřených na zvyšování povědomí o lidských právech, k otázkám fungování justice a v průběhu debaty o otázkách veřejného zájmu. Požíval tedy obecně širší ochranu svobody projevu.

Dále Soud poznamenal, že první stěžovatelův příspěvek se netýkal soudních řízení, která byla v době jeho zveřejnění „probíhající". Byl zveřejněn dříve, než byly soudní řízení týkající se politické kontroverze, jíž se týkala, zahájena před vnitrostátními soudy. K důsledkům stěžovatelových výroků Soud uvedl, že první příspěvek neobsahoval žádnou výzvu k násilí ani k lidovému povstání, která by vyžadovala zvláštní zdrženlivost či opatrnost (Savva Terentyev proti Rusku, stížnost č. 10692/09, rozsudek ze dne 28. srpna 2018, § 79). Dospěl k závěru, že nic neprokazovalo, že příspěvek stěžovatele ohrozil nezávislost a nestrannost justice, právo na spravedlivý proces nebo důvěru veřejnosti v justici. Druhý příspěvek se pak týkal fungování justice a šlo tedy o věc veřejného zájmu. Podle Soudu bylo klíčové, že neobsahoval žádné nenávistné výroky ani výzvy k násilí, jejichž šíření by mohlo vyvolat legitimní obavy ohledně důstojnosti soudcovské funkce.

Z hlediska kritéria závažnosti sankce Soud úvodem poznamenal, že vnitrostátní orgány uložily stěžovatelovi jednou sankci – snížení platu o 5 % na dobu dvou měsíců – aniž by specifikovaly, do jaké míry se každé z těchto sdělení podílelo na zjištěném disciplinárním deliktu a na celkové uložené sankci. Ve vztahu k oběma příspěvkům šlo o výroky týkající se veřejného zájmu,

které obecně požívají vysoké úrovně ochrany podle článku 10 Úmluvy. Podle Soudu byla sankce způsobilá odrazovat stěžovatele od podobných projevů v budoucnu.

Co se týče dodržení procesních záruk, Soud konstatoval, že vnitrostátní systém stěžovateli umožnil předložit své argumenty a důkazy před vnitrostátními orgány (Cotora proti Rumunsku, stížnost č. 30745/18, rozsudek ze dne 17. ledna 2023, § 36-39) a dále mu umožnil, aby byla věc přezkoumána dalším nezávislým a nestranným orgánem (Eminağaoğlu proti Turecku, cit. výše, § 150). Vnitrostátní orgány však neposoudily, zda měl sporný výraz dostatečný faktický kontext, ani jak konkrétně překročil meze přiměřenosti soudcovského projevu. Nezkoumaly ani kontext, v němž byly výroky učiněny a omezily se na konstatování, že samotné použití tohoto výrazu postačuje k uložení disciplinární sankce.

Soud proto dospěl k závěru, že výroky stěžovatele nebyly způsobilé narušit požadovanou přiměřenou rovnováhu mezi mírou, v níž se stěžovatel jako soudce mohl zapojovat do společenského života za účelem obrany ústavního pořádku a státních institucí, a potřebou, aby byl vnímán jako nezávislý a nestranný při výkonu své funkce.

Po zvážení všech dotčených zájmů s přihlédnutím k obsahu a formě obou příspěvků, kontextu jejich zveřejnění, jejich důsledkům, postavení, v němž byla učiněna, povaze a závažnosti uložené sankci a jejímu odrazujícímu účinku na soudcovskou profesi, jakož i procesním zárukám proti svévoli, které byly stěžovatelovi poskytnuty, Soud dospěl k závěru, že zásah nebyl založen na „relevantních a dostatečných" důvodech, a tedy nesplňoval požadavek „naléhavé společenské potřeby". Proto došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudce Krenc ve svém souhlasném stanovisku upozornil, že soudci by se neměli chovat jako influenceři a k užívání sociálních médií musí přistupovat s mimořádnou opatrností. V projednávané věci dle něj vnitrostátní orgány měly dostatečné důvody, aby shledaly, že stěžovatel překročil přípustné limity svobody projevu; k porušení článku 10 Úmluvy nicméně došlo v důsledku uložené sankce, kterou lze hodnotit jako excesivní. Velký senát se měl navíc dle jeho názoru více věnovat otázce, jaké procesní záruky by měly provázet disciplinární řízení vůči soudci.

Soudci Gnatovskyy a Răduleţu ve svém společném souhlasném stanovisku podtrhly, že v dnešní době, kdy se veřejné mínění do velké míry utváří v online prostoru, už nelze lpět na tradiční zásadě, dle níž „soudci promlouvají jen prostřednictvím svým rozsudků". Pokud je hlavním fórem veřejné debaty internet, a pokud toto fórum často zaplní hlasy populistů, soudci si nemohou dovolit mlčet. Zvolí-li vhodný způsob svého vystupování v online prostoru, mohou veřejnosti vysvětlit právní otázky přístupnou formou a bojovat proti dezinformacím, čímž zásadně přispějí k udržení právního státu. Sankcionovat je za takové projevy by znamenalo izolovat je právě ve chvíli, kdy jim veřejnost, které slouží, potřebuje co nejlépe porozumět.

Společné nesouhlasné stanovisko sedmi soudců (Ktistakis, Šimáčková, Elósegui, Felici, Derenčinović, Arnardóttir a Ní Raifeartaigh) uvedlo, že k zásahu do svobody projevu stěžovatele nedošlo v rozporu s článkem 10 Úmluvy, neboť vnitrostátní orgány podle nich poskytly relevantní a dostatečné důvody a zachovaly přiměřenou rovnováhu mezi svobodou projevu soudce a ochranou autority a nestrannosti justice. Zdůraznili, že soudci podléhají zvýšené povinnosti zdrženlivosti i při vystupování na sociálních sítích a že stěžovatelovy výroky mohly být oprávněně vnímány jako nejednoznačné či nevhodné, zejména ve světle jejich možného dopadu na důvěru veřejnosti v soudnictví. Dále uvedli, že vnitrostátní orgány jsou nejlépe způsobilé posoudit jazykové nuance a kontext výroků i jejich dopad v daném kulturním prostředí, přičemž jejich skutková zjištění i hodnocení důsledků pro autoritu justice mají být respektována. Celkově proto dospěli k závěru, že zásah byl v souladu s Úmluvou a většina nepřiměřeně nahradila hodnocení vnitrostátních soudů vlastním posouzením.

Policie

Rozsudek ze dne 11. prosince 2025 ve věci č. 13186/20 – *Tsaava a ostatní proti Gruzii*

Velký senát Soudu jednomyslně shledal, že použití kinetických projektilů a špatné zacházení ze strany policie při rozehnání demonstrace porušilo zákaz nelidského nebo ponižujícího zacházení podle článku 3 Úmluvy a že dlouhotrvající a bezvýsledné vyšetřování tohoto policejního zásahu porušilo požadavek na účinné vyšetřování podle procesního aspektu téhož ustanovení. Dále Soud rovněž jednomyslně shledal, že policejní zásah ve vztahu ke stěžovatelům z řad

novinářů porušil svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy a ve vztahu ke stěžovatelům z řad demonstrantů porušil svobodu shromažďování podle článku 11 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V červnu 2019 proběhla před budovou gruzínského parlamentu demonstrace, kterou policie rozehnala za použití slzného plynu, vodních děl a kinetických projektilů. Při zásahu bylo zraněno asi 200 osob. Stěžovatelé (demonstranti, novináři a jeden přihlížející) utrpěli zranění zahrnující otevřené rány, prasklé oční bulvy nebo zlomeniny končetin a obličejových kostí. Stěžovatelé z řad novinářů byli zasaženi kinetickými projektily nebo zbiti skupinami policistů. Vyšetřování policejního zásahu nebylo ke dni rozhodnutí Soudu ukončeno a nebyl patrný výrazný pokrok. Někteří stěžovatelé se na vnitrostátní úrovni domáhali náhrady újmy za utrpěná zranění, přičemž vnitrostátní soudy v několika případech konstatovaly, že policie použila nepřiměřenou sílu vůči pokojným stěžovatelům.

Ve věci rozhodl rozsudkem ze dne 7. května 2024 senát páté sekce Soudu, který shledal porušení požadavku na účinné vyšetřování podle procesního aspektu článku 3 Úmluvy, ale nerozhodl o tom, zda byla porušena hmotněprávní složka téhož ustanovení a články 10 a 11 Úmluvy. Porušením článku 13 Úmluvy nepovažoval za potřebné se zabývat.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ PROCESNÍHO ASPEKTU ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že vyšetřování rozehnání demonstrace nebylo účinné. Velký senát konstatoval, že ke dni jeho rozhodnutí přetrvávají nedostatky ve vyšetřování zjištěné senátem páté sekce a ztotožnil se s jeho závěrem, že toto vyšetřování nebylo účinné.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ HMOTNĚPRÁVNÍHO ASPEKTU ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatelé dále namítali, že utrpěli zranění v důsledku nadměrného použití síly ze strany policie při rozehnání demonstrace.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že použití síly při potlačování nepokojů v průběhu demonstrace nemusí odporovat článku 3 Úmluvy. Dosáhne-li však úrovně spadající do působnosti článku 3, bude s ním v souladu jen, je-li nezbytně nutné a přiměřené sledovanému cíli (Süleyman Çelebi s ostatní proti Turecku, č. 37273/10, rozsudek ze dne 24. května 2016, § 75), a to ve vztahu ke konkrétnímu stěžovateli, nikoliv obecně dané situaci (Kılıcı proti Turecku, č. 32738/11, rozsudek ze dne 27. listopadu 2018, § 37). Při posuzování přiměřenosti je třeba přihlédnout k povaze a stupni použité síly (Özalp Ulusoy proti Turecku, č. 9049/06, rozsudek ze dne 4. června 2013, § 44), závažnosti způsobených zranění (Rizvanov proti Ázerbájdžánu, č. 31805/06, rozsudek ze dne 17. dubna 2012, § 49) a konkrétním okolnostem, za nichž ke zranění došlo, zejména zda bylo použití síly nezbytně nutné vzhledem k chování samotného stěžovatele (Geylani a ostatní proti Turecku, č. 10443/12, rozsudek ze dne 12. září 2023, § 88). Pro rozsáhlé policejní zásahy při demonstracích je dále podstatné, zda vnitrostátní orgány podnikly kroky k tomu, aby byl zásah řízen způsobem, který minimalizuje riziko vážné újmy na zdraví demonstrantů, novinářů i přihlížejících (tamtéž, § 86). Tyto policejní zásahy, zvláště zahrnují-li použití méně letálních zbraní, jako kinetické projektily, vodní děla nebo slzný plyn, musejí být náležitě upraveny vnitrostátním právem a provázeny účinnými zárukami bránícími svévoli, zneužití síly a zbytečným zraněním (Kılıcı proti Turecku, cit. výše, § 33). Je na vládě, aby prokázala, že zranění utrpěná během policejního zásahu při demonstraci a přičitatelná vnitrostátním orgánům byla důsledkem nezbytně nutného a přiměřeného použití síly, které sledovalo legitimní cíl vymáhat právo (Geylani a ostatní proti Turecku, cit. výše, § 86). Vláda má totiž lepší (až výlučný) přístup k informacím a důkazům schopným osvětlit postup při zásahu (Elvan proti Turecku, č. 64937/19, rozsudek ze dne 7. února 2023, § 100).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Ve vztahu k použití kinetických projektilů v projednávané věci Soud konstatoval, že zranění stěžovatelů jsou dostatečně závažná a spadají do působnosti článku 3 Úmluvy. Bylo tedy na vládě, aby ve vztahu k jednotlivým stěžovatelům prokázala, že jejich zranění bylo důsledkem nezbytně nutného a přiměřeného použití síly. Vláda nicméně netvrdila a (s jedinou výjimkou) ani nepředložila žádné důkazy nenasvědčující tomu, že by se konkrétní stěžovatelé chovali násilně nebo ohrožovali příslušníky policie či veřejnost. Použití kinetických projektilů obhajovala jen obecně násilnou povahu demonstrace. Soud proto dospěl k závěru, že použití kinetických projektilů nebylo nezbytně nutné a přiměřené.

Soud se dále zabýval vnitrostátní právní úpravou použití kinetických projektilů při demonstracích.

Připomněl, že vnitrostátní právo by mělo jasně stanovit okolnosti a způsob použití méně letálních zbraní při policejním zásahu, a to na míru konkrétní zbrani a s ní spojeným zdravotním rizikům. Obecná úprava stanovící široké podmínky není dostatečná (Fraisse a ostatní proti Francii, č. 47626/21, rozsudek ze dne 27. února 2025, § 126). Pokud jde o kinetické projektily, ze zpráv různých mezinárodních lidskoprávních orgánů plyne, že v případě nesprávného použití mohou způsobit smrt či vážná zranění. S ohledem na širokou shodu panující v této oblasti na mezinárodní úrovni upřesnil Soud dosavadní judikaturu (Geylani a ostatní proti Turecku, cit. výše, § 86–87; Kılıcı proti Turecku, cit. výše, § 32 a 35 ; *Işik proti Turecku*, č. 42202/20, rozsudek ze dne 8. října 2024, § 57, 58 a 79; Alkhatib a ostatní proti Řecku, č. 3566/16, rozsudek ze dne 16. ledna 2024, § 127) a konstatoval, že vnitrostátní právní úprava ve vztahu k použití kinetických projektilů musí zakotvit následující minimální požadavky:

(a) kinetické projektily lze použít pouze jako krajní řešení v reakci na skutečnou a bezprostřední hrozbu pro život nebo zdraví;

(b) lze je použít pouze cíleně, nikoliv pro obecné zvládání davu, a způsobem, který (s ohledem na technické vlastnosti konkrétního modelu) minimalizuje nebezpečí pro život a zdraví zasažené osoby;

(c) nesmí být užívány hromadné střely (z důvodu jejich nepřesnosti) a střely obsahující kov (z důvodu zvýšeného nebezpečí vážného zranění);

(d) jejich použití musí předcházet náležité varování, není-li toto varování zjevně neproveditelné;

(e) smí je používat jen policisté, kteří prošli řádným školením a výcvikem, a to nejen o technických vlastnostech kinetických projektilů, ale také o nebezpečí, které mohou představovat pro život a zdraví;

(f) jejich použití má v maximální možné míře podléhat striktní hierarchické linii velení a kontroly.

Tyto podmínky nebyly v projednávané věci splněny, přičemž nedostatky v právní úpravě podle Soudu přispěly ke způsobu, jakým byla demonstrace rozehnána (Makaratzis proti Řecku, č. 50385/99, rozsudek velkého senátu ze dne 20. prosince 2004, § 64). Soud proto shledal porušení hmotněprávního aspektu článku 3 Úmluvy v důsledku použití kinetických projektilů.

Porušení článku 3 Úmluvy Soud shledal i ve vztahu k použití síly a špatnému zacházení ze strany policie.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Někteří stěžovatelé z řad novinářů namítali, že policie proti nim jako novinářům zasahovala cíleně a že nadměrné použití síly porušilo jejich právo na svobodu projevu. Soud konstatoval, že došlo k zásahu do svobody projevu. Tím, zda byl zásah v souladu se zákonem a zda sledoval legitimní cíl, se Soud nezabýval. S ohledem mimo jiné na závěry ve vztahu k článku 3 Úmluvy se totiž nejednalo o zásah nezbytný v demokratické společnosti.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 11 ÚMLUVY

Někteří stěžovatelé namítali, že policie přistoupila k rozehnání demonstrace bez předchozího varování a za nadměrného použití síly, čímž porušila jejich svobodu shromažďování. Soud konstatoval, že došlo k zásahu do tohoto práva. Obdobně jako u článku 10 se nezabýval tím, zda byl zásah v souladu se zákonem a sledoval legitimní cíl, neboť nebyl nezbytný v demokratické společnosti.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatelé také namítali porušení článku 13 Úmluvy, protože neměli k dispozici účinný opravný prostředek. S ohledem na závěr o porušení procesního aspektu článku 3 však Soud nepovažoval za potřebné se touto námitkou odděleně zabývat.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudce Serghides vyjádřil nesouhlas se závěrem, že nebylo třeba se zvlášť zabývat porušením článku 13 Úmluvy. Povinnost provést účinné vyšetřování na poli článku 3 je podle něj koncepčně a funkčně odlišná od samostatného práva na účinný opravný prostředek zaručeného článkem 13.

Soudce Eicke nesouhlasil s tím, že dvěma stěžovatelům, kteří se na vnitrostátní úrovni úspěšně domohli náhrady újmy, bylo přiznáno postavení oběti.

Životní prostředí

Rozsudek ze dne 28. října 2025 ve věci č. 34068/21 – *Greenpeace Nordic a ostatní proti Norsku*

Druhý senát Soudu jednomyslně rozhodl, že v projednávané věci nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy, jelikož norské orgány při povolování průzkumu těžby ropy nepřekročily meze prostoru pro uvážení u procesních

povinností státu v oblasti ochrany před negativními dopady klimatické změny, a to navzdory tomu, že klimatické dopady nebyly plně posouzeny již v rané fázi licenčního řízení. Zároveň Soud poprvé ve své judikatuře vymezil, jaké minimální procesní požadavky plynou z článku 8 Úmluvy ve vztahu k řízení o posouzení dopadů na životní prostředí, a to jak obecně v případech spadajících do kontextu klimatické změny, tak speciálně u projektů těžby ropy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovateli jsou dvě environmentální nevládní organizace a šest fyzických osob, které jsou současnými nebo bývalými členy druhé zmíněné organizace, přičemž tři z nich se hlásí k domorodé komunitě Sámů (Laponců).

V roce 2016 norské orgány vydaly rozhodnutí o otevření několika nových oblastí v Barentsově moři pro průzkum ložisek ropy a zemního plynu (dále jen „sporné rozhodnutí"). Norské právo stanoví třístupňový rozhodovací proces: sporné rozhodnutí bylo přijato při strategickém posouzení, které hodnotilo environmentální dopady pouze v obecné rovině, zatímco posouzení vlivů na životní prostředí probíhá až v pozdější fázi povolovacího procesu, při schvalování plánů rozvoje a provozu konkrétních projektů těžby (PDO).

Stěžovatelé namítali, že sporné rozhodnutí bylo přijato bez náležitého posouzení klimatických dopadů, zejména emisí ze spalování vytěžených fosilních paliv, kumulativních účinků nové těžby a omezeného uhlíkového rozpočtu slučitelného s cílem 1,5 °C podle Pařížské dohody, a že odklad posouzení do pozdější fáze povolovacího procesu znemožňuje účinné uplatnění zásady prevence a předběžné opatrnosti, neboť již udělení průzkumných licencí fakticky předurčuje budoucí těžbu.

Nejvyšší soud uznal závažnost klimatické otázky i dopady globálního oteplování na Norsko, avšak jako rozhodující shledal, že udělení průzkumných licencí samo o sobě nezakládá právo na těžbu, a považoval proto za legitimní posuzovat podrobné environmentální a klimatické dopady až ve fázi schvalování PDO, kdy jsou známy technické parametry a emisní profil projektu i zajištěny procesní záruky, včetně environmentálního posouzení, účasti veřejnosti a soudního přezkumu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

a) Úvodní poznámky Soudu

Soud předně zdůraznil, že rozsah věci, vymezený předmětem vnitrostátního řízení a stížnosti k Soudu, se týká výlučně tvrzených procesněprávních vad, nikoli obecného přezkumu norské klimatické či ropné politiky. Jak však během sporného řízení poznamenal norský Nejvyšší soud, námitka proti platnosti sporného rozhodnutí nemůže být posuzována izolovaně, nýbrž musí být zvážena s ohledem na její kumulativní důsledky pro ropnou politiku a klima jako celek. Posuzovaný případ se proto liší od věci Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku (č. 53600/20, rozsudek velkého senátu ze dne 9. dubna 2024, dále jen „*KlimaSeniorinnen*") tím, že se týká především procesních, nikoli hmotněprávních povinností státu, a je omezen na fázi rozhodovacího procesu udělování licencí k průzkumu těžby ropy. Přesto vyvolává otázku tvrzeného selhání státu při účinné ochraně jednotlivců před závažnými nepříznivými dopady změny klimatu na život, zdraví, blaho a kvalitu života. Přístup Soudu v rozsudku *KlimaSeniorinnen* (tamtéž, § 536) a jeho obecné zásady se proto *mutatis mutandis* vztahuje i na přezkum tohoto případu.

b) K přijatelnosti

1. Postavení oběti/locus standi

Ohledně aktivní legitimace v kontextu případů na poli klimatické změny Soud odkázal na rozsudek *KlimaSeniorinnen* (tamtéž, § 458–503). U jednotlivců stanovil požadavek vysoké intenzity vystavení nepříznivým dopadům změny klimatu i naléhavé potřeby individuální ochrany stěžovatele (tamtéž, § 487–488). U sdružení klade důraz na právní subjektivitu v daném státě, cíle ochrany lidských práv včetně ochrany před hrozbami klimatické změny, jakož i způsobilost a reprezentativnost jednat jménem dotčených osob. S ohledem na přístup k těmto otázkám v rozsudku *KlimaSeniorinnen* (tamtéž, § 459) Soud toto posouzení provedl až při hodnocení použitelnosti článku 8 Úmluvy níže.

2. Aplikovatelnost článku 8 Úmluvy

Použitelnost článku 8 Úmluvy na změnu klimatu Soud vymezil v rozsudku *KlimaSeniorinnen* (tamtéž, § 506, 514–520), včetně podmínek „skutečného zásahu" do soukromého či rodinného života a nutnosti úzké souvislosti mezi environmentálním rizikem a životem dotčené osoby.

V projednávané věci se Soud předně zabýval tím, zda existuje dostatečně úzká souvislost mezi dotčeným rozhodnutím a změnou klimatu. Ačkoli průzkum nevede vždy k těžbě, představuje její zákonnou i praktickou podmínku. Skutečnost, že jsou před zahájením těžby vyžadovány další kroky a povolení, nebo že došlo

ke vzdání se licence z důvodu neobjevení ekonomicky využitelných ložisek, příčinnou souvislost s nepříznivými účinky změny klimatu způsobenými emisemi z fosilních paliv nenarušuje. Některé oblasti jižní části Barentsova moře, otevřené k průzkumu na základě později vrácených licencí, navíc mohly vstoupit do automaticky prodlouženého cyklu opětovného udělování licencí, což se skutečně stalo u oblasti zahrnuté do dotčeného licenčního kola. Soud poukázal na to, že těžba ropy a zemního plynu v Norsku je hlavním zdrojem emisí skleníkových plynů a spalování fosilních paliv patří mezi klíčové příčiny změny klimatu. Jak bylo potvrzeno v rozsudku *KlimaSeniorinnen*, existují spolehlivé poznatky o antropogenní změně klimatu, její vážné hrozbě pro práva zaručená Úmluvou a schopnosti států ji řešit. Rizika by byla nižší při omezení oteplení na 1,5 °C nad předindustriální úroveň a přijetí naléhavých opatření. Dosavadní globální úsilí však zůstává nedostatečné (tamtéž, § 436 a 499). Soud proto uzavřel, že mezi postupem udělování licencí na průzkum a závažnými nepříznivými dopady změny klimatu na život, zdraví, blaho a kvalitu života jednotlivců existuje dostatečně úzká souvislost.

V dalším kroku se Soud zaměřil na otázku, zda mají jednotliví stěžovatelé (fyzické osoby) postavení obětí. Stěžovatelé nepředložili lékařská potvrzení ani jiné důkazy prokazující přímé a závažné dopady změny klimatu na jejich fyzické či duševní zdraví, které by přesahovaly obtíže běžně pociťované mladými lidmi v Norsku s povědomím o změně klimatu (*KlimaSeniorinnen*, tamtéž, § 534). U stěžovatelů, kteří se identifikují jako příslušníci Sámů, Soud uznal, že změna klimatu představuje hrozbu pro jejich tradiční způsob života a kulturu, avšak nemohl uzavřít, že jimi namítané obtíže u nich osobně dosahují úrovně „vysoké intenzity". Proto kritéria pro přiznání statusu oběti nebyla splněna a Soud v této části stížnost odmítl jako nepřípustnou.

Nakonec Soud zkoumal, zda mají jednotlivé organizace aktivní legitimaci a zda je článek 8 použitelný na jejich stížnost. Obě stěžovatelské organizace byly založeny v souladu se zákonem a sledují konkrétní účel odpovídající jejich statutárním cílům v oblasti ochrany lidských práv jejich členů a dalších dotčených osob před hrozbami vyplývajícími ze změny klimatu v žalovaném státě. Obě organizace jsou oprávněny jednat svým jménem a zastupovat osoby namítající vystavení konkrétním hrozbám či nepříznivým dopadům změny klimatu. Soud proto shledal, že organizace mají nezbytný *locus standi* a že na jejich stížnost se článek 8 vztahuje (*mutatis mutandis KlimaSeniorinnen*, tamtéž, § 521–524).

c) K odůvodněnosti

Podle článku 8 Úmluvy má stát povinnost účinně chránit osoby před závažnými negativními dopady změny klimatu na život, zdraví a kvalitu života skrze vhodná právní a politická opatření ke zmírnění současných i budoucích dopadů (*KlimaSeniorinnen*, tamtéž, § 544 a 545). Přestože státy mají široký prostor pro uvážení při volbě prostředků k plnění klimatických závazků (tamtéž, § 543), vědecké poznatky o naléhavosti a potenciálně nevratných důsledcích klimatické krize vyžadují, aby ochrana klimatu měla při střetu zájmů vysokou váhu, zejména vzhledem k celosvětové povaze emisí a dosavadní nedostatečnosti opatření států navzdory jasným varováním vědecké komunity (tamtéž, § 542).

Z judikatury Soudu plyne, že v environmentálních věcech mají procesní záruky zásadní význam pro posouzení, zda stát nevybočil ze svého prostoru pro uvážení (*KlimaSeniorinnen*, tamtéž, § 539). V projednávané věci Soud poprvé ve své judikatuře konstatoval, že vzhledem k závažné a nevratné povaze dotčených rizik, zásadě předběžné opatrnosti a relevantní mezinárodní judikatuře je zřejmé, že v případech spadajících do kontextu klimatické změny je klíčová následující procesní záruka: před povolením potenciálně nebezpečné činnosti, která může být pro jednotlivce škodlivá z hlediska jejich práva na účinnou ochranu před negativními účinky klimatické změny, je nutno provést adekvátní, včasné a komplexní posouzení dopadů na životní prostředí, a to v dobré víře a na základě nejlepších dostupných vědeckých poznatků. U projektů těžby ropy musí takové posouzení zahrnovat tři minimální požadavky: *zaprvé*, kvantifikaci předpokládaných emisí skleníkových plynů, včetně emisí ze spalování, a to jak v rámci daného státu, tak i v zahraničí; *zadruhé*, zhodnocení slučitelnosti projektu s vnitrostátními a mezinárodními klimatickými závazky státu na poli boje proti dopadům klimatické změny; a *zatřetí*, provedení informované veřejné konzultace, která musí probíhat ve fázi, kdy jsou ještě otevřeny všechny možnosti a znečištění lze realisticky předcházet u zdroje. Existence uvedeného procesního závazku je dle Soudu podpořená obdobnými nedávnými verdikty jiných mezinárodních orgánů, včetně Mezinárodního tribunálu pro mořské právo, Meziamerického soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropského sdružení volného obchodu či Mezinárodního soudního dvora.

V projednávané věci Soud uznal, že Norsko dodržuje mezinárodní právní rámec v oblasti změny klimatu a má vnitrostátní právní předpisy, které stanovují nezbytné

cíle a záměry. Kromě toho jsou ropné činnosti ve vnitrostátním právu přísně regulovány. Soud však souhlasil se stěžovateli, že procesy vedoucí k rozhodnutí z roku 2016 nebyly zcela důkladné, a to vzhledem k odložení posouzení faktorů jako dopady na klima, ekologické vztahy a okyselování oceánů, do fáze plánů řízení, i v důsledku odsunutí otázky emisí ze spalování vyvezených paliv buď do obecné politiky v oblasti klimatu, nebo do jakékoli budoucí fáze PDO. Dle Soudu lze někdy upustit od požadavku provést posouzení vlivů na životní prostředí ve fázi PDO, avšak široké využívání výjimek by mohlo podkopat účel tohoto řízení.

S ohledem na široký prostor pro uvážení státu však Soud připsal větší význam následujícímu vývoji, který strukturálně posílil záruku účinného plnění příslušných procesních povinností v souvislosti s PDO a měl zajistit, aby bylo před schválením PDO provedeno komplexní posouzení vlivů těžby ropy na klima, včetně vlivů emisí ze spalování v Norsku i zahraničí. Zaprvé, Nejvyšší soud jasně uvedl, že orgány mají ústavní povinnost neschválit PDO, „pokud to vyžadují obecné úvahy o klimatu a životním prostředí". Zadruhé, Soud odkázal na stanovisko Soudního dvora Evropského sdružení volného obchodu, dle kterého unijní směrnice EIA vyžaduje, aby vnitrostátní soud odstranil protiprávní důsledky neprovedení úplného posouzení vlivů na životní prostředí, které by nezohledňovalo emise ze spalování ropy. Náprava je povolena provedením EIA v průběhu projektu nebo po jeho dokončení, přičemž nesmí vést k obcházení pravidel práva EHP a musí zpětně zohlednit dopad projektu na životní prostředí. Zatřetí, Soud vzal na vědomí ujištění vlády, že při zvažování jakéhokoli nového PDO stát posoudí dopady těžby ropy i emisí ze spalování na klima a že je uvede v rozhodnutích o schválení. Soud proto shledal, že fáze PDO rozhodovacího procesu bude zahrnovat komplexní posouzení vlivů předpokládané těžby ropy na změnu klimatu, včetně posouzení emisí ze spalování, a že před přijetím rozhodnutí proběhne informovaná veřejná konzultace.

Soud neshledal jiný strukturální problém, zpochybňující závěr, že právní rámec je účinně prováděn, ani nezjistil náznaky, že odložené posuzování vlivů na životní prostředí dle směrnice EIA bylo ze své podstaty nedostatečné k podpoře záruk státu v oblasti soukromého a rodinného života dle článku 8, zejména co se týče včasnosti nebo obsahu. Osoby dotčené riziky změny klimatu souvisejícími s těžbou ropy a sdružení mohly na základě informací získaných skrze EIA včas podniknout kroky k účinnému napadnutí povolení projektu. Dle směrnice EIA je nadto u projektů zakázáno posuzování emisí skleníkových plynů, které by nezohledňovalo kumulativní emise všech projektů dohromady.

Dle Soudu skutečnost, že každé posouzení EIA musí být ze zákona založeno na relevantních, aktuálních a dostatečných informacích, představuje důležitou záruku proti návrhům připraveným developery (držiteli licencí) ve zlé víře. S ohledem na uvedené nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Rozhodnutí ze dne 18. listopadu 2025 ve věci č. 40054/23 – *Fliegenschnee a proti Rakousku*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že je nepřijatelná stížnost proti nevyhovění žádosti stěžovatelů, aby spolková ministryně vydala podle živnostenského zákona nařízení zakazující prodej fosilních paliv.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé, tři fyzické a jedna právnická osoba (environmentální organizace), podali v květnu 2021 žádost spolkové ministryni pro digitální a ekonomické záležitosti, kterou se domáhali, aby na základě živnostenského zákona vydala nařízení, jímž od určitého data zakáže prodej fosilních paliv, anebo aby přijala jiná vhodná a stejně účinná opatření. Žádost odůvodnili tím, že spalování fosilních paliv je hlavní příčinou růstu globální průměrné teploty, což vede k nárůstu úmrtí, šíření nakažlivých nemocí, suchu, extrémním projevům počasí a přírodním katastrofám. Tvrdili, že Rakousko nedostálo povinnosti plynoucí z nařízení EU snížit emise o 36 % do roku 2030 a závazkům plynoucím z článků 2 a 8 Úmluvy. Stěžovatelé měli za to, že nařízení a Úmluva jim zakládají subjektivní právo na vydání požadovaného nařízení podle živnostenského zákona.

Ministryně žádost odmítla pro nedostatek pravomoci. Uvedla, že živnostenský zákon jí dává pouze pravomoc k regulaci obchodu, nikoliv k prosazování přechodu od fosilních paliv na čisté zdroje energie. Stěžovatelé se bránili u správního soudu, který rozhodnutí ministryně potvrdil a dodal, že skrze soudy se nelze domoci přijetí konkrétní regulace ve formě zákona ani nařízení. Ústavní stížnost stěžovatelů Ústavní soud odmítl. Uvedl, že právo na vydání požadovaného nařízení stěžovatelům neplyne z evropského práva, z Úmluvy ani z živnostenského zákona.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 2 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že tím, že ministryně odmítla vydat nařízení zakazující prodej fosilních paliv nebo

přijmout jiné opatření, porušilo Rakousko povinnost chránit život a zdraví jednotlivců i veřejnosti.

a) Obecné zásady

Soud připomněl obecné zásady posuzování stížností, které se týkají změny klimatu, jež dovodil ve věci Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku (č. 53600/20, rozsudek velkého senátu ze dne 9. dubna 2024). Aby měl jednotlivec postavení oběti pode článku 34 Úmluvy, musí prokázat, že (a) je ve vysoké intenzitě vystaven nepříznivým účinkům změny klimatu a (b) je dána naléhavá potřeba zajistit mu individuální ochranu kvůli neexistenci nebo nedostatečnosti přiměřených opatření ke snížení újmy (tamtéž, § 487 a 488). Sdružení musí prokázat, že (a) bylo v daném státě založeno v souladu se zákonem, nebo má způsobilost v něm jednat; (b) v souladu se zákonnými cíli hájí lidská práva svých členů nebo jiných dotčených osob v daném státě; a (c) ho lze považovat za dostatečně kvalifikované a reprezentativní pro jednání jménem členů nebo jiných dotčených jednotlivců v daném státě, kteří jsou vystaveni konkrétním hrozbám nebo nepříznivým účinkům změny klimatu (tamtéž, § 502). Podobnými kritérii se řídí i posouzení, zda na věc dopadá článek 8 Úmluvy. Článek 2 lze v kontextu změny klimatu použít jen tehdy, existuje-li vážné, skutečné a dostatečně prokazatelné ohrožení života mající blízkou věcnou a časovou souvislost s tvrzenou újmou. Dopadá tedy pouze na případy, kdy je prokázáno vážné riziko významného snížení očekávané délky života stěžovatele v důsledku změny klimatu (tamtéž, § 513). Hlavní povinností, která státům plyne z článku 8 Úmluvy, je přijmout a účinně uplatňovat právní úpravu a opatření způsobilé zmírnit existující a potenciálně nezvratné budoucí následky změny klimatu. Vnitrostátní orgány mají úzký prostor pro uvážení, pokud jde o nezbytnost boje se změnou klimatu a jejími nepříznivými účinky a nastavování příslušných cílů, ale široký prostor pro uvážení, pokud jde o volbu prostředků (tamtéž, § 543). Zda stát nepřekročil svůj prostor pro uvážení, posuzuje Soud na základě několika faktorů, přičemž nedostatky shledané v jednom z nich nutně neznamenají, že prostor pro uvážení byl překročen.

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud neshledal, že by namítané nedostatky byly natolik život ohrožující, aby věc spadala do působnosti článku 2. Stížnost proto posuzoval jen na poli článku 8. První tři stěžovatelé nesplnili podmínky pro postavení oběti. Neuvedli totiž nic konkrétního k tomu, zda a jak byli osobně dotčeni, ani nepředložili žádné důkazy o své zranitelnosti. U čtvrté stěžovatelky, environmentální organizace, nebylo Soudu na základě předložených informací jasné, zda se věnuje hájení lidských práv v oblasti ochrany životního prostředí a zda ji lze považovat za dostatečně reprezentativní pro jednání jménem členů nebo jiných dotčených jednotlivců v daném státě. Jelikož ale byla její stížnost nepřijatelná z jiných důvodů, blíže se tím nezabýval.

Soud se neztotožnil s názorem stěžovatelky, že jí z článku 8 Úmluvy plyne právo na to, aby spolková ministryně vydala nařízení, jehož se domáhala. Článek 8 nelze chápat tak, že zaručuje právo na specifické mitigační opatření ze strany konkrétního státního orgánu na základě určitého zákona podle volby stěžovatele. Zvláště ne, nespadá-li požadované opatření do působnosti daného orgánu.

Stěžovatelka navíc podle Soudu nevysvětlila, v čem mělo Rakousko selhat při nastavování právní úpravy příslušných cílů ochrany klimatu, anebo proč má být jeho stávající aktivita nedostatečná. Ačkoliv stěžovatelka odkázala na závěry vládní agentury pro životní prostředí, podle nichž Rakousko stanovených cílů snižování emisí skleníkových plynů stávajícími opatřeními nedosáhne, shledal Soud pouhý odkaz na tyto závěry jako nedostatečný. Za podstatné považoval Soud také to, že stěžovatelka netvrdila, že se pokusila využít i jiné prostředky nápravy než žádost spolkové ministryni, ani že vhodné prostředky nápravy neexistovaly. Její stížnost proto Soud shledal zjevně neopodstatněnou.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

Třetí stěžovatel, zemědělec, namítal, že sucha způsobená změnou klimatu ohrožují jeho ekonomickou existenci, a tím i vlastnické právo.

Soud podotkl, že článek 1 Protokolu č. 1 dosud nebyl v kontextu změny klimatu použit a ze stávající judikatury jeho použitelnost nevyplývá. I pokud by však na případ dopadal, neprokázal stěžovatel, že byl tvrzeným porušením přímo nebo nepřímo dotčen, nebo je u něj významné riziko přímého dotčení (Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu proti Rumunsku, č. 47848/08, rozsudek velkého senátu ze dne 17. července 2014, § 101). Jeho stížnost je proto rovněž nepřijatelná.

Právo na informace

Rozsudek ze dne 4. prosince 2025 ve věci č. 5497/17 – *Khaghaghutyan Yerkhosutyun proti Arménii*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení práva stěžovatelky na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy, když jí vnitrostátní orgány odmítly bez posouzení přiměřenosti a bližšího zdůvodnění zpřístupnit požadované informace o nebojových úmrtích v ozbrojených silách toliko s odkazem na jejich utajovanou povahu kvůli ochraně národní bezpečnosti, byť už jí dílčí údaje dříve poskytly.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka, nevládní organizace, požádala ministerstvo obrany v roce 2014 (v návaznosti na dvě její vyřízené žádosti o poskytnutí informací) o informace o nebojových úmrtích příslušníků arménských ozbrojených sil v letech 1994–2014; konkrétně počty a jména zemřelých, data a místa událostí, čísla útvarů, jména a hodnosti jejich velitelů, příčiny úmrtí a stručný popis událostí. Uvedla, že shromažďuje a uveřejňuje informace v databázi s údaji o úmrtích v ozbrojených silách a snaží se objasnit rozdíly mezi oficiálními údaji ministerstva a údaji, které získala z jiných zdrojů. Protože žádost zůstala bez odezvy, stěžovatelka podala první správní žalobu s návrhem, aby soud uložil ministerstvu poskytnout jí informace. Ministerstvo s tím nesouhlasilo, když po podání stěžovatelčiny žádosti ministr obrany vydal nařízení, kterým zahrnul tyto informace do seznamu utajovaných informací. Stěžovatelka proto podala druhou správní žalobu na zrušení utajované povahy informací, které soud nevyhověl, protože po zohlednění vojenského kontextu shledal utajení oprávněným a uveřejnění by dle něj znamenalo hrozbu pro národní bezpečnost. Poté soud zamítl i první žalobu, když v souladu s právní úpravou vycházel ze stavu v době vydání soudního rozhodnutí a odkázal toliko na utajovanou povahu informací.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že neumožnění přístupu k požadovaným informacím porušilo její právo na svobodu přijímání a šíření informací.

a) K přijatelnosti

Soud připomněl, že článek 10 Úmluvy nepřiznává osobě právo na přístup k informacím v držení úřadů, ani neukládá vládě povinnost dané informace zpřístupnit. Přesto toto právo nebo povinnost vznikne, napomáhá-li přístup k informacím osobě při výkonu jejího práva na svobodu projevu, zejména „svobody přijímat a šířit informace“ a kdy odepření vede k zásahu do tohoto práva. Soud proto přistoupil k posouzení naplnění kumulativních kritérií, která vyplývají z jeho judikatury a jimiž jsou: účel žádosti, povaha požadovaných informací, zvláštní role stěžovatelky ve vztahu k přijímání a šíření informací veřejnosti a připravenost a dostupnost informací (Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 156–157).

K účelu žádosti Soud uvedl, že ten směřoval k získání úplné a podrobné oficiální statistiky o nebojových úmrtích v ozbrojených silách. To by stěžovatelce umožnilo vytvořit si ucelený obraz a analyzovat příčiny událostí k naplnění jejích cílů, když dosud měla pouze kusé informace a chtěla je ověřit s informacemi ministerstva. Jejich neposkytnutí tedy omezovalo její schopnost přispět k veřejné debatě na základě přesných a spolehlivých informací (tamtéž, § 175). Informace proto byly „nezbytné“ pro realizaci práva stěžovatelky na svobodu projevu.

K povaze informací Soud podotkl, že informace musí splňovat kritérium veřejného zájmu, aby bylo možné dovolávat se jejich zpřístupnění podle Úmluvy. Veřejný zájem se týká věcí, které ovlivňují veřejnost do té míry, že se o ně může oprávněně zajímat, které přitahují její pozornost nebo se jí významně dotýkají zejména v tom, že ovlivňují blaho občanů nebo život společenství. To platí také o věcech, které mohou být značně kontroverzní nebo se týkají důležitých sociálních otázek či problémů, o kterých má veřejnost zájem být informována (Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 47). Podle Soudu je otázka nebojových úmrtí v ozbrojených silách předmětem výrazného veřejného zájmu.

K roli stěžovatelky Soud poznamenal, že nikdo nezpochybnil její úlohu „veřejného hlídacího psa“ ve vztahu k její snaze získat požadované informace. Její role se slučovala s rozsahem práva žádat o zpřístupnění informací v držení státu (Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku, cit. výše, § 166–167).

Ke kritériu připravenosti a dostupnosti informací Soud uvedl, že období, na které se žádost vztahovala, sice bylo poměrně široké, ale vnitrostátní orgány netvrdily, že by pro ně bylo shromáždění požadovaných informací zvláště zatěžující. Usoudil proto, že dané informace byly v zásadě připravené a dostupné (Yuriy Chumak proti Ukrajině, č. 23897/10, rozsudek ze dne 18. března 2021, § 32).

Soud proto shledal, že se článek 10 Úmluvy na danou věc uplatní.

b) K odůvodněnosti

S ohledem na výše uvedené Soud dále neměl pochyb, že nezpřístupnění informací zasáhlo do práv stěžovatelky podle čl. 10 odst. 1 Úmluvy. Zabýval se proto oprávněností zásahu ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy, tj. zda k němu došlo v souladu se zákonem, zda zásah sledoval legitimní cíl a byl „nezbytný v demokratické společnosti" k dosažení tohoto cíle.

Stran zákonnosti Soud shledal, že vnitrostátní orgány se opíraly jednak o právní úpravu v zákonech, jednak o nařízení ministra obrany, resp. jeho přílohu. Nařízení jako obecně závazný právní akt, kterým ministr schvaluje seznam utajovaných informací týkajících se armády, tvořilo také součást právního rámce (Robathin proti Rakousku, č. 30457/06, rozsudek ze dne 3. července 2012, § 40). Vnitrostátní právo tedy poskytovalo oporu pro daný zásah. Otázku jeho kvality, konkrétně přístupnost a předvídatelnost uplatňování nařízení, Soud posoudil až v rámci nezbytnosti a přiměřenosti zásahu. Zásah tedy byl stanoven zákonem ve smyslu čl. 10 odst. 2 Úmluvy. Soud rovněž neměl pochyb, že zásah sledoval legitimní cíl ochrany národní bezpečnosti.

U nezbytnosti zásahu Soud vyšel z toho, že se v dané věci řešilo zpřístupnění utajovaných informací kvůli ochraně národní bezpečnosti. Státy mají přitom široký prostor pro uvážení při vymezení, co je pro ně hrozbou. Pojem „národní bezpečnost" je ale nutné uplatňovat restriktivně a pouze tam, kde je prokázáno, že je nezbytné omezit zveřejnění informací v zájmu ochrany národní bezpečnosti. Soud zde jednak zkoumá, zda osoba mohla účinně zpochybnit tvrzení úřadů, že je v sázce národní bezpečnost, jinak by úřady mohly svévolně zasahovat do práv chráněných Úmluvou, a současně přezkoumá vnitrostátní rozhodovací postup, včetně účinnosti soudního přezkumu, zda obsahuje přiměřené záruky (Saure proti Německu, č. 8819/16, rozsudek ze dne 8. listopadu 2022, § 52–55).

Stěžovatelka podala celkem tři žádosti. První ministerstvo částečně vyhovělo a poskytlo jí jména, data narození a příčiny úmrtí vojáků v letech 2010 a 2011. U druhé žádosti ministerstvo poskytnutí jakýchkoli informací odmítlo. Na poslední nereagovalo a soud jen odkázal na utajovanou povahu informací. Nijak neposoudil přiměřenost opatření. S ohledem na široký prostor pro uvážení není úlohou Soudu zpochybnit posouzení úřadů, co je hrozbou pro stát. Stěžovatelka však žádala i informace, které jí již dříve poskytlo ministerstvo, případně jiné orgány (jména, data narození a příčiny úmrtí). Úmrtí v době, kdy je osoba pod kontrolou státu, lze podle Soudu považovat za záležitost spadající do veřejné sféry, o níž je značný zájem (Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii, cit. výše, § 107). Tím spíše proto měly soudy pečlivě posoudit žádost z hlediska různých druhů údajů zvlášť, provést vyvažování dotčených zájmů a přiblížit důvody nezpřístupnění jakékoli části z nich. Místo toho jen posoudily: (i) zda se žádost týkala utajovaných informací, (ii) zda ministr oprávněně vydal nařízení, ve kterém zařadil „incidenty a nehody v ozbrojených silách spolu s jejich příčinami" na seznam utajovaných informací, a (iii) zda měl k tomu pravomoc podle příslušných předpisů.

Stran posouzení, zda nařízení neoprávněně zasáhlo do práva stěžovatelky šířit informace veřejného zájmu kvůli zamítnutí její žádosti, Soud uvedl, že byť jeho přijetí mohlo svědčit o určité nejasnosti uplatňování právní úpravy, kterou se úřady snažily napravit, dané nařízení nepředstavovalo jediný podklad pro neposkytnutí informací, když soudy odkázaly i na úpravu zákonech. Úkolem Soudu není nahrazovat výklad vnitrostátních soudů; uplatňování práva je věcí vnitrostátních orgánů, zejména soudů. Soud se také nevyjadřuje k vhodnosti postupů zvolených zákonodárným a regulačním orgánem ohledně stanovení pravidel. Posuzuje toliko, zda jsou přijaté metody a jejich účinky v souladu s Úmluvou (Gorzelik a ostatní proti Polsku, č. 44158/98, rozsudek velkého senátu ze dne 17. února 2004, § 67).

Soud podotkl, že u druhé žaloby vnitrostátní soudy sdělily, že informace o incidentech a nehodách souvisejí s bojeschopností ozbrojených sil. Tyto informace jsou uvedeny v zákoně o státním a úředním tajemství jako informace podléhající utajení. Soud neměl důvod zpochybnit tento výklad. Podstatou však je, zda vysvětlení obstojí jako „relevantní a dostatečné". Platí přitom, že u národní bezpečnosti – oblasti, která tradičně tvoří jádro státní suverenity – nelze očekávat míru podrobností jako v jiných věcech. Podrobné zdůvodnění odmítnutí odtajnění utajovaných písemností může

odporovat samotnému účelu, pro který byly informace původně utajeny (Regner proti České republice, č. 35289/11, rozsudek velkého senátu 19. září 2017, § 158). Na druhou stranu u stěžovatelky soudy nijak nevysvětlily rozhodnutí ponechat v tajnosti veškeré informace. Podle Soudu tedy vnitrostátní soudy nepostupovaly v souladu s procesními standardy zaručenými článkem 10 Úmluvy a nesplnily povinnost uvést relevantní a dostatečné důvody, které by mohly opodstatnit zásah (Yuriy Chumak proti Ukrajině, cit. výše, § 47).

Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

Spravedlivé řízení

Rozsudek ze dne 9. prosince 2025 ve věci č. 13810/22 – *Stephan Kucera proti Rakousku*

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, pokud jde o právo na veřejné a ústní jednání, ačkoli celé jednání o přestupku před správním soudem proběhlo výhradně online prostřednictvím videokonference, a to z důvodu pandemie Covid-19.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl potrestán v přestupkovém řízení za porušení povinností souvisejících s provozem sázkové kanceláře, za což mu byla uložena pokuta a hrozil mu i náhradní trest odnětí svobody. Proti rozhodnutí podal správní žalobu k soudu a výslovně požádal o nařízení ústního jednání. V době, kdy měl správní soud o věci jednat, však byla v Rakousku v platnosti právní úprava přijatá v reakci na pandemii Covid-19, která umožňovala vést jednání distančně s využitím audiovizuální techniky, včetně situací, kdy žádný z účastníků není fyzicky přítomen v jednací síni. Správní soud proto stěžovatele předvolal k jednání s tím, že proběhne formou videokonference. Současně jej poučil o technických požadavcích, možnostech testovacího připojení a skutečnosti, že účastníci mohou využít vlastní technické vybavení. V soudní síni byla přítomna jen soudkyně. Prostřednictvím videokonference se k jednání připojili zapisovatel, zástupci obou stran i dva svědci. V počáteční fázi jednání se vyskytly technické potíže, které byly odstraněny během několika minut. Jednání proběhlo v plném rozsahu a stěžovatel i jeho právní zástupce mohli klást svědkům otázky i přednesli závěrečná vyjádření. Stěžovatel nicméně namítal, že touto formou nebylo zajištěno jeho právo na osobní účast na jednání, že veřejnost jednání nemohla sledovat a že technické potíže negativně ovlivnily kvalitu jeho obhajoby. Správní soud i Ústavní soud tyto námitky odmítly s tím, že daný postup měl zákonný základ, sledoval legitimní cíle spojené s ochranou veřejného zdraví a proběhl způsobem slučitelným s požadavky spravedlivého procesu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY (PRÁVO NA ÚSTNÍ JEDNÁNÍ A OSOBNÍ PŘÍTOMNOST)

Stěžovatel namítal, že konáním jednání výhradně prostřednictvím videokonference mu nebyla umožněna skutečná osobní účast na jednání a že technické potíže mu bránily řízení efektivně sledovat.

a) Obecné zásady

Právo obviněného osobně se účastnit jednání a být mu přítomen představuje jeden ze základních požadavků článku 6 a je úzce spjato se zárukami uvedenými v čl. 6 odst. 3, zejména právem obhajovat se osobně či prostřednictvím obhájce, klást otázky svědkům a účastnit se dokazování. Bez účasti obviněného lze tato práva vykonávat jen obtížně (Sejdovic proti Itálii, č. 56581/00, rozsudek velkého senátu ze dne 1. března 2006, § 81). Účast obviněného prostřednictvím videokonference není sama o sobě v rozporu s článkem 6 Úmluvy. Zvolený postup však musí sledovat legitimní cíl a být slučitelný s požadavky spravedlivého procesu, zejména s právem obviněného sledovat jednání a vystupovat v něm bez technických překážek a účinně a důvěrně komunikovat s obhájcem (Sakhnovskiy proti Rusku, č. 21272/03, rozsudek velkého senátu ze dne 2. listopadu 2010, § 98; Marcello Viola proti Itálii, č. 45106/04, rozsudek ze dne 5. října 2006, § 67). V souvislosti s použitím videokonference v době pandemie Covid-19 je třeba zkoumat, zda zvolená forma jednání sledovala legitimní cíl, např. omezení šíření viru, a zda měla dopad na spravedlivost řízení jako celek, např. v tom, že by soudci nemohli přímo posuzovat důležité důkazy. Ne každé oslabení zásady bezprostřednosti samo o sobě znamená, že řízení není spravedlivé (Alppi proti Finsku, č. 15736/22, rozhodnutí ze dne 28. listopadu 2023, § 22–24).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci není sporu o tom, že ústní jednání proběhlo a že se ho stěžovatel mohl účastnit. Případ se proto neřadí k těm, kdy byl obviněný z projednání věci vyloučen. Jádrem sporu není samotná existence ústního jednání, nýbrž forma jeho konání a způsob účasti stěžovatele, konkrétně prostřednictvím videohovoru. Soud se již zabýval účastí na jednání prostřednictvím videokonference, která se typicky týkala situací, kdy byl vzdáleně přítomen pouze jeden z účastníků (nejčastěji obviněný; viz Sakhnovskiy proti Rusku, cit. výše, § 23). Odlišnost nynější věci spočívá v tom, že jednání proběhlo plně prostřednictvím videokonference: všichni účastníci řízení, včetně soudce, soudního úředníka, stěžovatele, jeho obhájce, zástupců protistrany i svědků, se připojili na dálku, každý z vlastního místa, prostřednictvím samostatného audiovizuálního spojení. Přezkum Soud se zaměřil zejména na to, zda měl tento postup dostatečný právní základ a zda sledoval legitimní cíle, a to s ohledem na konkrétní okolnosti projednávaného případu.

Soud zdůraznil, že vnitrostátní právní úprava byla jasná a předvídatelná. Umožňovala vést ústní jednání prostřednictvím videokonference v případech, kdy to vyžadovala epidemiologická situace. V době, kdy mělo jednání proběhnout, nebyla vakcína proti Covid-19 ještě dostupná a Rakousko čelilo významnému nárůstu infekcí. Účelem právní úpravy bylo zajistit nepřerušené fungování soudnictví a současně chránit zdraví účastníků. Jednání bylo organizováno tak, aby stěžovateli umožnilo plnohodnotnou účast. Měl možnost připojit se na jednání společně se svým obhájcem Rovněž mohli oba prezentovat své argumenty a klást otázky svědkům. Technické potíže zaznamenané v protokolu byly krátkodobé a byly okamžitě napraveny. Soud nepovažoval stěžovatelovo tvrzení o trvalých zvukových potížích za prokázané, neboť ani on, ani jeho právní zástupce na konci jednání nežádali o přečtení protokolu, aby se ujistili, zda jim něco podstatného neuniklo. Za těchto okolností Soud neshledal, že by průběh jednání porušil základní záruky spravedlivého procesu. Zvláště zdůraznil, že sankce za přestupek měla formu pokuty a že šlo o řízení, kde se videokonference jeví jako přiměřený nástroj k dosažení účelu řízení za mimořádných okolností. Soud proto konstatoval, že nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy v aspektu práva na ústní jednání.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY (PRÁVO NA VEŘEJNÉ JEDNÁNÍ)

Stěžovatel dále tvrdil, že veřejnost neměla možnost se řízení účastnit, jelikož neměla jak se připojit k videokonferenci.

a) Obecné zásady

Veřejné projednání věci je jednou ze základních záruk zakotvených v článku 6 Úmluvy. Veřejnost řízení chrání účastníky před tajným výkonem spravedlnosti, napomáhá zachovávat důvěru veřejnosti v justici a přispívá k transparentnosti fungování soudní moci (Riepan proti Rakousku, č. 35115/97, rozsudek ze dne 14. listopadu 2000, § 27).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci nebyla veřejnost z jednání v online prostředí formálně vyloučena (srov. Krestovskiy proti Rusku, č. 14040/03, rozsudek ze dne 28. října 2010, § 26). Avšak faktické překážky mohou porušit právo na veřejnost jednání stejným způsobem jako překážky právní. Požadavek veřejnosti je splněn tehdy, pokud veřejnost má možnost se o jednání dozvědět, ví, kdy a kde se koná, a místo jednání je pro ni v zásadě přístupné. Pokud se jednání koná mimo standardní soudní síň nebo neobvyklou formou, vyplývá z článku 6 povinnost státu přijmout kompenzační opatření, která veřejnosti umožní získat informace o formě a místě projednávání věci (Riepan proti Rakousku, cit. výše, § 28–29).

Soud připustil, že existovaly nejasnosti ohledně toho, kdy přesně bylo na dveře jednací síně vyvěšeno papírové oznámení s přístupovými údaji k videokonferenci. Podstatné však bylo, že veřejnost mohla z vývěsky soudu bez obtíží zjistit číslo jednací síně, v níž se soudkyně nacházela. Pokud by se veřejnost do jednací síně dostavila, předsedající soudkyně by zájemce mohla informovat o možnosti sledovat jednání on-line. Soud zdůraznil, že účelem principu veřejnosti není garantovat za všech okolností přítomnost široké veřejnosti, ale zajistit možnost veřejné kontroly řízení. Pokud je veřejnosti umožněn přístup alespoň prostřednictvím technologií, bude tato zásada zpravidla splněna. Skutečnost, že někteří členové veřejnosti nemusí mít potřebné technické vybavení či dovednosti, aby se k videokonferenci připojili, sama o sobě neznamená, že jednání nebylo veřejné. Na základě těchto okolností Soud uzavřel, že nedošlo k porušení článku 6 Úmluvy ani v aspektu veřejnosti jednání.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

První čtvrtletí roku bylo na nové stížnosti poměrně bohaté. Dorazilo jich celkem osm, sedm k Evropskému soudu pro lidská práva a jedno oznámení k Výboru OSN pro práva dítěte (CRC). Stížnost *Nárožný* se týká spravedlivosti odsouzení k doživotnímu trestu odnětí svobody a reálné naděje na podmíněné propuštění z tohoto trestu. Ve věci *Redl* je namítán nepřiměřený zásah do svobody pohybu v důsledku délky rozhodování o návrhu na zrušení zákazu vycestování a absence účinného prostředku nápravy. Stěžovatel *Čermák* brojí proti údajné podjatosti soudkyně, která rozhodovala o jeho vině, třebaže dříve projednávala související trestní věc hlavních pachatelů, z níž převzala důkazy. Případ *L. B.* se týká vyšetřování domácího násilí, kde měly orgány činné v trestním řízení posuzovat jednotlivé incidenty izolovaně a nezohlednit jejich souhrnný účinek, a to údajně též pod vlivem genderových stereotypů. Stížnost *SYNOT GASTRO SLOVAKIA s.r.o.* se vztahuje k uzavření hotelu s wellness na základě později zrušených pandemických opatření bez poskytnutí náhrady. Stížnost *FinArt s.r.o.* se týká předvídatelnosti odmítnutí nároku na náhradu majetkové škody způsobené nepřiměřenou délkou řízení a současně přiměřenosti délky samotného odškodňovacího řízení. Případ *Žádníková* otevírá zásadní otázky ohledně odložení nástupu do výkonu trestu u kojící matky a zajištění péče o dítě, včetně rizika jejich odloučení a zohlednění nejlepšího zájmu dítěte. Štrasburský soud v dané věci vydal předběžné opatření, které později zrušil na podkladě informací poskytnutých vládou. A konečně ve věci *D. K.*, oznámení projednávaného Výborem pro právě dítěte, je namítáno odebrání nezletilého z příbuzenské pěstounské péče, nedostatečné zastoupení v řízení a diskriminační povaha nařízení ústavní výchovy vůči romskému dítěti.

Trestní řízení

Nárožný (č. 30016/24) – změna složení senátu na základě rozhodnutí odvolacího soudu a možnost podmíněného propuštění z doživotního trestu

Stěžovatel a jeho matka byli obžalováni z vraždy stěžovatelova otce a jeho manželky. Těla se nenašla a obžaloba stála na sérii nepřímých důkazů. Nalézací soud měl za prokázané, že poškození byli usmrceni, a to právě obžalovanými. Neměl však dostatek důkazů, aby rozhodl, zda obžalovaní jednali společně, nebo jen jeden z nich a který. Oba proto zprostil obžaloby. Odvolací soud zprošťující rozsudek dvakrát zrušil kvůli nedostatkům v hodnocení důkazů. Když nalézací soud napotřetí rozhodl o zproštění poté, co s odkazem na nepřílehavou judikaturu vyloučil několik klíčových důkazů, odvolací soud jeho rozsudek znovu zrušil a nařídil, aby věc projednal a rozhodl soud v jiném složení senátu. Ústavní stížnost, v níž stěžovatel namítal porušení práva na zákonného soudce, Ústavní soud odmítl. Nové složení senátu bylo určeno ze soudních oddělení hlavního pracoviště nalézacího soudu, jelikož na pobočce, na kterou věc původně napadla, nebylo možné věc přidělit žádnému ze zbylých dvou oddělení příslušné specializace. Po novém hlavním líčení byl stěžovatel shledán vinným. Odvolací soud odsuzující rozsudek potvrdil a stěžovateli uložil doživotní trest. S dovoláním ani ústavní stížností stěžovatel neuspěl. Ústavní soud nepřisvědčil stěžovatelovým námitkám proti postupu odvolacího soudu, předání věci z pobočky na hlavní pracoviště ani proti uložení doživotního trestu.

Stěžovatel namítá, že byl v rozporu s čl. 6 odst. 1 Úmluvy odňat svému zákonnému soudci. Porušení práva na soud zřízený zákonem spatřuje jednak v rozhodnutí odvolacího soudu přidělit věc soudu prvního stupně v jiném složení senátu, jednak v následném předání věci na jiné pracoviště nalézacího soudu. Dále namítá, že v rozporu s článkem 3 Úmluvy nemá jako doživotně odsouzený fakticky naději na podmíněné propuštění, protože žádný doživotně odsouzený v České republice nebyl dosud podmíněně propuštěn.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Redl (č. 9622/25) – zákaz vycestování do zahraničí a délka řízení o návrhu na jeho zrušení

Stěžovateli byl v září 2022 při podmíněném propuštění z vazby uložen zákaz vycestování z území České republiky. Dne 20. května 2024 stěžovatel požádal o zrušení tohoto zákazu, a to mimo jiné s odůvodněním, že se jeho partnerka s dětmi přestěhovaly do Španělska v důsledku medializace jeho trestní věci. Po vyjasnění

několika procesních otázek bylo jeho žádosti vyhověno dne 19. března 2025 s odůvodněním, že zákaz již není nezbytný. Ústavní soud téhož dne odmítl jako zjevně neopodstatněnou ústavní stížnost, v níž stěžovatel namítal především průtahy v rozhodování o jeho žádosti na zrušení zákazu vycestování. Ústavní soud přitom posuzoval pouze období do data podání ústavní stížnosti (19. září 2024). Během trvání zákazu byly stěžovateli na základě jednotlivých žádostí několikrát povoleny cesty do zahraničí za účelem výkonu práva na rodinný život.

Stěžovatel namítá porušení článku 2 Protokolu č. 4 k Úmluvě, neboť zásah do jeho práva na svobodu pohybu měl být nepřiměřený především v důsledku skutečnosti, že posouzení jeho žádosti o zrušení zákazu vycestování trvalo deset měsíců. Dále namítá, že neměl k dispozici účinný vnitrostátní prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Čermák (č. 26173/25) – spravedlivé řízení a nestranný soud

V roce 2023 trestní soud shledal stěžovatele vinným účastenstvím ve formě pomoci jednak na pokračujícím zločinu krádeže, jednak na pokračujícím přečinu poškození cizí věci. Stěžovatel, povoláním zámečník, měl hlavním pachatelům trestné činnosti poskytnout v několika případech informace o stavu objektů, hlídat v jejich blízkosti, poskytnout duplikát klíče k trezorové místnosti, obdržet část odcizené finanční hotovosti, resp. poskytnout číselný kód k trezoru. Trestní soud provedl v řízení jako důkaz kromě jiného i přílohový spis téhož soudu, který se týkal trestné činnosti hlavních pachatelů, jimž měl stěžovatel pomáhat uvedenými způsoby. Ti byli dříve odsouzeni v samostatném trestním řízení, jehož se stěžovatel neúčastnil. Trestním senátům předsedala v obou případech tatáž soudkyně. Nadřízené soudy, resp. Ústavní soud, se neztotožnily s námitkou zpochybňující nestrannost předsedkyně senátu a neshledaly ani jiná pochybení v řízení.

Podle stěžovatele k jeho odsouzení vedly závěry z dřívějšího trestního řízení, kterého se neúčastnil a ve kterém byli odsouzeni hlavní pachatelé trestné činnosti. Současně soudním senátům v obou řízeních předsedala tatáž soudkyně. Stěžovatel proto namítá, že uvedeným postupem bylo porušeno jeho právo na spravedlivé řízení a na nestranný soud podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Domácí násilí

L. B. (č. 22390/25) – reakce státu na trestní oznámení o násilí ze strany rodiče

Stěžovatelka na policii oznámila, že její otec se na ní i její matce dlouhodobě dopouští násilí. To mělo být převážně psychické a ekonomické, avšak ojediněle doprovázené i fyzickými útoky. Policejní orgán tu část podání, která se týkala fyzického napadení matky, vyčlenil na samostatné řízení. Následně věc odložil s odůvodněním, že matka jako poškozená nedala k trestnímu stíhání manžela souhlas. Zbylou část podání policejní orgán odevzdal správnímu orgánu k projednání přestupku; dané jednání podle něj nedosáhlo intenzity žádného trestného činu. Tento závěr následně potvrdilo dozorové i dohledové státní zastupitelství. Orgány činné v trestním řízení poukázaly na to, že k fyzickému útoku otce na stěžovatelku došlo jen jednou a už mu za to v minulosti byla uložena pokuta za přestupek. O ekonomickém násilí mluvit nelze; stěžovatelka jako dospělá a svéprávná osoba totiž není na svého otce odkázána jako na jediný zdroj živobytí. Ohledně urážek orgány uvedly, že jsou mezi otcem a dcerou vzájemné, a mohou naplnit pouze znaky přestupku, nikoliv trestného činu.

Stěžovatelka namítá, že policie neopatřila veškeré relevantní důkazy, a zejména že orgány činné v trestním řízení posuzovaly jednotlivé incidenty izolovaně. Místo toho měly dle ní zhodnotit dlouhodobé jednání otce jako celek, a to nejen vůči ní, ale i vůči její matce. Jen tak totiž lze účinně vyšetřit domácí násilí, pro které je charakteristická provázanost jednotlivých jednání, jež se sama o sobě mohou jevit jako beztrestná.

Soud klade vládě otázky na poli článků 3 a 8 (zákaz špatného zacházení a právo na respektování soukromého života), a to samostatně i ve spojení s článkem 14. U posledního citovaného ustanovení se ptá, zda došlo k porušení zákazu diskriminace v důsledku tvrzených genderových stereotypů. Na nich mělo být založeno policejní rozhodnutí o odložení trestního oznámení stěžovatelky.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Pandemie COVID-19

SYNOT GASTRO SLOVAKIA s.r.o., odštěpný závod (č. 26153/25) – omezení vlastnických práv během pandemie

Stížnost se týká dočasného uzavření stěžovatelčina hotelu v období od 12. dubna do 30. května 2021, k němuž došlo v důsledku mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví vydaných podle pandemického zákona a zákona o ochraně veřejného zdraví za účelem zamezení šíření onemocnění COVID-19. Tato opatření byla následně Nejvyšším správním soudem zrušena nebo prohlášena za nezákonná. Stěžovatelka se poté domáhala náhrady škody podle zákona o odpovědnosti státu za škodu. Ačkoliv skutečnou škodu vyčíslila na přibližně 14,5 milionu Kč, po státu požadovala pouze symbolickou částku 39 000 Kč odpovídající jednodennímu uzavření hotelu. Obecné soudy však dospěly k závěru, že náhradu škody nelze přiznat, pokud dotčená osoba nebyla účastníkem řízení, v němž bylo dané opatření vydáno. Ústavní soud sice shledal tento přístup obecných soudů přehnaně formalistickým, nicméně konstatoval, že stěžovatelka podmínky pro přiznání náhrady škody stejně nesplnila. Ústavní stížnost proto odmítl z důvodu, že se týkala bagatelní částky.

Stěžovatelka namítá porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě a tvrdí, že bylo porušeno její právo na pokojné užívání majetku. Toto porušení spatřuje v povinnosti uzavřít svůj podnik na základě protipandemických opatření, která byla později prohlášena za nezákonná, a v tom, že stát za tento zásah do jejích majetkových práv neposkytl žádnou finanční náhradu.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde.

Délka řízení

FinArt s.r.o. (č. 19736/25) – náhrada škody způsobené délkou řízení

Stížnost se týká řízení o náhradu škody, v němž se stěžovatelka, obchodní společnost, domáhá náhrady škody způsobené nepřiměřenou délkou excindačního řízení vedeného v letech 2001-2009. V tomto předchozím řízení se stěžovatelka domáhala vynětí svého majetku z konkurzní podstaty třetí osoby. Po dobu jeho trvání nemohla nakládat s nemovitostmi, čímž jí měla vzniknout škoda v podobě ušlého zisku a povinnosti hradit daň z nemovitosti. V řízení o náhradu škody, které trvalo více než 12 let, soudy uznaly, že původní řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, avšak nepřiznaly stěžovatelce náhradu majetkové škody. Odvolací soud v průběhu odškodňovacího řízení s ohledem na vývoj judikatury změnil přístup k určení rozhodného okamžiku pro stanovení hodnoty majetku určující vznik a výši majetkové škody. Následně dospěl k závěru, že stěžovatelka neunesla důkazní břemeno k tomuto okamžiku, a její žalobu zamítl. Ústavní soud následně odmítl její ústavní stížnost jako zjevně neopodstatněnou.

Stěžovatelka namítá porušení práva na spravedlivý proces chráněného článkem 6 Úmluvy z důvodu, že vnitrostátní soudy svévolně a nepředvídatelně odmítly její nárok na náhradu majetkové škody způsobené nepřiměřeně dlouhým řízením a že řízení o náhradě škody samo trvalo nepřiměřeně dlouho.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici zde

Výkon trestu odnětí svobody matek malých dětí

Žádníková (č. 7425/26) – předběžné opatření ESLP o odložení nástupu do výkonu trestu odnětí svobody kojící matky

V květnu 2024 byla stěžovatelka odsouzena na základě dohody o vině a trestu, kterou schválil příslušný okresní soud, k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce 12 měsíců. Výkon trestu jí byl odložen na dobu jednoho roku od porodu do konce srpna 2025. Začátkem srpna 2025 požádala stěžovatelka o další odklad výkonu trestu, jelikož dítě je kojeno a péči o něj nemůže převzít otec, který se rovněž nachází ve výkonu trestu, ani nikdo v širší rodině. Žádosti nebylo vyhověno, což v prosinci 2025 potvrdil i odvolací soud. Okresní soud následně v lednu 2026 vydal výzvu k nástupu do výkonu trestu odnětí svobody. Počátkem února 2026 podala stěžovatelka novou žádost o odklad výkonu trestu

z důvodu závislosti dcery na její osobě a nezajištění péče o ni v případě nástupu stěžovatelky do výkonu trestu. Požádala také o obnovu řízení, kdy uvedla, že při uzavírání dohody o vině a trestu byla uvedena v omyl, pokud jde o možnost nastoupit do výkonu trestu společně s nezletilou dcerou.

Stěžovatelka se obrátila na soud ve Štrasburku s návrhem na vydání předběžného opatření, kterým by bylo zamezeno jejímu odloučení od dcery v případě nástupu do výkonu trestu odnětí svobody. Soud dne 24. února 2026 vydal předběžné opatření na základě článku 39 jednacího řádu s tím, že stěžovatelka nesmí nastoupit do výkonu trestu do 24. března 2026. Současně vyzval vládu, aby mu sdělila, co se stane s nezletilou po dobu výkonu trestu v nástupní věznici a zda dojde k odloučení stěžovatelky a dcery, zda by příslušné orgány mohly zajistit výkon trestu stěžovatelky společně s dítětem a za jakých podmínek, a konečně zda bude před rozhodnutím o nástupu stěžovatelky do výkonu trestu zohledněn nejlepší zájem dítěte.

Vláda, potažmo KVZ se obeznámila se situací stěžovatelky a poskytla Soudu odpovědi na jím položené otázky. Zejména uvedla, že ačkoli v současné době není možné, aby stěžovatelka nastoupila do Věznice ve Světlé nad Sázavou, která jako jediná umožňuje pobyt matek s dětmi, ihned společně s dítětem, jelikož nejde o nástupní věznici, tento postup je odůvodněn důležitými organizačními a bezpečnostními důvody. Současně zdůraznila připravenost vnitrostátních orgánů zkrátit odloučení stěžovatelky od dítěte na nezbytné minimum. Podrobně popsala procesy v nástupní věznici i podmínky přemístění stěžovatelky do věznice umožňující pobyt matek s dětmi. Připomněla, že nárok na umístění do této věznice není automatický: vyžaduje podání žádosti a doložení příslušných podkladů, a tedy i součinnost stěžovatelky. Totéž platí pro zajištění péče o dítě po krátkou dobu, po kterou by se stěžovatelka nacházela v nástupní věznici. Soud proto následně přehodnotil své původní rozhodnutí a dne 23. března 2026 vydané předběžné opatření zrušil.

Ústavní výchova a kolizní opatrovnictví

D. K. (č. 281/2026) – odebrání romského dospívajícího chlapce z příbuzenské pěstounské péče, nařízení ústavní výchovy a zastoupení dítěte v tomto řízení

Oznamovatel, romský chlapec, kterému bylo v době podání oznámení k Výboru pro práva dítěte 16 let, byl od útlého věku v pěstounské péči babičky. V průběhu školní docházky se u něj vyskytly kázeňské problémy – pozdní příchody, nevhodné chování vůči pedagogům a nezapojování se do výuky. OSPOD zaslal okresnímu soudu podnět, ve kterém navrhoval uložení výchovného opatření babičce, jenž vyústil v zahájení řízení o nařízení ústavní výchovy. Tentýž OSPOD byl následně v tomto řízení ustanoven kolizním opatrovníkem nezletilého. Okresní soud pěstounskou péči zrušil a nařídil ústavní výchovu nezletilého s odůvodněním, že babička nemá dostatečné výchovné kompetence a není schopna korigovat nevhodné chování nezletilého ani plnit povinnosti pěstounky. Rozhodnutí potvrdil odvolací soud. Podanou ústavní stížnost Ústavní soud odmítl. Oznamovatel byl nejprve umístěn do diagnostického ústavu, následně do dětského domova se školou.

Oznamovatel spatřuje porušení Úmluvy o právech dítěte zejména v tom, že v řízení o nařízení ústavní výchovy nebyl účinně zastoupen, neboť kolizním opatrovníkem byl ustanoven tentýž OSPOD, který řízení fakticky inicioval, že vnitrostátní orgány dostatečně nezohlednily jeho názor ani zvláštní povahu příbuzenské pěstounské péče, a že nařízení ústavní výchovy, jehož důvody se vztahovaly výlučně k jeho chování ve škole, sleduje nepřípustný kázeňský účel a je projevem systémové diskriminace Romů v České republice.

Velký senát Soudu

V prvním čtvrtletí roku 2026 nepřijal velký senát žádný rozsudek, ani nedošlo k žádnému případu vzdání se pravomoci senátu ve prospěch velkého senátu. V jedné věci ale kolegium pěti soudců vyhovělo žádosti vlády o postoupení věci velkému senátu.

Úplný zákaz kouření ve vězení

Vainik a ostatní proti Estonsku (č. 17982/21 a 2 další)

Stížnosti podali tři vězni, kteří byli ve výkonu trestu odnětí svobody v říjnu 2017, kdy v Estonsku vstoupil v platnost úplný zákaz kouření ve věznicích. Jako dlouholetí kuřáci namítali porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy. Uvedli, že v důsledku zákazu u nich došlo k abstinenčním symptomům včetně problémů se spánkem, deprese, úzkosti a přírůstku váhy. Rovněž tvrdili, že jim v této souvislosti nebyla nabídnuta substituční léčba.

Senát třetí sekce Soudu v rozsudku ze dne 4. listopadu 2025 poměrem čtyř hlasů ke třem dospěl k závěru o porušení článku 8 Úmluvy. Poukázal na to, že se jedná o první případ, v němž se zabývá úplným zákazem kouření ve vězení. Namítaný zákaz vyhodnotil jako v souladu se zákonem a sledující legitimní cíl, konkrétně ochranu práv a svobod jiných vězňů a personálu před negativními dopady pasivního kouření. Byť úplný zákaz kouření ve vězení je zatím mezi členskými státy Rady Evropy výjimečný, v posledním období lze sledovat obecný mezinárodní trend k ochraně osob před pasivním kouřením, a to jak obecně, tak i ve vězeňském kontextu. Rozhodnutí jednotlivce, zda bude kouřit, je zároveň potřeba vnímat jako projev svobody rozhodovat o vlastním těle a zdraví, a tedy jako výkon osobní autonomie. To se vztahuje i na vězně, u nichž může být navíc kouření prostředkem k uvolnění úzkosti a stresu. Tyto aspekty nicméně nebyly při přijímání estonské úpravy dostatečně zváženy. Tím žalovaný stát překročil svůj prostor pro uvážení v této oblasti.

Věc byla velkému senátu postoupena na žádost vlády v březnu 2026. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici zde.

Dne 30. června 2026 velký senát vydal rozsudek, ve kterém jednomyslně rozhodl o vyškrtnutí stížností ze svého seznamu případů. Vyšlo totiž najevo, že první ze stěžovatelů pět dnů po postoupení věci velkému senátu zemřel a jeho dědicové nejsou známi. U zbylých dvou stěžovatelů estonská vláda informovala Soud, že byli již před několika lety propuštěni z vězení, a zároveň doložila jejich současné soukromé adresy. Na výzvu Soudu ovšem následně ani jeden z nich nereagoval. Ve světle uvedeného vláda navrhla Soudu, aby podle článku 37 Úmluvy rozhodl o vyškrtnutí stížností.

Soud tomuto návrhu vyhověl u prvního stěžovatele ve smyslu čl. 37 odst. 1 písm. c) Úmluvy (absence důvodnosti pokračování v posuzování stížnosti) a u zbylých dvou stěžovatelů na základě čl. 37 odst. 1 písm. a) Úmluvy (stěžovatel netrvá na své stížnosti). Současně se podle čl. 37 odst. 1 *in fine* zabýval otázkou, zda dodržování lidských práv vyžaduje, aby pokračoval v posuzování stížností, avšak dospěl k negativní odpovědi. Poukázal přitom na to, že se stěžovatelé již nenacházejí ve vězení, a tudíž nejsou vystaveni úplnému zákazu kouření. Ohledně tohoto zákazu nebyla podána ani žádná další stížnost k Soudu, ať už proti Estonsku či jinému státu. Nelze se proto domnívat, že věc vznáší otázku obecného významu.

Závěrem velký senát Soudu zdůraznil, že jeho rozsudek znamená, že původní rozsudek v této věci, vydaný senátem třetí sekce, nevstoupil v právní moc, a je tedy právně nulitní.

Rozsudek je dostupný zde.

Výkon rozsudků Soudu

Kolegium expertů k výkonu rozsudků Soudu

Dne 29. dubna 2026 proběhlo třinácté zasedání Kolegia expertů. Projednalo tři důležité rozsudky Soudu a jedno rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte. Ke členům Kolegia promluvil také pan ministr spravedlnosti Jeroným Tejc.

Podklady k zasedání jsou k dispozici zde, podrobný zápis zde.

Níže naleznete ve stručnosti závěry Kolegia k jednotlivým projednaným rozsudkům a rozhodnutí.

Krpelík proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 12. června 2025 Soud rozhodl, že použití usvědčujících výpovědí z přípravného řízení k odsouzení poté, co se stěžovatel se sníženým intelektem toliko po standardizovaném poučení vzdal svých práv, včetně práva na pomoc obhájce, mělo za následek nespravedlivost řízení jako celku.

Závěry Kolegia: Kolegium souhlasilo, že v rámci výkonu rozsudku není nutné měnit stávající právní úpravu a že k odstranění nedostatků identifikovaných v rozsudku napomohou připravovaná pomůcka pro policisty k usnadnění včasné identifikace zranitelných osob s mírnou poruchou vývoje intelektu a chystaný zjednodušený vzoru poučení o právech.

Černý a ostatní proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 18. prosince 2025 Soud shledal porušení práva stěžovatelů – advokátů na respektování soukromého života a korespondence kvůli založení jejich privilegované komunikace s klientem do spisu ze strany trestního soudu, a v této souvislosti i porušení práva na účinný prostředek nápravy.

Závěry Kolegia: Kolegium souhlasilo, že řádný výkon rozsudku nutně vyžaduje změny v dotčených právních předpisech, především v trestním řádu. V této souvislosti vzalo na vědomí rozdělení legislativních prací do dvou fází s cílem vyřešit přednostně novelizací trestního řádu problematiku vynětí privilegované komunikace již založené v trestním spise. Uvítalo rovněž záměr vypracovat teze řešení ostatních nedostatků identifikovaných v rozsudku, které budou následně předloženy k odborné diskuzi. Na příštím zasedání bude Kolegium seznámeno s dalším postupem a harmonogramem prací a bude mu představeno zamýšlené legislativní řešení v souladu s akčním plánem k výkonu rozsudku, který bude Výboru ministrů Rady Evropy předložen v září 2026.

D. H. a ostatní proti České republice

Rozsudek Soudu: dne 13. listopadu 2007 velký senát Soudu konstatoval, že nadměrným zařazováním romských žáků do škol pro lehce mentálně postižené došlo k porušení práva stěžovatelů, 18 romských žáků, na rovný přístup ke vzdělání

Závěry Kolegia: Kolegium uvítalo informace o postupu ve výkonu rozsudku včetně řady přijatých opatření v rámci implementace Akčního plánu z prosince 2023, který byl zaměřený na tři pilíře: reformu poradenského systému k zamezení chybné diagnostiky MPVI (mírná porucha vývoje intelektu), podporu etnické desegregace ve vybraných lokalitách a podporu běžných škol včetně zavedení pozice sociálního pedagoga a zakotvení finanční podpory pro vzdělávání sociálně-znevýhodněné žáků. V této souvislosti především uvítalo informace o výsledcích pilotního projektu Desegregace a poukázalo v této souvislosti na identifikovanou potřebu posílení zákonných a kontrolních nástrojů státu vůči zřizovatelům základních škol, a to zejména jasné vymezení jejich odpovědnosti za předcházení a odstraňování segregace ve vzdělávání.

Kolegium též uvítalo, že MŠMT plánuje v připravovaném akčním plánu stanovit konkrétní měřitelné cíle pro další období včetně snížení počtu segregovaných škol. Kolegium vyzdvihlo, že příprava nového akčního plánu bude projednána s Expertním fórem k výkonu rozsudku D. H. a ostatní a do jeho přípravy budou zapojeni zástupci Romů včetně vládní zmocněnkyně pro záležitosti romské menšiny.

Kolegium konečně uvítalo i přijetí Akčního plánu k podpoře účasti romských a sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání, který představuje důležitý čtvrtý pilíř výkonu rozsudku vzhledem k významu, který předškolní vzdělávání má pro předcházení vzdělávacího neúspěchu a segregaci dítěte a vyzývá k jeho řádné implementaci.

B. J. a P. J. proti České republice

Rozhodnutí Výboru OSN pro práva dítěte: dne 5. května 2023 Výbor shledal, že vydáním předběžného opatření nařizujícího nucené odebrání nezletilých oznamovatelů z péče rodičů a jejich umístění do ústavní péče došlo k porušení čl. 3 odst. 1 a čl. 9 odst. 1–3 Úmluvy o právech dítěte, neboť vnitrostátní soud pečlivě nezvážil možné dopady na život oznamovatelů, ani alternativy k ústavní péči. Nevyslechnutí oznamovatelů během předmětného řízení dále představovalo porušení článku 12 této úmluvy.

Závěry Kolegia: Kolegium vzalo na vědomí náměty členů Kolegia k problematice výkonu kolizního opatrovnictví a vyjadřuje podporu zřízení expertního fóra při Kolegiu, které se bude v podrobnostech zabývat možnostmi řešení a návrhy opatření.

Ústní jednání ve Výboru ministrů Rady Evropy

Dne 10. června 2026 Výbor ministrů Rady Evropy ústně projednal stav výkonu rozsudku *D. H. a ostatní proti České republice*, který se týká diskriminace a segregace romských žáků ve vzdělávání. Ústní projednání se koná jen v případě nejvýznamnějších případů z těch, které jsou zařazeny do tzv. posíleného dohledu. Česká republika má v posíleném dohledu dva rozsudky: *D. H. a ostatní* a rozsudek *V proti České republice,* který se týká úmrtí pacienta v psychiatrické nemocnici po použití taseru ze strany policistů.

D. H. a ostatní proti České republice

Delegaci České republiky vedl pan Jindřich Fryč, vrchní ředitel sekce mezinárodní spolupráce a podpory ve vzdělávání MŠMT. Výboru ministrů představil pokrok dosažený v posledních letech i priority pro další období.

Za nejdůležitější posun uplynulého období lze označit zkvalitnění a standardizace diagnostiky ve školských poradenských zařízeních s cílem účinného rozlišení mezi sociálním znevýhodněním a lehkým mentálním postižením (nově tzv. mírná porucha vývoje intelektu); pilotní projekt Desegregace, který ve vybraných lokalitách ověřil konkrétní postupy práce v území se školami, zřizovateli a místními aktéry včetně Romů a identifikoval klíčové faktory úspěšné implementace desegregačních opatření (závěrečná zpráva a příklady metodických nástrojů na Desegregace.cz); nový systém indexovaného financování škol, který přinese dodatečné prostředky školám vzdělávajícím vyšší podíl znevýhodněných žáků např. pro doučování, exkurze, pomůcky, vyšší odměny pro učitele i odborné pozice včetně sociálního pedagoga; a přijetí akčního plán na podporu účasti romských a sociálně znevýhodněných dětí v předškolním vzdělávání, které významně zvyšuje připravenost romských žáků na základní školu a předchází pozdějšímu vzdělávacímu neúspěchu.

Dosavadní opatření se nicméně zatím dostatečně nepropsala do nižšího počtu segregovaných škol ani do snížení počtu romských žáků vzdělávaných ve speciálních školách na základě chybné diagnostiky. Klíčovým úkolem do dalšího období proto bude jasněji vymezit odpovědnost zřizovatelů za kvalitu vzdělávání a předcházení segregace a posílit nástroje státu k prosazování rovného přístupu ke vzdělávání.

Výbor ministrů ve svém rozhodnutí ocenil všechna přijatá opatření. Současně však vyjádřil vážné znepokojení nad omezeným pokrokem a apeloval především na potřebu stanovení konkrétních a měřitelných cílů do dalšího období, jakož i na pokračování cílené desegregace v území spolu s nutností posílit odpovědnostní mechanismy a kontrolní nástroje státu včetně zakotvení zákazu etnické segregace ve vzdělávání. Závěrem Českou republiku vyzval, aby do konce roku 2026 přeložila nový akční plán, který bude obsahovat podrobnější analýzu dosud přijatých opatření a plán kroků, která budou reagovat na identifikované výzvy.

Celý text rozhodnutí Výboru ministrů je k dispozici zde.

Užitečné odkazy

HUDOC – databáze judikatury ESLP
http://hudoc.echr.coe.int/

Evropský soud pro lidská práva
http://www.echr.coe.int/

Česká databáze vybraných rozsudků a rozhodnutí ESLP
http://mezisoudy.cz/

Přehled všech vydání Zpravodaje KVZ
https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz

Veřejný ochránce práv
http://www.ochrance.cz/

Nejvyšší soud České republiky
http://www.nsoud.cz/

Ústavní soud České republiky
http://www.usoud.cz/

Databáze rozhodnutí smluvních orgánů OSN
http://www.ohchr.org/en/

Rada Evropy
http://www.coe.int/

Nejvyšší správní soud
http://www.nssoud.cz/

Databáze judikatury web: mezisoudy.cz

Kontakt:
Kancelář vládního zmocněnce
pro zastupování ČR před ESLP
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
kvz@msp.justice.cz, www.justice.cz

Úvodní fotografie: © Paulgrecaud | Dreamstime.com
Fotografie u Slova úvodem © Eliška Šmejkalová
Fotografie u Slova závěrem © Jana Martinková

Zpravodaj KVZ: vydává Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti.
Autoři anotací (v abecedním pořadí): Kristýna Bočková (NS), Nikola Burdová (KVZ), Jakub Drahorád (KVZ), Jakub Dubják (KVOP), Eliška Hronová (KVZ), Vladimír Janoušek Pysk (KVZ), Miroslav Kaštyl (KVZ), Jana Martinková (KVZ), Kamila Pelíšková (NSS), Anna Slezáková (KVZ), Viktória A. Sutórisová (ÚS), Martina Šiváková (KVZ), Gabriela Zukalová (KVZ).
Obsah Zpravodaje: Jana Martinková.

V příštím čísle

V prvním čtvrtletí roku 2026 Soud ve vztahu k **České republice** přijal pět rozhodnutí. Ve věci Blažová a ostatní proti České republice Soud na poli práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy a práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 rozhodoval o stížnosti související se **sledováním vozidel** ze strany policie. Stížnost zamítl zčásti pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy a zčásti pro neopodstatněnost. Dále se Soud zabýval dvěma stížnostmi otců namítajících porušení práva na respektování rodinného života podle článku 8 Úmluvy: zatímco ve věci Tůma proti České republice se jednalo o otce, který brojil proti **svěření dcery do péče babičky**, ve věci Münster proti České republice směřovala stížnost proti **neúčinnému výkonu práva na styk se synem** a zamítnutí návrhu na střídavou péči. V obou případech Soud dospěl k závěru o zjevné neopodstatněnosti stížnosti, když shledal, že vnitrostátní orgány náležitě zohlednily všechny relevantní okolnosti případu, včetně nejlepšího zájmu dítěte. Věc Pávek proti České republice se týkala práva na spravedlivé řízení podle článku 6 Úmluvy, kdy muž odsouzený za vraždu namítal, že jeho odsouzení bylo založeno na tzv. **důkazu z doslechu**. Soud však i tuto stížnost zamítl jako zjevně neopodstatněnou, když dospěl k závěru, že stěžovatel měl dostatečnou možnost svědka vyslechnout a zpochybnit jeho výpověď a vnitrostátní soudy tuto výpověď hodnotily s náležitou pečlivostí. Nakonec ve věci P-Holding, s.r.o. proti České republice Soud rozhodl, že určením, že pozemky, které byly po pravomocném soudním rozhodnutí více než 10 let ve vlastnictví stěžovatelky, jsou ve vlastnictví státu, nedošlo k porušení práva vlastnit majetek podle článku 1 Protokolu č. 1, ani **principu právní jistoty** podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Vnitrostátní soudy v původním řízení totiž nesprávně neaplikovaly tzv. blokační ustanovení, které zamezovalo převodům původně církevního majetku do soukromých rukou.

Z judikatury Soudu proti **jiným státům** za poslední čtvrtletí zmiňme především věc Magherini a ostatní proti Itálii, kde se jednalo o **úmrtí intoxikovaného jedince v silně agitovaném stavu po zásahu policie**, při kterém byl spoután a ponechán asi 20 minut v poloze na břiše. Soud zde shledal porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy. Uvedl, že použití síly bylo odůvodněné a přiměřené na začátku zásahu, kdy se policisté snažili situaci deeskalovat. Striktně nezbytné však nebylo dlouhotrvající ponechání spoutaného v poloze na břiše. Právní rámec navíc neobsahoval jasná a dostatečná pravidla pro užití této znehybňující techniky a policisté nebyli proškoleni ohledně jejího používání a souvisejících rizik.

Práva na život se týkal i rozsudek ve věci Medmoune proti Francii, kde však Soud naopak dospěl k závěru o neporušení Úmluvy. Příbuzný stěžovatelů byl ve věku 44 let vážně zraněn při dopravní nehodě. V nemocnici u něj shledali absenci mozkových reflexů a po několika týdnech lékařské koncilium rozhodlo o ukončení poskytování léčby. Stěžovatelé nicméně předložili **předem vyslovené přání** svého příbuzného, dle něhož si přeje být uměle udržován při životě, i když definitivně ztratí vědomí. U soudního přezkumu neuspěli a jejich příbuzný zemřel ihned po odpojení od přístrojů. Dle Soudu mají státy v této oblasti velký prostor pro uvážení. Procesní postup v dané věci přitom splňoval požadavky Úmluvy – rozhodovalo lékařské koncilium, které svůj závěr náležitě odůvodnilo a dostatečně

zohlednilo vůli dotyčného vyjádřenou v předem vysloveném přání. Navíc příbuzní byli do rozhodování zapojeni a měli k dispozici i soudní přezkum.

Ve věci J. S. proti Slovensku Soud v návaznosti na svoji dosavadní judikaturu blíže osvětlil, jak by měly vnitrostátní soudy postupovat v případech týkajících se **domácího násilí**. Bývalý manžel stěžovatelky byl stíhán za násilí, jehož se proti ní měl během manželství dopustit. Soudy jej nakonec pro nedostatek důkazů osvobodily. Soud zde konstatoval porušení procesní složky zákazu špatného zacházení podle článku 3 Úmluvy. Postup slovenských soudů označil za formalistický a vytkl mu mj. nezasazení stíhaného jednání do dlouhodobějšího vzorce chování obviněného. Soudy totiž nevzaly v potaz, že exmanžel byl již v minulosti odsouzen za domácí násilí vůči stěžovatelce. Dle Soudu je sice nutné každou trestní kauzu rozhodnout na základě skutečností vztahujících se k této konkrétní věci, zároveň je v případech domácího násilí potřeba zohlednit i celkový kontext, a to zejména jednotlivé incidenty spadající pod stejný vzorec agresivního jednání, tj. pokračující dynamiku domácího násilí.

Ve věci M. A. proti Francii se Soud zabýval mezinárodním únosem dítěte z Tunisu do Francie matkou, stěžovatelkou, kdy francouzské soudy nařídily navrácení dítěte do Tunisu. Shledal zde porušení procesních požadavků plynoucích z článku 8 Úmluvy, neboť vnitrostátní orgány nedostatečně zohlednily nejlepší zájem dítěte, jakož i potřebu **participace dítěte**. Danému dítěti bylo v době řízení 11 let, bylo opakovaně slyšeno a jeho nesouhlas s návratem do Tunisu byl jasný, setrvalý a jednoznačný. Vnitrostátní soudy přitom nezpochybnily jeho věk ani vyspělost, avšak jeho přání odmítly především s odkazem na konflikt loajality. Podle Soudu však samotná existence konfliktu loajality nemůže postačovat k vyloučení váhy názoru dítěte, pokud soudy nevysvětlí, proč by tento konflikt znemožňoval dítěti vyjádřit autentickou vůli.

A konečně věc Ferrieri a Bonassisa proti Itálii se na poli článku 8 Úmluvy týkala zákona, který daňovým úřadům umožňoval pro účely daňového auditu vyžádat si od bank **údaje o bankovních účtech**, historii a operacích jednotlivců. Přes široký prostor pro uvážení italská právní úprava před Soudem neobstála. Soud zákon označil za velmi obecný. Byl sice doplněn podzákonnými předpisy, a to konkrétně dvěma oběžníky Ministerstva financí, které přiměřeně omezovaly uvážení daňových úřadů. V praxi ale dle judikatury soudů daňové úřady nebyly povinny odůvodňovat své žádosti o přístup k bankovním datům, a proto nemusely omezení stanovená oběžníky respektovat. Nebyla zde také žádná možnost nezávislého přezkumu. Soud přitom zdůraznil, že v této oblasti není nutné předchozí povolení soudu nebo jiného nezávislého orgánu, postačí *ex post* přezkum. Ten zde ale nelze hodnotit jako účinný, zejména proto, že soudy dospěly k obecnému závěru, že daňové úřady nemusí své žádosti vůbec odůvodňovat, a rezignovaly tak na jakýkoli smysluplný přezkum.

Více v příštím Zpravodaji nebo v naší nové databázi judikatury Soudu v českém jazyce dostupné na adrese Databáze judikatury | Mezi—soudy (mezisoudy.cz).

Jana Martinková,
Kancelář vládního zmocněnce